WROCŁAWSKIE
WIADOMOŚCI KOŚCIELNE

PISMO URZĘDOWE KURII ARCYBISKUPIEJ WROCŁAWSKIEJ

Rok XLV Wrocław, kwiecień-czerwiec 1992 r. Nr 2

I. AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ

17

LIST DO KOŚCIOŁA W POLSCE W ZWIĄZKU Z USTANOWIENIEM NOWEJ ORGANIZACJI KOŚCIELNEJ

Na ręce Episkopatu
pod przewodnictwem Ks. Kardynała Józefa Glempa
Przewodniczącego Konferencji Biskupów i Prymasa Polski

1. *„Polonia cepit habere episcopum"* — takie słowa znajdujemy w najstarszych zapisach, pod rokiem 968. W dwa lata po Chrzcie przyjętym przez Mieszka z rodu Piastów, pierwszego historycznego władcę, Polska otrzymała po raz pierwszy biskupa. Był to zapewne biskup misyjny imieniem Jordan, siedzibą jego był prawdopodobnie Poznań, a zasięg biskupiej posługi szedł w parze z postępem ewangelizacji piastowskiej dziedziny.

Dla tego postępu przełomowym stał się *rok 1000*, po śmierci Świętego Wojciecha nad Bałtykiem. Przy relikwiach Męczennika spotkał się syn Mieszka Bolesław Chrobry z cesarzem Ottonem III i wysłannikami papieża Sylwestra II. Ustanowiono wówczas arcybiskupstwo w Gnieźnie oraz biskupstwa w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu. Państwo Piastów zostało związane z nową kościelną prowincją — metropolią gnieźnieńską, niezależną od sąsiadującej od zachodu metropolii magdeburskiej, związaną natomiast bezpośrednio ze Stolicą Apostolską w Rzymie.

Okoliczność, że owa podstawowa organizacja hierarchiczna Kościoła w Polsce nastąpiła stosunkowo rychło po Chrzcie Mieszka świadczy o tym, że państwo Piastów rozwijało się i konsolidowało, wchodząc w organizm ówczesnej Europy.

Dlatego tak doniosłe było dla Polski Tysiąclecie Chrztu, doniosłe będzie również tysiąclecie męczeństwa Świętego Wojciecha oraz ustanowienia metropolii i pierwszej organizacji hierarchicznej Kościoła na naszych ziemiach.

Ów dziejowy początek musimy mieć przed oczyma również i teraz, gdy na fundamentach tamtej podstawowej struktury dokonują się *nowe przeobrażenia* związane z Rokiem Pańskim 1992.

2. Przeobrażenia te pozostają w organicznym związku z Chrystusowym poleceniem skierowanym do Apostołów po zmartwychwstaniu: *„Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego"* (Mt 28, 19). Słowa wypowiedziane w chwili, kiedy Chrystus odchodził do Ojca po wypełnieniu swej ziemskiej misji, nabrały pełnej mocy w dniu Pięćdziesiątnicy za sprawą Ducha Świętego. Od Niego przyjęli Apostołowie światło i męstwo przepowiadania Ewangelii. *W dniu Pięćdziesiątnicy* objawił się w Jerozolimie Kościół posłany do wszystkich narodów, przemawiający różnymi językami: Kościół powszechny, jeden w wielości osób i wspólnot, które odtąd będą go tworzyły w miarę, jak Dobra Nowina zbawienia będzie docierać do nowych ludzi i nowych ludów.

Sobór Watykański II skoncentrował swe magisterium na prawdzie o Kościele we wszystkich jego wymiarach i aspektach. Wnikając w to magisterium, znajdujemy pełny komentarz do życia Kościoła również w naszych dziejach od tysiąca z górą lat. Znajdujemy również *podstawowe wyjaśnienie dla decyzji,* jakie obecnie zostają podjęte w związku z organizacją Kościoła w Polsce u progu trzeciego tysiąclecia po Chrystusie. Organizacja ta ma na celu pełniejsze dostosowanie misji Kościoła — czyli wszechstronnie pojętej ewangelizacji — do warunków i wymagań, jakie stawiają czasy, w których żyjemy, i w których wypadnie żyć następnym pokoleniom na naszej ojczystej ziemi.

3. Sobór przypomina, że „w osobach biskupów, których pomocnikami są kapłani, obecny jest wśród nas Pan nasz Jezus Chrystus" (por. LG, 21). Przeobrażenia, o jakich mówi niniejszy list, pragnę złączyć z gorącym życzeniem dla całego Kościoła w Polsce, *ażeby* przez ubogacenie biskupiej posługi *Chrystus Pan bardziej stawał się obecny* wśród społeczeństwa całej naszej Ojczyzny na różnych miejscach. Niech ta zbawcza Chrystusowa obecność wyzwoli nowe energie w całym Ludzie Bożym. Niech zwiąże bardziej jeszcze posługę kapłańską i życie zakonne z powołaniem świeckich we wszystkich stanach i zawodach.

„Kościół jest w Chrystusie niejako sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego" — uczy Vaticanum II (LG, 1). Niech ten *sakrament Kościoła* jeszcze pełniej się urzeczywistnia, „aby wszyscy ludzie, złączeni dziś ściślej więzami społecznymi, technicznymi i kulturalnymi, osiągnęli pełną jedność również w Chrystusie" (LG, 1).

Zgodnie z doświadczeniem dziejów, składam tę decyzję —

wspólnie z Wami Synowie i Córki tej samej Ojczyzny — *w ręce Jasnogórskiej Pani,* Królowej Polski i Matki Kościoła. Tak jak była z Apostołami w dniu Pięćdziesiątnicy, w momencie narodzin Kościoła, tak niech będzie również z Kościołem w Polsce na dalszych etapach jego pielgrzymowania przez naszą ziemię do Domu Ojca.

Jan Paweł II papież

W Rzymie, u Św. Piotra, w uroczystość Zwiastowania Najświętszej Maryi Pannie, 25 marca 1992 roku.

18

ORĘDZIE PAPIEŻA JANA PAWŁA II NA XXIX ŚWIATOWY DZIEŃ MODLITW O POWOŁANIA

Czcigodni Bracia w biskupstwie, drodzy Bracia i Siostry na całym świecie!

1. „A uczniów napełniało wesele i Duch Święty" (Dz 13, 52). Słowa te odczytujemy podczas liturgii IV niedzieli wielkanocnej. Rzeczywiście, widząc wzrastającą liczbę tych, którzy odnajdują ukryty skarb królestwa niebieskiego i zostawiają wszystko, by poświęcić się wyłącznie sprawom Pana (por. Mt 13, 44), wspólnota doznaje wielkiej radości, mającej swe źródło w słowie Bożym oraz w tajemniczym działaniu Ducha Bożego.

Umocniony tymi słowami księgi świętej i doświadczeniem tej radości, Kościół obchodzi co roku specjalny Dzień Modlitw o Powołania, ufając obietnicy, że o cokolwiek poprosi Ojca w imię Chrystusa, to otrzyma (por. J 16, 23).

W chwili, gdy zbliżają się już tegoroczne obchody Dnia, pragnę zaprosić was do modlitwy o to, aby dzięki działaniu Ducha Świętego coraz większa liczba wiernych, a zwłaszcza młodych, umiała przyjąć miłość Boga „z całego swego serca, z całej duszy swojej, ze wszystkich swych sił" (Pwt 6, 5; por. Mk 12, 30; Mt 22, 37) i służyć Mu w tych szczególnych formach życia chrześcijańskiego, które się urzeczywistniają przez konsekrację do wyłącznej służby Bożej. Wyraża się ona na różne sposoby, zarówno w stanie kapłańskim, jak i poprzez złożenie ślubów zakonnych, przez życie w klasztorze lub we wspólnocie apostolskiej, albo też w stanie świeckim.

2. Sobór Watykański II uznał, że ten „specjalny dar" jest znakiem wybrania, jako że pozwala przyjmującym go przystosować się głębiej „do życia w dziewictwie i ubóstwie, które to

życie obrał sobie Chrystus Pan, a także Matka Jego Dziewica" (por. *Lumen gentium*, 46).

Mój czcigodny poprzednik Paweł VI napisał, że życie konsekrowane jest „uprzywilejowanym świadectwem nieustannego poszukiwania Boga, jedynej i niepodzielnej miłości do Chrystusa, całkowitego oddania się sprawie szerzenia Jego królestwa. Bez tego konkretnego znaku miłość ożywiająca cały Kościół może stać się oziębła, paradoks ewangelii może utracić swą ostrość, a 'sól' wiary zwietrzeć w świecie ulegającym sekularyzacji" (*Ewangelica testificatio*, 3).

Powołanie osób konsekrowanych oznacza bowiem aktywne głoszenie ewangelii poprzez dzieła apostolskie oraz posługę miłosierdzia, sprawowaną na sposób autentycznie kościelny.

Kościół w ciągu swych dziejów ożywiany był zawsze i umacniany przykładem licznych zakonników i zakonnic, świadków bezgranicznej miłości do Pana Jezusa, a w czasach nam współczesnych znalazł mocne oparcie w osobach konsekrowanych, które żyjąc w stanie świeckim, chcą być dla świata zaczynem uświęcenia i inicjatorami przedsięwzięć czerpiących natchnienie z ewangelii.

3. Musimy stwierdzić z całą stanowczością, że również dzisiaj potrzebne jest świadectwo życia konsekrowanego, aby człowiek nigdy nie zapomniał, że jego prawdziwym wymiarem jest wieczność. Człowiek został przeznaczony do tego, by zamieszkać „nowe niebo i nową ziemię" (por. 2 P 3, 13) i głosić, że źródłem ostatecznego szczęścia jest tylko nieskończona miłość Boża.

O ileż uboższy byłby nasz świat, gdyby pomniejszyła się w nim obecność ludzi oddanych całym życiem tej miłości. O ileż uboższe byłoby społeczeństwo, gdyby nikt nie kierował jego spojrzenia tam, gdzie bije źródło prawdziwej radości.

Uboższym stałby się również Kościół, gdyby zabrakło tych, którzy konkretnym i przekonującym przykładem ukazują trwały sens ofiarowania własnego życia dla królestwa Bożego.

Lud chrześcijański potrzebuje mężczyzn i kobiet, którzy w ofiarowaniu samych siebie Bogu znajdują pełne usprawiedliwienie swego istnienia i pragną w ten sposób być „światłem narodów" i „solą ziemi", budowniczymi nadziei dla wszystkich, którzy rozważają wieczystą nowość chrześcijańskiego ideału.

4. Nie możemy ukrywać, że w niektórych regionach świata zmniejsza się liczba tych, którzy postanawiają poświęcić się Chrystusowi. Potrzebny jest zatem coraz większy wysiłek modlitwy oraz odpowiednie inicjatywy, by te tendencje nie przyniosły poważnych szkód ludowi Bożemu.

Wzywam więc współbraci w biskupstwie, by szerzyli wiedzę o życiu konsekrowanym i szacunku dla niego zarówno wśród duchowieństwa, jak i świeckich. Winni zadbać zwłaszcza o to,

aby w seminariach duchownych nie brakło kursów i wykładów ukazujących wartość konsekracji do wyłącznej służby Bożej.

Proszę następnie kapłanów, by nie rezygnowali z proponowania młodym tego wzniosłego i szlachetnego ideału.

Wiemy wszyscy, jak potrzebny jest przewodnik duchowy, aby ziarna powołań, posianych „pełną ręką" przez łaskę, mogły rozwinąć się i dojrzewać.

Wzywam katechistów, by dochowując wierności doktrynie, ukazywali ten Boży dar, który Pan przekazał swemu Kościołowi.

Rodzicom pragnę powiedzieć, ufając w ich chrześcijańską wrażliwość umacnianą żywą wiarą, że zaznają radości Bożego daru, która wkroczy do ich domu, jeśli ich syn lub córka zostaną powołani przez Pana do Jego służby.

Zwracam się z gorącym wezwaniem do teologów i autorów książek o tematyce religijnej, aby starali się ukazywać zgodnie z tradycją katolicką teologiczne znaczenie życia konsekrowanego.

Polecam wychowawcom, aby często ukazywali wielkie postaci osób konsekrowanych, zakonnych i świeckich, które służyły Kościołowi i społeczeństwu na różnych polach.

Rodzinom zakonnym i instytutom życia świeckiego przypominam, że pierwszą i najbardziej skuteczną formą duszpasterstwa powołań jest świadectwo, które wyraża się w życiu pełnym radości w służbie Pana.

Zachęcam również członków instytutów życia kontemplacyjnego, by pamiętali, że prawdziwym źródłem odnowy i apostolskiej owocności życia konsekrowanego jest ich modlitwa. Bogate jest dziedzictwo duchowe i doktrynalne zakonów kontemplacyjnych, a świat właśnie w tym bogactwie szuka odpowiedzi na pytania, jakie stawia nam co dzień nasza epoka.

Przede wszystkim jednak zwracam się do młodych żyjących w dzisiejszym świecie i mówię im: „Pozwólcie się uwieść Odwiecznemu", powtarzając słowa starożytnego proroka: „Uwiodłeś mnie, Panie (...); ujarzmiłeś mnie i przemogłeś" (Jr 20, 7).

Pozwólcie, by zafascynował was Chrystus, Nieskończony, który stanął pośród was w postaci widzialnej, abyście Go mogli naśladować. Pozwólcie, by was pociągnął Jego przykład, który zmienił dzieje świata i skierował je ku wspaniałemu celowi. Pozwólcie ogarnąć się miłości Ducha Świętego, który pragnie odwrócić wasze spojrzenie od wzorców czysto ziemskich, by rozbudzać w was życie nowego człowieka, stworzonego według zamysłu Boga w sprawiedliwości i prawdziwej świętości (por. Ef 4, 24).

Zakochajcie się w Jezusie Chrystusie i żyjcie Jego życiem, aby nasz świat mógł żyć w świetle ewangelii.

5. Powierzmy Najświętszej Maryi Pannie wielką sprawę życia konsekrowanego. Prośmy Ją, Matkę Powołań, odpowiadając na zaproszenie zawarte w Jej słowach „zróbcie wszystko, cokolwiek

wam powie": Dziewico Maryjo, Tobie powierzamy naszą młodzież, a zwłaszcza tych, którzy zostali powołani, by być najbliższymi naśladowcami Twego Syna.

Ty wiesz, ilu trudnościom muszą stawić czoło, ile muszą pokonać przeszkód.

Pomóż im, by oni również wypowiedzieli „tak" Bożemu wezwaniu, podobnie jak Ty odpowiedziałaś na zaproszenie anioła.

Przyciągnij ich do Twego serca, by wraz z Tobą mogli pojąć piękno i radość, która staje się ich udziałem, kiedy Wszechmogący powołuje ich do bliskości z sobą, by stali się świadkami Jego miłości i mogli uradować Kościół swoją konsekracją.

Dziewico Maryjo, spraw, byśmy za Twoim wstawiennictwem wszyscy mogli się cieszyć wraz z Tobą, widząc, że miłość przyniesiona przez Twego Syna jest przyjmowana i strzeżona i że ludzie odpowiadają na nią miłością.

Wyjednaj nam, byśmy mogli dostrzec również w naszych czasach cudowne i tajemnicze działanie Ducha Świętego.

Z Apostolskim Błogosławieństwem.

Jan Paweł II papież

Watykan, w uroczystość Wszystkich Świętych, 1 listopada 1991 r., w czternastym roku Pontyfikatu.

19

ORĘDZIE OJCA ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA II NA VII ŚWIATOWY DZIEŃ MŁODZIEŻY 1992

„Idźcie na cały świat i głoście Ewangelię" (Mk 16, 15)

Droga Młodzieży,

1. Pan pobłogosławił w sposób nadzwyczajny VI Światowy Dzień Młodzieży, obchodzony w sierpniu bieżącego roku w jasnogórskim sanktuarium w Częstochowie. Dzisiaj, gdy ogłaszam temat następnego Dnia, wracam myślą do tamtych przeżyć, dziękując opatrzności Bożej za duchowe owoce, jakie to światowe spotkanie młodzieży przyniosło nie tylko dla Kościoła, ale również dla całej ludzkości.

Jakże gorąco pragnę, aby powiew Ducha Świętego, jaki odczuliśmy w Częstochowie, rozprzestrzenił się na cały świat! W owych niezapomnianych dniach jasnogórskie sanktuarium stało się miejscem nowego Zesłania Ducha Świętego, nowym wie-

czernikiem, którego szeroko otwarte drzwi są zwrócone ku trzeciemu tysiącleciu. Oto znowu świat mógł zobaczyć Kościół młody i misyjny, Kościół pełen radości i nadziei.

Byłem niezmiernie szczęśliwy, gdy widziałem liczne rzesze młodych, przybyłych ze Wschodu i z Zachodu, z Północy i z Południa, którzy spotkali się po raz pierwszy, złączeni przez Ducha Świętego więzami modlitwy.

Przeżyliśmy historyczne wydarzenie, wydarzenie o ogromnym znaczeniu dla historii zbawienia, które rozpoczęło nowy etap na drodze ewangelizacji. A właśnie młodzi są jej protagonistami.

Oto przed nami VII Światowy Dzień Młodzieży 1992. Jako jego temat wybrałem słowa Chrystusa: „Idźcie na cały świat i głoście Ewangelię" (Mk 16, 15). Słowa te, wypowiedziane do apostołów, Kościół kieruje do każdego ochrzczonego. Jak łatwo zauważyć, temat ten jest ściśle związany z przedmiotem naszych ubiegłorocznych rozważań. Ten sam Duch, który uczynił nas dziećmi Bożymi, pobudza nas do ewangelizacji. W chrześcijańskim powołaniu mieści się bowiem również misja.

W świetle powierzonego nam przez Chrystusa misyjnego zadania widać wyraźnie sens i znaczenie Światowych Dni Młodzieży, organizowanych w Kościele. Uczestnicząc w tych spotkaniach, młodzi pragną potwierdzić i odnowić ich „tak" powiedziane Chrystusowi i Jego Kościołowi, powtarzając za Izajaszem: „Oto ja, poślij mnie!" (Iz 6, 8). Taki właśnie sens miał końcowy akt częstochowskiego spotkania, gdy waszym przedstawicielom wręczyłem zapalone świece, wzywając wszystkich młodych, by do każdego zakątka globu zanieśli światło Chrystusa. Tak, rzeczywiście na Jasnej Górze Duch Święty zapalił światło, które jest znakiem nadziei dla Kościoła i dla całej ludzkości.

2. Kościół z natury jest wspólnotą misyjną (por. *Ad gentes*, 2). Jest on nieustannie zwrócony ku misyjnemu zadaniu, jakie otrzymał od Ducha Świętego w dniu Zielonych Świąt: „gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami" (Dz 1, 8). Zaiste Duch Święty jest głównym sprawcą misji Kościoła (por. *Redemptoris missio*, III).

Wskutek tego również powołanie chrześcijańskie jest ukierunkowane na apostolat, na ewangelizację, na misję. Chrystus wzywa każdego ochrzczonego, aby stał się Jego apostołem we własnym środowisku i w świecie: „Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam" (J 20, 21). Chrystus, za pośrednictwem swego Kościoła, powierza wam niezwykle ważną misję przekazania innym daru zbawienia i zaprasza was do włączenia się w budowanie Jego królestwa. Wybiera was, pomimo waszych wad i braków, dlatego że was miłuje i ufa wam. Ta bezgraniczna miłość Chrystusa winna ożywiać wasz apostolat, według słów św. Pawła: „miłość Chrystusa przynagla nas" (2 Kor 5, 14).

Być uczniem Chrystusa nie jest sprawą prywatną, bowiem trzeba się dzielić z innymi darem wiary. Dlatego właśnie Apostoł pisze: „Nie jest dla mnie powodem do chluby to, że głoszę Ewangelię. Świadom jestem ciążącego na mnie obowiązku. Biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii!" (1 Kor 9, 16). Poza tym nie zapominajcie, że wiara umacnia się i wzrasta wtedy, gdy przekazuje się ją innym (por. *Redemptoris missio*, 2).

„Idźcie na cały świat"

3. Jesteście powołani do pracy misyjnej na terenach, które niekoniecznie leżą w dalekich krajach, ale mogą się znajdować wszędzie, także i tam, gdzie żyjecie na co dzień. W krajach o bardzo starej tradycji chrześcijańskiej istnieje dzisiaj nagląca potrzeba nowej ewangelizacji, ponownego wyjaśniania Chrystusowego nauczania, gdyż ciągle jeszcze wielu ludzi Go nie zna albo zna bardzo mało. Wielu zaś oddaliło się od Niego, ulegając presji sekularyzmu i zobojętnienia religijnego (por. *Christifideles laici*, 4).

Moi drodzy przyjaciele, świat młodych stanowi również teren misyjny dla współczesnego Kościoła. Znane są wszystkim problemy dręczące młodzież: zanik wartości, zwątpienie, konsumizm, narkowania, przestępczość, erotyzm itp. Mimo to każdy młody odczuwa pragnienie Boga, nawet jeżeli czasem ukrywa je pod maską obojętności czy wręcz wrogości. Iluż to zagubionych i niezadowolonych młodych udało się do Częstochowy, aby nadać swemu życiu głębszy sens i właściwe znaczenie! Iluż to przybyło z daleka — nie tylko w geograficznym znaczeniu tego słowa — chociaż nie byli nawet ochrzczeni! Jestem przekonany, że dla wielu młodych spotkanie w Częstochowie stanowiło swoistą formę „przygotowania ewangelicznego" na przyjęcie daru wiary; dla niektórych zaś oznaczało istotną zmianę życia, okazję do autentycznego nawrócenia.

Żniwo jest obfite! Chociaż tylu młodych szuka Chrystusa ciągle nieliczni są apostołowie, którzy potrafią Go głosić w sposób wiarogodny. Potrzeba wielu kapłanów, wielu mistrzów i wychowawców w wierze. Potrzebni są także młodzi ożywieni duchem misyjnym, bowiem właśnie „młodzi powinni stać się pierwszymi i bezpośrednimi apostołami młodzieży przez osobistą działalność apostolską w gronie swoich rówieśników" (*Apostolicam actuositatem*, 12). Taka jest fundamentalna pedagogika wiary. A zatem, takie jest wasze wielkie zadanie!

Współczesny świat rzuca liczne wyzwania waszemu zaangażowaniu w Kościele. Niedawny upadek systemu marksitowskiego w środkowowschodniej Europie i spowodowane nim otwarcie się licznych krajów na nauczanie Chrystusa stanowią nowy znak

czasów, na który Kościół musi odpowiedzieć we właściwy sposób. Kościół winien także znaleźć sposób pokonania różnego rodzaju barier istniejących nadal w wielu innych krajach. Niezbędny jest dynamizm i entuzjazm, jaki właśnie wy, młodzi, możecie wnieść do Kościoła.

„Głoście Ewangelię"

4. Głosić Chrystusa oznacza przede wszystkim dawać o Nim świadectwo we własnym życiu. Chodzi tu o najprostszą — a zarazem najbardziej skuteczną — formę ewangelizacji, jaką macie do dyspozycji. Polega ona na ukazywaniu obecności Chrystusa we własnym życiu, w pełnieniu codziennych obowiązków i w podejmowaniu konkretnych decyzji w zgodzie z ewangelią. Dzisiaj świat potrzebuje przede wszystkim wiarogodnych świadków. Wy, drodzy młodzi, którzy tak bardzo cenicie u ludzi ich autentyzm i niemal instynktownie potępiacie wszelkie formy hipokryzji, jesteście gotowi dać Chrystusowi szczere i wyraźne świadectwo. A zatem dawajcie świadectwo waszej wiary również poprzez czynną obecność w świecie. Chrystusowy uczeń nigdy nie jest biernym i obojętnym obserwatorem wydarzeń, lecz czuje się odpowiedzialny za przemianę rzeczywistości społecznej, politycznej, ekonomicznej i kulturalnej.

Głosić znaczy również przekazywać, zanosić innym słowo o zbawieniu. Wielu bowiem odrzuca Boga z powodu niewiedzy. Trzeba przyznać, że istnieje duża ignorancja w dziedzinie wiary chrześcijańskiej. Jednocześnie wielu ludzi gorąco pragnie słuchać słowa Bożego. A wiara rodzi się ze słuchania. Św. Paweł pisze: »Jakże mieli uwierzyć w Tego, którego nie słyszeli? Jakże mieli usłyszeć, gdy im nikt nie głosił?« (Rz 10, 14). Drodzy młodzi, głoszenie słowa Bożego nie należy tylko do kapłanów i zakonników, ale także do was. Musicie odważnie mówić o Chrystusie w waszych rodzinach, w miejscu waszych studiów, pracy i odpoczynku. Winniście mieć ten sam zapał, który napełniał apostołów wyznających: «nie możemy nie mówić tego, cośmy widzieli i słyszeli» (Dz 4, 20). Moi drodzy, wy też nie możecie milczeć. Są takie miejsca i sytuacje, w których tylko wy możecie zasiać ziarno słowa Bożego.

Nie lękajcie się zaproponować Chrystusa temu, kto Go jeszcze nie zna. Chrystus jest najbardziej wyczerpującą odpowiedzią na wszystkie pytania dotyczące człowieka i jego losu. Bez Chrystusa bowiem człowiek pozostaje nierozwiązaną zagadką. Przeto miejcie odwagę proponować Chrystusa! Oczywiście należy to czynić z zachowaniem należnego szacunku dla wolności sumienia każdego człowieka, ale koniecznie trzeba to czynić (por. *Redemptoris missio,* 39). Pomóc bratu lub siostrze odkryć Chry-

stusa, Drogę, Prawdę i Życie (por. J 14, 6), jest prawdziwym aktem miłości bliźniego.

Niełatwo jest mówić o Bogu w dzisiejszych czasach. Natrafia się często na mur obojętności albo też wrogość. Ileż to razy ulegniecie pokusie, by powtarzać słowa proroka Jeremiasza: «Ach, Panie Boże, przecież nie umiem mówić, bo jestem młodzieńcem!» Lecz Bóg zawsze odpowie: «Nie mów: Jestem młodzieńcem', gdyż pójdziesz do kogokolwiek cię poślę» (Jr 1, 6-7). Nie traćcie zatem odwagi, bowiem nigdy nie jesteście sami. Pan na pewno będzie z wami. Będzie wam towarzyszył, tak jak obiecał: «oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata» (Mt 28, 20).

„Idźcie na cały świat i głoście Ewangelię"

5. Temat VII Światowego Dnia Młodzieży zachęca was również do przyjrzenia się historii narodów, a w sposób szczególny historii ich ewangelizacji.

W wielu przypadkach jest to bardzo długa historia, w innych natomiast — historia niedawna. Godny podziwu jest dynamizm, z jakim właśnie najmłodsze Kościoły wzrastają w wierze, ubogacając duchowe dziedzictwo całego Kościoła powszechnego.

Drodzy młodzi z całego świata, w związku ze zbliżającym się waszym VII Dniem pragnę zaprosić was do refleksji w świetle wiary nad postaciami apostołów i misjonarzy, którzy jako pierwsi postawili krzyż Chrystusa w waszych krajach. Starajcie się przejąć od nich zapał i odwagę, aby stawić czoło wyzwaniom naszej epoki.

Wdzięczni za dar wiary, zaniesiony przez apostołów i misjonarzy do różnych ludów weźcie na siebie odpowiedzialność za dziedzictwo Chrystusowego krzyża, gdyż zostaliście powołani do przekazania go przyszłym pokoleniom.

W tym miejscu pragnę skierować słowa szczególnej zachęty do młodzieży Ameryki Łacińskiej, gdzie obchodzi się 500-lecie pierwszej ewangelizacji. To niezwykle ważne dla całego Kościoła wydarzenie jest dla was, drodzy młodzi przyjaciele, okazją do tego, żeby podziękować Bogu za dar wiary i żeby u progu trzeciego milenium chrześcijaństwa ponownie się zobowiązać do podjęcia nowej ewangelizacji oraz stawić czoło jej wyzwaniom.

6. Ogłoszenie niniejszego Orędzia daje początek duchowym przygotowaniom do obchodów najbliższego Światowego Dnia Młodzieży, który zgromadzi was wokół waszych biskupów w Niedzielę Palmową.

Diecezjalny charakter Dnia nie powinien oznaczać mniejszego zaangażowania w jego przygotowanie i przebieg. Wprost przeciwnie, już dzisiaj zapraszam wszystkich młodych oraz odpowiedzialnych za duszpasterstwo młodzieżowe, a także animatorów

ruchów, stowarzyszeń i wspólnot kościelnych do wzmożenia wysiłków, ażeby okres przygotowań stał się prawdziwą szkołą ewangelizacji i apostolskiej formacji.

Mam nadzieję, że wielu chłopców i wiele dziewcząt natchnionych szczerym zapałem apostolskim zdecyduje się poświęcić życie dla Chrystusa i Jego Kościoła jako kapłani, zakonnicy i zakonnice lub też świeccy misjonarze, gotowi opuścić rodzinny kraj, by pójść tam, gdzie brakuje robotników do pracy w Chrystusowej winnicy. Słuchajcie przeto uważnie głosu Pana, który dzisiaj wzywa was tak samo, jak niegdyś wezwał Piotra i Andrzeja: „Pójdźcie za Mną, a uczynię was rybakami ludzi" (Mt 4, 19).

W miarę jak przybliża się rok 2000, Kościół odczuwa coraz większą potrzebę odnowionego dynamizmu misyjnego i właśnie dlatego pokłada tak wielką nadzieję w was, drodzy młodzi. Nie zapominajcie dziękować codziennie Duchowi Świętemu, który nieustannie rozpala ogień apostolskiego zapału w Kościele powszechnym. Podatny grunt dla rozwoju apostolskiej działalności stanowią żywe i dynamiczne wspólnoty parafialne oraz stowarzyszenia, ruchy i wspólnoty kościelne, które powstają i rozwijają się przede wszystkim w środowiskach młodzieżowych, objawiając niezwykłe bogactwo charyzmatów. Jest to nowy powiew Ducha Świętego, który bardzo hojnie obdarza nasze czasy. Jakże gorąco pragnę, aby ten powiew ogarnął każdego z was i przemienił wasze życie!

Maryi, Królowej Apostołów, zawierzam obchody Światowego Dnia Młodzieży 1992. Niechaj Ona nauczy was, że aby zanieść Jezusa innym, nie trzeba koniecznie dokonywać niezwykłych czynów, ale trzeba po prostu mieć serce wypełnione miłością do Boga i do braci, miłością, która przynagla do dzielenia się bezcennym skarbem wiary, nadziei i miłości.

Drodzy chłopcy i drogie dziewczęta, w czasie przygotowań do VII Światowego Dnia Młodzieży niechaj wam towarzyszy moje specjalne Błogosławieństwo Apostolskie.

Jan Paweł II, papież

Watykan, 24 listopada 1991 r., w uroczystość Jezusa Chrystusa, Króla wszechświata.

LIST OJCA ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA II DO KAPŁANÓW NA WIELKI CZWARTEK 1992 ROKU

„Ja jestem prawdziwym krzewem winnym, a Ojciec mój jest tym, który /go/ uprawia”
(*J* 15, 1)

Drodzy Bracia Kapłani!

1. Pozwólcie, że w dniu dzisiejszym odwołam się do powyższych słów z Ewangelii Św. Jana. Łączą się one z liturgią Wielkiego Czwartku: „przed świętem Paschy Jezus wiedząc, że nadeszła Jego godzina” (*J* 13, 1) umył nogi swoim uczniom, a potem przemawiał do nich w sposób szczególnie poufny i serdeczny, jak świadczy Janowy zapis Ewangelii. W ramach tej pożegnalnej mowy znajduje się także alegoria o krzewie winnym i latoroślach: „Ja jestem krzewem winnym, wy — latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić” (*J* 15, 5).

Do tych właśnie słów Chrystusowych pragnę się odwołać na Wielki Czwartek Roku Pańskiego 1992, oddając do dyspozycji Kościoła Adhortację Apostolską o formacji kapłańskiej. Jest ona owocem kolegialnej pracy Synodu Biskupów z r. 1990, który tej właśnie sprawie został w całości poświęcony. Dopracowaliśmy się wspólnie tak bardzo potrzebnego i oczekiwanego dokumentu Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, zawierając w nim naukę Soboru II Watykańskiego, a także refleksje nad doświadczeniami dwudziestu pięciu lat, jakie upłynęły od jego zakończenia.

2. Ten owoc modlitwy i refleksji Ojców Synodu pragnę złożyć w dniu dzisiejszym u stóp Chrystusa-Kapłana i Pasterza naszych dusz (por. 1 P 2, 25). Wspólnie z Wami pragnę przyjąć tę księgę z ołtarza jedynego i wiecznego Kapłaństwa Odkupiciela, które w czasie Ostatniej Wieczerzy stało się w sposób sakramentalny naszym udziałem.

Chrystus jest prawdziwym krzewem winnym. Jeżeli Ojciec Przedwieczny uprawia na tym świecie swą Winnicę, to czyni to w mocy Prawdy i Życia, które są w Synu. Tutaj znajduje się nieustający początek i niewyczerpane źródło formacji każdego chrześcijanina, w szczególności zaś każdego kapłana. Starajmy się w dzień Wielkiego Czwartku w sposób szczególny odnowić tę świadomość, a zarazem tę gotowość, która jest nieodzowna, abyśmy mogli trwać w Chrystusie pod tchnieniem Ducha Prawdy; abyśmy mogli przynosić owoc obfity w winnicy Bożej.

Łącząc się w liturgii Wielkiego Czwartku z wszystkimi Pasterzami Kościoła, dziękujemy za dar kapłaństwa, jaki stał się naszym udziałem. Równocześnie zaś prosimy, aby wielu wzywanych przez łaskę powołania odpowiadało na ten dar na całym świecie. By nie brakowało robotników na żniwo, które jest wielkie (por. *Mt* 9, 37).

W tym też duchu przesyłam wszystkim moje pozdrowienie oraz Apostolskie Błogosławieństwo.

Jan Paweł II, papież

W Rzymie, dnia 29 marca 1992 roku, w IV Niedzielę Wielkiego Postu, w czternastym roku mojego Pontyfikatu.

21

SYNOD BISKUPÓW — ZGROMADZENIE SPECJALNE DLA EUROPY

DEKLARACJA ABYŚMY BYLI ŚWIADKAMI CHRYSTUSA, KTÓRY NAS WYZWOLIŁ

Wstęp

U progu Trzeciego Tysiąclecia Europa przeżywa niezwykłe wydarzenia, poprzez które doświadczamy bezpośredniego działania Boga Ojca okazującego miłość i miłosierdzie wszystkim ludziom, swoim dzieciom. Dlatego też Ojciec święty Jan Paweł II zwołał to Zgromadzenie Specjalne Synodu Biskupów dla Europy, ażeby Biskupi Europy Wschodniej, Środkowej i Zachodniej po wielu latach narzuconego siłą podziału mogli w kolegialnej wspólnocie z Nim i ze sobą zastanawiać się nad tym, co niesie chwila obecna oraz nad konsekwencjami tego historycznego momentu dla całego kontynentu europejskiego i dla Kościoła [1].

Wdzięczni za tę decyzję i pełni radości, zgromadziliśmy się wokół Następcy św. Piotra, aby oddać Bogu chwałę i głosić wielkie rzeczy, jakie uczynił nam On sam, zawsze w historii obecny i działający. W imieniu Kościoła w Europie, wzbogaconego tak wieloma nowymi męczennikami i wyznawcami — niektórzy z nich byli obecni wśród nas — złożyliśmy dziękczynienie Bogu Ojcu

---

[1] Zapowiedź zwołania Synodu miała miejsce dn. 22 kwietnia 1990, w Velehradzie, gdzie znajduje się grób św. Metodego.

za moc i mądrość Chrystusa Ukrzyżowanego (*por. I Kor. 1,24*), który, nas obecnością i pociechą Ducha Świętego podtrzymywał w latach ciężkich prób i prześladowań, oraz za nową przestrzeń wolności, którą cieszy się obecnie wiele narodów Europy. Uradowaliśmy się obecnością wśród nas „bratnich Delegatów" innych Kościołów chrześcijańskich i wspólnot, którzy uczestniczyli w naszej modlitwie i pracy. Bardzo pożyteczne dla Zgromadzenia Synodalnego było Sympozjum na temat chrześcijaństwa i kultury [2].

Zgromadziliśmy się, aby prosić Boga i braci o przebaczenie naszych win i uchybień, sami także gotowi do przebaczenia. We wzajemnej zgodzie i wspólnocie, płynących z samego życia Trójcy Przenajświętszej, mogliśmy obdarzyć siebie nawzajem wielkimi skarbami mądrości i doświadczenia, jakimi Bóg zechciał ubogacić nasze Kościoły lokalne, aby dzieliły się nimi z innymi w jednym i powszechnym Kościele Chrystusa. Po wielu latach wymuszonego milczenia Kościoły Europy Wschodniej mogły wreszcie swobodnie przekazać wszystkim świadectwo życia, często heroicznego. Natomiast Kościoły Europy Zachodniej przyniosły kiełkujące na nowo ziarna żywotności oraz doświadczenia zrodzone w momentach prób, jakich im także nie brakowało. Dlatego też przeżyliśmy wydarzenie synodalne jako owoc Ducha Świętego.

Zjednoczeni w imię Chrystusa (*por. Mt 18,20*), modliliśmy się o to, byśmy mogli usłyszeć, co dziś Duch Święty mówi Kościołom Europy (*por. Ap 2,7.11.17*) i aby Kościoły te potrafiły odnaleźć drogi nowej ewangelizacji naszego kontynentu. Świadomi ogromnych wyzwań, ale także i wielkich możliwości, jakie niesie współczesna epoka, w atmosferze dialogu i serdecznej współpracy z naszymi braćmi i siostrami w Europie i w świecie, pragniemy przyczynić się do budowy nowej Europy, „abyśmy byli świadkami Chrystusa, który nas wyzwolił" (*por. Dz 1,8; Ga 5,1*). Synod nasz uważamy za pierwszy krok na drodze, którą musimy nieustannie kroczyć.

I. ZNACZENIE OBECNEJ GODZINY DZIEJÓW W ŚWIETLE CHRZEŚCIJAŃSKIEJ WIARY I HISTORII EUROPY

1. *Godzina historyczna, którą Europa obecnie przeżywa*

Nasze Zgromadzenie Specjalne Synodu Biskupów odbyło się w dwa lata od chwili, gdy zaczął się nagły i naprawdę niezwykły

---

[2] *Cristianesimo e Cultura in Europa. Memoria, coscienza, progetto.* Akta przedsynodalnego sympozjum (Watykan 28-31 październik 1991), Forli 1991. Edizioni CSEO.

upadek systemu komunistycznego, do czego w dużej mierze przyczyniło się heroiczne świadectwo Kościołów chrześciańskich. W tych wydarzeniach nawet wielu niewierzących widziało wręcz „cud”. W świetle wiary i z pomocą Ducha Świętego pragniemy w tej godzinie rozpoznać prawdziwe znaki obecności Boga i Jego zamiary [3]. W tych wydarzeniach chrześcijanie dostrzegają autentyczny „kairós” historii zbawienia oraz wielkie wezwanie do dalszej współpracy z odnowicielskim działaniem Boga, od którego przecież zależą losy narodów.

Niewątpliwie totalitarne reżymy Europy środkowo-wschodniej upadły z przyczyn ekonomicznych, społecznych i politycznych. Była jednak także głębsza przyczyna natury etycznej, antropologicznej oraz duchowej. Podstawowy bowiem błąd marksizmu ma „charakter antropologiczny” [4], polegający na sprowadzeniu człowieka do czegoś wyłącznie materialnego i ekonomicznego. Ta fałszywa i nieadekwatna antropologia dała początek ekonomicznej i politycznej rzeczywistości, której niesprawiedliwość i nieludzkość z konieczności skazywały ją na upadek. Momentem istotnym, a nawet konstytutywnym tej doktryny, a w konsekwencji i całego systemu komunistycznego, był realizowany w praktyce programowy i obowiązujący ateizm.

Komunizm więc jako system skończył się już w Europie, ale pozostały po nim rany i szczególne dziedzictwo w sercach ludzi oraz w odradzających się społeczeństwach. Ludzie mają trudności w korzystaniu z wolności oraz demokracji; należy odnowić od podstaw zniszczone wartości moralne. Równocześnie jednak Kościół, ubogi, bo pozbawiony struktur i środków, nauczył się pokładać głębiej nadzieję w samym Bogu.

Upadek komunizmu skłania do przemyślenia na nowo całej drogi kulturowego, społecznego i politycznego humanizmu europejskiego jako naznaczonego ateizmem nie tylko w wydaniu marksistowskim. Upadek ten pokazuje też, poprzez fakty, a nie tylko zasady, że nie godzi się oddzielać spraw Bożych od spraw ludzkich.

Religijna, społeczna i kulturowa sytuacji demokratycznych społeczeństw Europy zachodniej ma jasne i ciemne strony. Postęp naukowy, techniczny, społeczny i ekonomiczny przyniósł obfite owoce w politycznej oraz instytucjonalnej sferze demokracji i wolności. W samym zaś Kościele można dostrzec oznaki odradzania się jego żywotności, zwłaszcza w dziedzinie odnowy biblijnej i liturgicznej, czynnego udziału wiernych w życiu parafialnym, nowych doświadczeń wspólnotowych, odkrywania na nowo znaczenia modlitwy i życia kontemplacyjnego oraz różno-

---

[3] Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska *Gaudium et spes,* 11.
[4] Por. Jan Paweł II, Encyklika *Centesimus Annus*, 13.

rodnych form bezinteresownej posługi ludziom ubogim i z marginesu społecznego.

Z drugiej jednak strony rozpowszechnia się mentalność oraz postępowanie zmierzające jedynie do zaspokojenia doraźnych potrzeb, dbając wyłącznie o ekonomiczne korzyści. Popełnia się błąd polegający na uznaniu wolności jednostki za coś absolutnego i na negowaniu wszelkiego odniesienia do prawdy i dobra, które wykraczają poza własny interes indywidualny i grupowy. Podczas gdy marksizm narzucany siłą upadł, w całej Europie rozprzestrzeniły się bardzo materializm i ateizm praktyczny. Mimo, że nie przymusza się do nich ludzi, ani im się ich wprost nie proponuje, prowadzą one wielu z nich do myślenia i postępowania tak, „jakby Boga nie było".

Jednocześnie jednak trwa pragnienie przeżycia religijnego, mimo że szuka się go w kłócących się ze sobą formach, często odwodzących od prawdziwej wiary chrześcijańskiej. Zwłaszcza młodzież szuka szczęścia w różnych znakach, obrazach a nawet zjawach, skłaniając się z łatwością ku nowinkom religijnym oraz ku różnego rodzaju sektom. Nie ulega wątpliwości, że cała Europa stoi wobec wyzwania do opowiedzenia się na nowo po stronie Boga.

2. *Religia chrześcijańska oraz kulturowe i duchowe korzenie Europy*

Kultura europejska wyrosła z wielu korzeni. Na jej złożoną całość składają się duch Grecji i spuścizna rzymska, przejęta przez narody romańskie, celtyckie, germańskie, słowiańskie i ugrofińskie, kultura hebrajska i wpływy islamskie. Nikt nie może zaprzeczyć, że wiara chrześcijańska należy na zawsze i dogłębnie do fundamentu Europy. W tym właśnie znaczeniu mówimy o jej „chrześcijańskich korzeniach", a nie jakoby ona wprost utożsamiała się z chrześcijaństwem.

Można powiedzieć, że religia chrześcijańska dała Europie własny obraz, wszczepiając w jej wspólnotową świadomość podstawowe zasady człowieczeństwa. Chodzi tu zwłaszcza o pojęcia transcendentnego Boga, w najwyższym stopniu wolnego, który z miłości wszedł na zawsze w życie ludzi przez Wcielenie i Paschę Swojego Syna: o nowe i szczególne pojęcie osoby oraz godności ludzkiej; o podstawowe pojęcie braterstwa między ludźmi jako o zasadę solidarnego współżycia w różnorodności ludzi i narodów.

Z biegiem czasu to wspólne dziedzictwo kultury ludzkiej w Europie zostało poważnie zranione i wykrzywione. W zachodniej i środkowej części Europy, począwszy od wojen religijnych po rozbiciu jedności Kościoła w XVI i XVII wieku, zaczęto inaczej

pojmować życie, przede wszystkim publiczne i społeczne, opierając się na samym rozumie. Wprost nie poddano w wątpliwość wszystkich wartości wyrosłych z wiary chrześcijańskiej. Owszem, starano się je raczej zachować, ale osadzono je wyłącznie na immanentnych podstawach. Słabość tych podstaw wyszła na jaw dopiero w tym wieku, kiedy wartości te stały się kontrowersyjne zarówno w społecznej świadomości wielu ludzi, jak i w ustanawianiu obywatelskich praw.

Europa nie tylko powinna dzisiaj odwoływać się do swojego chrześcijańskiego dziedzictwa: trzeba by znowu była w stanie decydować o swojej przyszłości w spotkaniu z Osobą i orędziem Chrystusa.

II. ŻYCIODAJNY RDZEŃ I RÓŻNE DROGI NOWEJ EWANGELIZACJI

3. *Znaczenie nowej ewangelizacji Europy*

W takim stanie rzeczy ogromnie dużo zależy od wiarygodnego świadectwa Ewangelii, głoszonej i wcielanej w życie. Z pewnością rzeczy mają się rozmaicie w rozmaitych rejonach: w pewnych częściach kontynentu, zwłaszcza zaś wśród nowych pokoleń, wiara chrześcijańska jest prawie nieznana na skutek ciągłej propagandy ateizmu, lub proces sekularyzacji jakimś sposobem tak postąpił, że należy zaczynać ewangelizację prawie „od nowa". Ale nawet tam, gdzie obecność Kościoła jest jeszcze silna, tylko mniejszość bierze pełny udział w życiu kościelnym, podczas gdy daje się zauważyć głęboka rozbieżność — ogólnie rzecz biorąc — między wiarą i kulturą, między wiarą i życiem.

W takim stanie rzeczy pilnym obowiązkiem Kościoła jest na nowo przynieść ludziom Europy wyzwalające posłanie Ewangelii. Nie inną również była intencja Soboru Watykańskiego II i wszystkich następnych prób odnowy, niż ta, „żeby Kościół XX wieku stał się bardziej zdatny do głoszenia Ewangelii ludziom tegoż stulecia" [5]. Nowa ewangelizacja nie jest programem tak zwanej „restauracji" Europy czasów minionych, lecz pomocą w odkrywaniu własnych korzeni chrześcijańskich i odnowieniem cywilizacji głębszej, bardziej chrześcijańskiej, a zatem również bardziej ludzkiej. „Nowa ewangelizacja" czerpie z przebogatego skarbca Objawienia, które spełniło się ostatecznie w Jezusie Chrystusie. Nie ma „innej ewangelii". Ta ewangelizacja jest świadomie nazywana nową, ponieważ Duch Święty ciągle ukazuje nowość sło-

---

[5] Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi* (8 grudzień 1975), 2.

wa Bożego i duchowo ożywia ludzi (*por. J 3,2*)[6]. Jest ona również nowa, ponieważ nie utożsamia się z żadną określoną cywilizacją; Ewangelia Jezusa Chrystusa może promieniować na wszystkie kultury[7].

Prawda, że „Bóg cię kocha, Chrystus przyszedł dla ciebie", stanowi jądro tej ewangelizacji[8]. Jeśli Kościół głosi Boga, to nie mówi o nieznanym, ale o Bogu, który tak nas ukochał, że Jego Syn stał się dla nas człowiekiem. Jest to Bóg zbliżający się do nas, udzielający się nam, łączący się z nami, prawdziwy „Emmanuel" (*por. Mt 1,23*). Tę komunię Chrystus — Pan obiecał nie tylko w życiu doczesnym (*por. Mt 28,20*), lecz przede wszystkim jako zwycięstwo nad grzechem i śmiercią, przez uczestnictwo w swoim zmartwychwstaniu (*por. Rz 6,5; 1 Kor 15,22*) i jako wiecznie trwającą przyjaźń „twarzą w twarz" z Bogiem (*1 Kor 13,12*). Bez tego rodzaju nadziei na życie wieczne, w którym nie będzie już cierpień i niedostatków, człowiek jest poważnie okaleczony. Pewność nadziei życia wiecznego z Bogiem, nie pomniejsza naszych doczesnych zadań, ale nadaje im prawdziwą moc i wagę. Dlatego winniśmy mówić z wielką ufnością tak o duszy nieśmiertelnej, jak i o zmartwychwstaniu ciała. Nigdy więc nie powinno brakować radości w nowej ewangelizacji.

W prawdziwej więc ewangelizacji nie wystarczy poświęcać się szerzeniu „wartości ewangelicznych", takich jak sprawiedliwość i pokój. Prawdziwie chrześcijańska ewangelizacja ma miejsce tylko wtedy, kiedy głosi się osobę Jezusa Chrystusa[9]. Nie można bowiem oddzielać wartości ewangelicznych od samego Chrystusa, który jest ich źródłem i fundamentem, oraz ośrodkiem całego posłania ewangelicznego. Ewangelizacja z natury swej dąży do budowania Kościoła, który rodzi się przez głoszenie słowa i przez sakramenty wtajemniczenia. Kościół bowiem bierze swój początek z nakazu Pana, który powiedział: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego" (*Mt 28,19*).

Kto więc nie uznaje Boga żywego i prawdziwego, ten nie uznaje prawdziwie człowieka. W tym sensie mówi św. Ireneusz: „Chwałą Boga jest człowiek żyjący, życiem zaś człowieka jest widzenie Boga"[10]. Niekiedy człowiek dzisiejszy uważa, że wiara wywyższa chwałę i cześć Boga, poniża natomiast obraz człowieka.

---

[6] Por. Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska *Gaudium et spes*, 41; Jan Paweł II, *Homilia na rozpoczęcie Synodu* (28 listopad 1991), w: *L'Osservatore Romano*, 29.XI.1991, s. 4-5.

[7] Por. Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*, 19.

[8] Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, 34.

[9] Por. Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*, 22; Jan Paweł II, Encyklika *Redemptoris missio*, 5-6; 17-19.

[10] *Adv. Haer.* IV 20,7.

Tymczasem, sprawa Boga, w żadnej mierze nie stoi w sprzeczności ze sprawą człowieka. To raczej czysto ziemskie obietnice — jak to pokazuje niedawna historia — prowadzą ludzi do zniewolenia.

Odnowa Europy musi rozpocząć się od dialogu z Ewangelią. Dialog ten, ożywiony duchem Soboru Watykańskiego II, nie powinien zaciemniać różnic pomiędzy stanowiskami, lecz powinien być prowadzony we wzajemnym poszanowaniu się uczniów Chrystusa, ich sióstr i braci, którzy mają inne poglądy [11]. W ten sposób dojdzie się do „prawdziwego spotkania między Słowem Życia i kulturami Europy" [12]. Ewangelizacja bowiem winna objąć nie tylko poszczególnych ludzi, ale również i kultury. Ewangelizacja kultury pociąga zaś „inkulturację" Ewangelii. Inkulturacja Ewangelii w nowej sytuacji kulturowej Europy, charakteryzującej się nie tylko nowoczesnością, ale też tak zwaną „post-nowoczesnością" stanowi wyzwanie, na które musimy odpowiedzieć w miarę naszych sił; wypełnianie tego zadania domaga się pomocy ludzi kultury, jak też teologów całym sercem czujących z Kościołem.

4. *Owoce Ewangelii: prawda, wolność i komunia*

Chrystus, Bóg, który stał się człowiekiem, jest samą prawdą *(por. J 14,6)*, która nas wyzwala *(por. J 8,32)* poprzez dar Ducha Świętego *(por. 2 Kor 3,17; Rz 5,5, Ga 4,6)* i wprowadza w pełną komunię z Bogiem oraz między ludźmi *(por. J 17,21; 1 J 1,3)*. Poszukiwanie bowiem wolności, prawdy i komunii jest największym pragnieniem humanizmu europejskiego od najdawniejszych czasów aż do dnia dzisiejszego, które i współcześnie winno być zaspokojone. Dlatego nowa ewangelizacja nie tylko nie sprzeciwia się dążeniom tego humanizmu, ale raczej oczyszcza je i umacnia, zwłaszcza dzisiaj, kiedy śmiertelne niebezpieczeństwo ze strony irracjonalizmu i nowego pogaństwa zagraża jego tożsamości i nadziei na przyszłość.

Zatem sprawą ważną wydaje się być związek wolności z prawdą, które współczesna kultura europejska stawia zbyt często we wzajemnej opozycji. Tymczasem, wolność i prawda wzajemnie się uzupełniają i to tak, że jedna bez drugiej nie daje się osiągnąć. Podobnie też chodzi o przezwyciężenie innego przeciwstawienia, które z pewnością wiąże się z poprzednim: wolności i sprawiedliwości, wolności i solidarności, wolności i wzajemnej komunii. Osoba bowiem, której najwyższą godnością jest wolność,

---

[11] Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici,* 3.
[12] Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici,* 5.

udoskonala się udzielając się, a nie zamykając się w sobie (*por. Łk 17,33*) [13].

W okresie prześladowań ze strony systemu totalitarnego wolność serca i wyznania mogli zachować tylko ci, którzy w szczególny sposób byli zjednoczeni z Bogiem. Wiara, adoracja i miłość mają ścisły związek z ludzką wolnością. Także na swój sposób w „społeczeństwach wolnych" zdarzają się głębokie zniewolenia, które dyskretnie zwodząc, opanowują nasz umysł, osłabiają naszą wrażliwość i usiłują kierować naszym postępowaniem. Ten może łatwiej oprzeć się różnorodnym i kuszącym bożkom, kto adorując w duchu Jedynego i Prawdziwego Boga, tylko przed Nim, jako Panem zgina swoje kolana.

W rzeczy samej bowiem krzyż i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa objawiają, a przez łaskę Ducha Świętego udzielają tej wolności, której prawdziwie ta nazwa przysługuje. Historia życia i śmierci Pana ukazuje, iż najwyższa wolność wyraża się w całkowicie dobrowolnym oddaniu się woli Ojca za życie świata. W zestawieniu z pełną miarą tego oddania, widać jasno, jak dalece człowiek może stać się sługą siebie samego i poddać się różnym mocom, które prowadzą go do niewoli.

Ponieważ wolność nie wyraża się w „mieć", posiadanie więc i używanie nie są najwyższymi wartościami (*por. 1 Kor. 7, 29-31*). Chrześcijanin nawet wówczas, gdy uznaje własność, która winna służyć dobru wspólnemu oraz nieść radość z dóbr tego świata; wie jednak, że nie należy to wszystko do rzeczy ostatecznych. Wyrzeczenie ewangeliczne, kształtowane przez miłość, nie pozbawia nas dóbr, ale na swój sposób nam ich użycza i jako własne daruje: to właśnie dopomaga nam bardzo do zachowania wolności w społeczeństwie podporządkowanym konsumizmowi.

A teraz przechodzimy do wskazania, jak należy tworzyć prawdziwą komunię. Jest ona możliwa tylko pod tym warunkiem, że każdy stara się uszanować osobową i ludzką godność innych. Nie ma miejsca na komunię tam, gdzie ludziom narzuca się kolektywność. Nie może też powstać prawdziwe zobowiązanie w stosunku do innych, jeśli jedni względem drugich żyją zupełnie obojętnie i szukają jedynie własnej wygody. Prawdziwa więc komunia rodzi się, kiedy każdy własną godność bliźniego i jego odmienność traktuje jako bogactwo, w nim też tę godność bez ujednolicania jej uznaje i gotów jest dzielić się własnymi zdolnościami i darami.

Abyśmy mogli uczestniczyć w życiu Bożym (*por. 2 P 1,4*), Jezus Chrystus sam siebie ogołocił, przyjmując postać sługi poprzez Wcielenie, stawszy się posłusznym aż do śmierci krzyżowej

---

[13] Por. Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska *Gaudium et spes*, 24.

(*por. Flp 2,7 n*). To Boże Życie jest komunią trzech Osób. Ojciec wiecznie rodzi współistotnego Syna, a wzajemną miłością Obu jest Duch Święty. Dlatego Bóg chrześcijan nie jest Bogiem samotnym, lecz Bogiem żyjącym w komunii miłości Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Miłość ta w ogołoceniu Syna objawiła się w sposób wyjątkowy. Stąd też komunia miłości i ogołocenie należą do istoty Ewangelii, którą należy głosić Europie i całemu światu, aby mogło dojść do nowego spotkania Słowa Życia z różnymi kulturami.

Ta synteza prawdy, wolności i komunii czerpana jest ze świadectwa życia i paschalnej tajemnicy Chrystusa, w której Bóg w Trójcy Jedyny nam się objawia, a który dał podstawę oraz sens całemu chrześcijańskiemu życiu i moralności. Wbrew rozpowszechnionej opinii, moralność ta nie przeciwstawia się wolności, gdyż nowe prawo jest łaską Ducha Świętego, lecz stanowi zarazem jej warunek i owoc [14]. Z tych źródeł może zrodzić się kultura wzajemnej wymiany darów i komunii, która udoskonala się także w ofierze i codziennej pracy dla wspólnego dobra.

5. *Słudzy Ewangelii i różnorodne drogi nowej ewangelizacji*

Nowa ewangelizacja Europy stanie się możliwa tylko wtedy, kiedy wszyscy chrześcijanie, świadomi własnego powołania profetycznego, poczują się wezwani do prowadzenia tego dzieła. Pierwszymi sługami Ewangelii, wraz z biskupami, są oczywiście kapłani i diakoni, którzy dźwigają ciężar codziennych duszpasterskich trudów we wspólnotach chrześcijańskich. Zakonnicy, dzięki którym w przeważającej mierze dokonała się pierwsza ewangelizacja Europy, oraz ich wspólnoty, mogą dawać całej Europie świadectwo życia, opartego na ewangelicznym radykaliźmie, jeśli to, co jest istotne w życiu konsekrowanym, będzie miało czytelną wymowę. Dzięki nim mogą uzyskiwać wyjątkową skuteczność liczne dzieła, czy to wychowawcze, czy też tyczące się kierownictwa duchowego różnych stowarzyszeń i grup. Jak zaś wyraźnie napomina adhortacja *Christifideles Laici*, również świeccy są wezwani do pracy na rzecz nowej ewangelizacji Europy. Oni to, posiadając własne powołanie i uczestnicząc [15] na swój sposób w profetycznej służbie Chrystusa, mogą dotrzeć do tych miejsc, do których biskupi i kapłani dotrzeć nie są w stanie: tylko dzięki nim ewangelizacja i budowa nowej Europy stają się możliwe. W szczególny sposób Synod Biskupów zwraca się do młodych, aby oni sami stali się w pierwszym rzędzie sługami Ewangelii nowych pokoleń Europy.

---

[14] Por. Św. Tomasz, I-II, q. 106, 1.

[15] Por. Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna *Lumen gentium*, 35.

Abyśmy byli prawdziwymi apostołami, potrzebujemy ustawicznej ewangelizacji samych siebie poprzez wytrwałą modlitwę i rozważanie słowa Bożego, prowadzących nas do osobistego spotkania z Bogiem żywym. Wprowadzanie w życie tego spotkania jest możliwe przez codzienny wysiłek, podejmowany za przykładem danym nam w sposób szczególny przez Najświętszą Maryję Pannę. Jedynie dzięki pokarmowi słowa Bożego i Chleba Eucharystycznego, jak też dzięki częstemu korzystaniu z sakramentu pojednania — może dokonywać się w nas stałe nawracanie się i osobista przemiana. Pozwoli to przezwyciężyć rozpowszechniony fenomen swoistego, subiektywnego traktowania wiary, wedle którego słowa Chrystusa i Kościoła są przyjmowane tylko wtedy, kiedy odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom człowieka. Jest to również droga do przezwyciężenia trudności, jakie pojawiają się — także we wspólnotach kościelnych — w odniesieniu do nauki Kościoła, zwłaszcza w dziedzinie moralności. O ile bowiem bardziej zakorzeni się w ludziach doświadczenie miłości Bożej, przekazane słowem i przyjęte we wspólnocie braterskiej, o tyle więcej wzrośnie w nich zdolność oraz łatwość przyjmowania tego wszystkiego, co zaleca orędzie Chrystusa.

Szczególne znaczenie w odzyskiwaniu żywotnych sił przez Kościół mają parafie. Pozostają one podstawowymi środkami dla życia i misji Kościoła, odnawianymi i umacnianymi światłem Ewangelii. Do odzyskania owych żywotnych sił służą także stowarzyszenia i nowe związki chrześcijan świeckich [16], które rozkwitają szczególnie od czasu Soboru. Wielką nadzieję pokładamy w nowym duszpasterstwie rodzinnym, odnoszącym się do „kościołów domowych" [17], jak też w rozwijaniu się małych wspólnot, pielęgnujących życie chrześcijańskie w różnych kręgach społeczeństwa. Katechizacją, dostosowaną oczywiście do rozwijania życia chrześcijańskiego, należy obejmować nie tylko dzieci, ale także młodzież i dorosłych [18]. Z wielką nadzieją oczekuje się na przyszły katechizm powszechny. Syntetyczny wykład całej nauki katolickiej, zgodny z prawdziwym duchem Soboru Watykańskiego II, może okazać się pomocą w sytuacjach niepokoju spowodowanego pewnymi tendencjami teologicznymi. Kiedy bowiem teologia jest zakorzeniona w słowie Bożym i tkwi mocno w *Magisterium Kościoła*, stanowi wielką pomoc w dziele ewangelizacji. Trzeba natomiast zdawać sobie sprawę, że „rozdźwięk" teolo-

---

[16] Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, 29.

[17] Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna *Lumen gentium*, 11; Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*, 53-76.

[18] Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Catechesi tradendae*, 19 n.

giczny przeszkadza przede wszystkim ewangelizacji, która winna dokonywać się wewnątrz samego Kościoła [19].

Niech wiedzą wszyscy ludzie, że są zaproszeni do przyjęcia Ewangelii Jezusa Chrystusa. Nowa więc ewangelizacja winna mieć charakter misyjny, tak by nie tylko dotyczyła osób i grup, które są już zakorzenione w sercu Kościoła, ale także i tych, którzy od dawna jej oczekują, nierzadko ze sceptycyzmem albo też i z odrazą.

Aby Europejczycy naszego wieku, przypisujący znaczenie zwłaszcza rzeczom, które widzą i dotykają rękoma, przyjęli Ewangelię, trzeba, żeby głoszeniu słowa Bożego towarzyszyło i umacniało je świadectwo osób i wspólnot, podkreślające Jego prawdę i Boską moc. To świadectwo, choćby z racji wierności względem tak wielu nowych męczenników naszego czasu, powinno być czytelne dzięki widzialnej świętości, ukazując w życiu tę tajemnicę wspólnoty z Bogiem i pomiędzy ludźmi, którą Kościół celebruje w Eucharystii.

Wielkie znaczenie ma świadectwo diakonii Kościoła, czyli miłości względem wszystkich, a zwłaszcza w stosunku do tych, którzy bądź to materialnie bądź duchowo są bardziej potrzebującymi. Ponieważ tego rodzaju świadectwo jest przez wszystkich rzeczą niesłychanej wagi świadectwo osobiste oraz odnoszenie się dostrzegalna, a ich samych otwiera na słuchanie Ewangelii.

We wzajemnej wymianie doświadczeń między naszymi Kościołami zwracajmny uwagę na to, jak bardzo jest konieczne dla ewangelizacji docenianie wszystkich środowisk, do których uzyskujemy dostęp; w tym wypadku chodzi o nauczanie religii, także w szkołach publicznych, o formację dorosłych, o duszpasterstwo świata robotniczego, świata nauki, kultury i sztuki, oraz środków masowego przekazu, które stale mają wielki wpływ na życie współczesne i zasługują na największą uwagę ze strony Kościoła. W krajach świeżo wyzwolonych od komunizmu staje się pilną sprawa zakładania uniwersytetów i szkół katolickich. We wszystkich jednakże tych uwarunkowaniach, dzisiaj i zawsze, jest rzeczą niesłychanej wagi świadectwo osobiste oraz odnoszenie się ze szczerym sercem człowieka do człowieka.

Zwłaszcza w naszym czasie droga ewangelizacji ma coś, co ją ze wszystkiego wyróżnia. Świadectwa Kościołów z krajów wyzwolonych świeżo z komunizmu namacalnie ukazują nam owocność tajemnicy krzyża i zmartwychwstania Chrystusa. Kiedy będziemy prowadzili dzieło nowej ewangelizacji Europy razem ze wszystkimi braćmi chrześcijanami, odczujemy potrzebę, żeby obecnie ponownie opowiedzieć się za Tym, z Którym we Chrzcie

---

[19] Kongregacja Doktryny Wiary, Instrukcja *De missione ecclesiali theologi.*

świętym umarliśmy i zostaliśmy odrodzeni do nowego życia (*por. Rz 6, 3-5; Ga 2,19,20*): zakorzenieni i ugruntowani w Nim, chcemy być świadkami wiary w Europie.

6. *Urzeczywistnianie komunii i misji Kościoła przez wymiarę darów*

Wszelka ewangelizacja wypływa z osoby i dzieła Jezusa Chrystusa i zarazem do Niego prowadzi. W Nim samym Kościół jest jedynym ciałem składającym się z wielu członków (*por. 1 Kor 12, 12*), „sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego”[20]. Z tej tajemnicy jednocześnie wpływają jedność i katolickość Kościoła Bożego, który jakby jeden lud zjednoczony „jednością Ojca i Syna, i Ducha Świętego”[21] prowadząc do wzajemnej wymiany bogactw narodów, jest obecny pośród wszystkich ludów ziemi[22].

Synod ten codziennie doświadczał różnorodności i jedności Kościołów partykularnych, a także ciągłej wymiany darów, we wzajemnym i braterskim słuchaniu, poprzez które doświadczenia różnych Kościołów zostały przyjęte z radością i serdecznie. Kościół doświadczony uciskiem na nowo przyjął od Pana dary, które teraz w szczególny sposób uświadamiają wszystkim: świadectwo żywej wiary, wierność w bólach i cierpieniu, nadzwyczajną jedność ze Stolicą Apostolską. Dzisiaj wielka liczba powołań czy to do kapłaństwa, czy do życia zakonnego w wielu z owych regionów ukazuje bogactwo duchowe dotąd ukryte. Natomiast Kościoły partykularne na Zachodzie, korzystając z wolności, prowadziły działalność duszpasterską w społeczeństwie dotkniętym sekularyzacją; mogły realizować liczne wskazania Soboru Watykańskiego II, które teraz mogą być przekazane w duchu pokory i z właściwym rozeznaniem wartości. Dlatego powinniśmy zwiększyć współpracę pomiędzy naszymi Kościołami, zwłaszcza ze względu na nową ewangelizację Europy. Do tego konieczne są tak środki materialne, jak i osobowe, które wspierają budowanie Ciała Chrystusa i powinny być przydzielone według priorytetów określonych przez Kościoły przyjmujące pomoc.

Miłość kolegialna Biskupów z Następcą Piotra i między sobą wyrażająca się w tym Zgromadzeniu synodalnym, ma być wspierana osobistymi kontaktami i przyjaźnią. W pełnym poszanowaniu więzów jedności ze Stolicą Świętą i urzędów poszczególnych Biskupów, a także Konferencji Biskupów różnych narodów, duszpasterska troska na naszym kontynencie, który wchodzi na drogi

[20] Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna *Lumen gentium,* 1.
[21] Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna, *Lumen gentium,* 4.
[22] Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna, *Lumen gentium,* 13.

jedności, zaleca, aby przy pomocy Rady Konferencji Biskupów Europy koordynowano wspólny wysiłek celem wspierania ewangelizacji i ekumenizmu, a także i poszukiwania innych form współpracy między Kościołem partykularnym tego kontynentu. Ponadto potrzeba obecności Kościoła w europejskich organizacjach świeckich wymaga, aby w jedności ze Stolicą Apostolską i jej Legatami wzmóc i ściślej połączyć działania Rady Konferencji Biskupów Europy i Komisji Biskupów Wspólnoty Europejskiej, które już w latach poprzednich dobrze się zasłużyły.

W jedności ze Stolicą Apostolską Kościoły Europy powinny także zwiększyć właściwą współpracę z Kościołami partykularnymi innych kontynentów. Wydarzenia o dużym znaczeniu, jak obchody pięćsetlecia ewangelizacji obu Ameryk, najbliższe Zebranie Ogólne Rady Biskupów Latyno-Amerykańskich i Zgromadzenie Specjalne Synodu Biskupów dla Afryki i Libanu stanowią jak najbardziej korzystną okazję do poszerzania wzajemnej wymiany darów a także do wspólnej służby zbawienia pośród wszystkich Kościołów świata.

W tego rodzaju służbie zawarte jest przede wszystkim wezwanie misyjne *„ad gentes"*, które należy do historii Europy i chrześcijańskiego oblicza, tkwiąc w jego tożsamości. Chociaż dzieło misjonarzy dokonało się nie bez pomieszania z kolonializmem narodów europejskich i nie bez podziału wśród chrześcijan, to jednak Kościoły partykularne Europy działały dzięki łasce Bożej na rzecz głoszenia narodom zbawienia w Chrystusie i wszędzie odgrywały główną rolę w budowaniu Kościoła. Także dziś w żadnym regionie Kościół nie może zamknąć się sam w sobie, chociażby cierpiał trudności i wewnętrzne braki jak np.: spadek powołań kapłańskich i zakonnych. Konieczne jest, aby raczej Kościół spojrzał ufając w obietnicę Pana: „Dajcie, a będzie wam dane" (*Łk 6,38*). Albowiem „Wiara umacnia się, gdy jest przekazywana! Nowa ewangelizacja ludów chrześcijańskich znajdzie natchnienie i oparcie w oddaniu się działalności misyjnej" [23]. Misjonarska zaś gorliwość powinna powiększać i przenikać duszpasterskie i przykładne świadectwo wspólnot, aby kapłani, zakonnicy i wierni świeccy przygotowani byli ku wzrastaniu z każdym dniem, gdziekolwiek Kościół wymagałby ich pracy dla ewangelizacji i rozwoju ludzkiego. Z ufnością zaś prosimy Pana żniwa, aby posłał robotników do winnicy swojej, powołując zwłaszcza młodych do kapłaństwa i życia konsekrowanego.

---

[23] Jan Paweł II, Encyklika *Redemptoris missio*, 2.

III. POTRZEBA DIALOGU I WSPÓŁPRACY Z INNYMI CHRZEŚCIJANAMI, ŻYDAMI I WSZYSTKIMI WIERZĄCYMI W BOGA

7. *Wewnętrzna współpraca z innymi Kościołami i wspólnotami kościelnymi*

Na zgromadzeniu synodalnym upewniliśmy się, jak bardzo nowa ewangelizacja Europy jest wspólnym obowiązkiem chrześcijan i jak bardzo zależy od tego wiarygodność Kościołów w nowej Europie.

Wciąż odkrywaliśmy, jak bardzo Europa jest bogata przez uzupełniającą się tradycję, w istocie swej tą samą, chrześcijańską, mianowicie zachodnią i wschodnią, z właściwymi im cechami teologicznymi, liturgicznymi, duchowymi i kanonicznymi. Często przywołuje się obraz „jednego organizmu, oddychającego dwoma płucami", obraz który chce opisać tę rzeczywistość Kościoła. Także tutaj zobaczyliśmy, że różne dary jednej tradycji mogą ubogacić a nawet i poprawić drugą [24]. Również odczuliśmy, że podziały wśród chrześcijan i dzisiaj mają godne pożałowania skutki.

Ewangelicznym wymaganiom prawdy i miłości usiłujemy odpowiedzieć tak, jak przedstawił to Następca Piotra podczas nabożeństwa ekumenicznego 7 grudnia: „Wymagania te zakładają wierne odczytanie zdarzeń, jak i gotowość do przebaczenia i naprawienia własnych błędów. Wymagania te nie pozwalają zamykać się w uprzedzeniach, które często są źródłem zgorzknienia i bezowocnych wzajemnych oskarżeń przeciwko bratu, przypisujących mu intencje lub cele, których on nie ma. Tak więc, gdy ktoś pragnie poznać stanowisko innych, niezgody niech ustają za pośrednictwem szczerego dialogu pod przewodnictwem Ducha Pocieszyciela" [25].

W odniesieniu do Kościołów wschodnich musimy zapytać, czy dialog miłości biorący początek od Soboru Watykańskiego II, zważywszy na trudności znowu powstałe, jest zawsze dobrze prowadzony?Zabolało nas bardzo, że dla pewnych Kościołów prawosławnych zaproszenie do naszego Zgromadzenia okazało się nie do przyjęcia. W oparciu o nasze rozważania i rozmowy z obecnymi bratnimi delegatami przekonani jesteśmy, że owocny dialog należy kontynuować ze wszystkimi ludźmi, kierując się przede wszystkim przykazaniem Pana. Do takiego dialogu zapraszamy z serca siostrzane Kościoły prawosławne, świadomi naszej wspólnej odpowiedzialności za świadectwo Ewangelii wobec świata, a zwłaszcza

---

[24] Sobór Watykański II, Dekret *Unitatis redintegratio*, 4.

[25] Jan Paweł II, *Przemówienie podczas nabożeństwa ekumenicznego*, 7.XII.1991, w: *L'Osservatore Romano*, 9-10.XII. 1991, s. 6.

wobec Pana Kościoła: celem tego dialogu jest doprowadzenie nas do jedności (*por J 17, 21*). Wiemy zarazem, że wymaga on wielkiej cierpliwości i zrozumienia. Ci spośród nas, którzy należą do Kościołów wschodnich katolickich, w tym względzie znajdują się w szczególnie trudnym położeniu. My zaś wszyscy widzimy w nich konstruktywny element dla ożywienia dialogu ekumenicznego między Kościołem katolickim a Kościołem prawosławnym. Nie możemy nie pamiętać, że owe wschodnie Kościoły katolickie, żyjąc pod uciskiem komunizmu, dały nam wszystkim świadectwo niewzruszonej wiary i dają je także dzisiaj. Podobnie nie chcemy zapomnieć o mężnym świadectwie wiary, które złożyli prawosławni i protestanci. Oby wspólne doświadczenie prześladowania doprowadziło do nowej postawy głębszego zrozumienia ekumenicznego i sprawiedliwego pokoju.

Z Kościołami Reformacji poprzez wielopłaszczyznowy dialog prowadzony od Soboru Watykańskiego II i poprzez wiele szczęśliwych wysiłków we wspólnym świadectwie i posłudze chrześcijańskiej, wyeliminowaliśmy liczne nieporozumienia, a także mogliśmy dążyć do wielkiego zbliżenia. Wiemy jednak, że wciąż jeszcze dzieli nas boleśnie niejedna różnica, zwłaszcza w rozumieniu Kościoła i jego posługi, oraz że nie możemy odciąć się od problemów doktrynalnych, jeśli nie chcemy narazić Ewangelii na niebezpieczeństwo przez sprzeczne ze sobą sposoby przepowiadania. A ponieważ wiemy i ponownie doświadczyliśmy, jak wielu ludzi gorszy się istniejącym do dziś podziałem, chcemy wszystkimi siłami prowadzić owocny dialog.

Wielkie znaczenie dla ożywienia ekumenizmu posiada apostolat biblijny wypływający ze wspólnego szacunku do Pisma świętego. Do zadań ekumenicznych należy także troska o ludzi i państwa, zwłaszcza o potrzebujących, w naszych zaś czasach o wysiłek na rzecz budowy prawdziwej wspólnoty narodów Europy.

8. *Szczególne stosunki z żydami*

W tworzącym się nowym porządku Europy i świata wielkie znaczenie ma dialog między religiami, a przede wszystkim ze „starszymi braćmi" żydami, których wiara i kult stanowią konstytutywną część postępu cywilizacji europejskiej.

Po wstrząsającym holokauście naszego wieku, nad którym Kościół z całego serca boleje, należy poczynić nowe starania w celu głębszego poznania judaizmu, odrzucając wszelkie formy antysemityzmu, sprzeciwiające się tak Ewangelii, jak i prawu naturalnemu. Zaleca się te środki, które w przepowiadaniu Kościoła i Jego wychowawczej działalności, według zamysłu Soboru Wa-

tykańskiego II [26], właściwie sprzyjają pozytywnym stosunkom z narodem żydowskim.

Wspólne korzenie chrześcijaństwa i narodu hebrajskiego znaczą wiele: w środowisku religii żydowskiej Jezus sam osobiście ustanowił początki swojego Kościoła. Pomny na dziedzictwo duchowe, przede wszystkim na Pismo święte, które łączy go z judaizmem. Kościół w aktualnym stanie rzeczy w Europie pracuje nad tym, żeby rozkwitła nowa wiosna we wzajemnych relacjach. Albowiem wspólny na różnych płaszczyznach wysiłek chrześcian i hebrajczyków, z zachowaniem różności i własnych doktryn każdej z tych dwóch religii, może posiadać ogromne znaczenie dla przyszłego życia religijnego i państwowego Europy i jej zobowiązań w stosunku do pozostałych części świata.

9. *Wspólna odpowiedzialność z wszystkimi wierzącymi w Boga*

Także relacje z muzułmanami mają wielkie znaczenie dla chrześcijańskiej religii i kultury europejskiej, nie tylko z powodu przeszłych zdarzeń, lecz także ze względu na naszą teraźniejszość i przyszłość; obecnie mają miejsce wielkie migracje z narodów muzułmańskich, a stosunki z nimi okazują się niewystarczające. Bez względu na znane trudności, dialog z nimi dzisiaj okazuje się jednak w wysokim stopniu konieczny; musi być jednak roztropnie prowadzony, z jasnym rozeznaniem możliwości i ograniczeń oraz z ufnością w zbawczy zamiar Boga w odniesieniu do wszystkich jego dzieci. Aby wzajemna solidarność była szczera, konieczna jest wzajemność w stosunkach, zwłaszcza jeśli chodzi o zakres wolności religijnej, do której prawo opiera się na samej godności osoby ludzkiej [27] i która dlatego wszędzie powinna się krzewić.

Zjawisko migracji wymaga, abyśmy lepiej poznawali inne religie dla odnowienia braterskiej rozmowy z ludźmi, którzy te religie wyznają i z nami żyją. Razem z nimi powinniśmy zachowywać i rozszerzać sprawiedliwość społeczną, dobra moralne, a także pokój i wolność dla wszystkich; wspólnie także powinniśmy zachować stworzenie dane przez Boga obecnym i przyszłym pokoleniom.

Z drugiej zaś strony, zachowanie wolności i prawidłowa znajomość wartości, znajdujących się w innych tradycjach religijnych, nie mogą prowadzić do relatywizmu, ani pomniejszać świadomości potrzeby i konieczności nakazu głoszenia Chrystusa. W środowisku pluralistycznym Kościół opowiada się nie za relatywizmem, lecz za szczerym i roztropnym dialogiem, który „nie

---

26 Sobór Watykański II, Deklaracja *Nostra aetate*, 4.
27 Por. Sobór Watykański II, Deklaracja *Dignitates humanae*, 2.

tylko że nie osłabia wiary, lecz ją umacnia" [28]. Zaiste, nowa ewangelizacja wymaga formacji kapłanów, zakonników i świeckich, którzy byliby w pełni zakorzenieni we własnej wierze i w ten sposób zdolni do prowadzenia wielorakiego dialogu.

IV. ZADANIA KOŚCIOŁA W BUDOWANIU EUROPY OTWARTEJ NA POWSZECHNĄ SOLIDARNOŚĆ

10. *Zadanie Kościoła w budowaniu nowej Europy*

W nowej ewangelizacji zawiera się wyzwanie nie tylko dla poszczególnych chrześcijan i wspólnot kościelnych, ale również dla państw, których ustrój powinien być bardziej ludzki. Albowiem Kościół ma misję odsłonięcia tajemnicy objawionej w Jezusie Chrystusie dla zbawienia, dotyczącego wszystkich aspektów życia ludzkiego. Stąd, głosząc Ewangelię i żyjąc nią, tym samym Kościół służy ludzkości [29]. Chociaż ta misja należy do wszystkich wiernych, świeccy — czy to mężczyźni, czy kobiety, dorośli czy młodzi — i ich różne stowarzyszenia mają tu, z racji swego „przymiotu świeckości", misję całkiem odrębną. Adhortacja apostolska *Christifideles laici* opisuje dokładnie tę misję, do której świeccy mają być szczególnie przygotowani. Wyjątkowe zaś znaczenie dla wkładu świeckich w budowanie nowej Europy mają: krzewienie poszanowania godności osoby ludzkiej, zachowanie nienaruszalnego prawa do życia, prawo do wolności sumienia i wyznania, małżeństwo i rodzina jako zasadnicza przestrzeń społecznego zaangażowania i „humanizacji", służba miłości i dzieła miłosierdzia, troska o wspólne dobra i zaangażowanie polityczne, odpowiedzialność za ekonomię, troska ekologiczna, ewangelizacja na polu kultury, nauczania i wychowania, jak też na polu środków społecznego przekazu [30].

Kościół więc nie może rezygnować z prowadzenia własnej misji publicznej. Również musi mieć się na baczności, aby podejmując to dzieło, nie wracał do form z przeszłości, które dziś mogą być szkodliwe dla Kościoła. Pod wpływem objawienia chrześcijańskiego w ciągu długiej historii cywilizacja europejska odkryła rozróżnienie bez oddzielenia porządku religijnego i politycznego, które to rozróżnienie tak bardzo przyczynia się postępu ludzkiego.

---

[28] Papieska Rada Dialogu Między Religiami — Kongregacja Ewangelizacji Narodów, *Dialogus et nuntius*, 50.

[29] Por. Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska *Gaudium et spes*, 40 i 42; Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, 36.

[30] Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, 37-44.

Kościół choć jest przychylny dobrze pojętej demokracji [31], nie wiąże się z żadnym systemem politycznym [32]. Odpowiada zaś w sposób sobie właściwy za formowanie społeczeństwa ludzkiego, z czego nie może zrezygnować. Dokonuje tego przede wszystkim poprzez swoją naukę społeczną, która przynależy do zadań nowej ewangelizacji [33].

Zasada godności osoby ludzkiej oraz podstawowe prawa jej przynależne przed wszelkimi stanowionymi prawami społecznymi, które zatem nie mogą być zaprzeczane lub odebrane nawet decyzją większości, a także zasady pomocniczości, która dotyczy praw i kompetencji wszystkich wspólnot i solidarności, która domaga się równowagi między cierpiącymi niedostatek i zamożnymi, mogą rzeczywiście stanowić niejako kolumny nowego społeczeństwa w Europie, które ma być budowane. Dlatego to znajomość nauki społecznej jest konieczna dla wszystkich, którzy chcą brać udział w budowie nowej Europy w duchu chrześcijańskim. Stąd program studiów w instytutach teologicznych winien uwzględniać formację przygotowującą do szerzenia nauki społecznej i do posługi miłości [34].

Uznanie pożyteczności gospodarki rynkowej i wolnej przedsiębiorczości, jak też wprowadzenie ich w życie społeczeństw środkowej Europy powinno być realizowane roztropnie. Należy je ukierunkować na dobro wspólne i wspierać słuszne wysiłki pracowników, zmierzające do osiągnięcia pełnego poszanowania ich własnej godności i poszerzenia ich uczestnictwa w życiu przedsiębiorstw, w których pracują [35]. Początek „Wspólnego Rynku Europejskiego" stawia przed nami pytania i wyzwania: palącą potrzebą jest kultura solidarności, pozwalająca znaleźć środki do sprawiedliwego rozwiązania problemu obszarów ubóstwa dawnych i nowych.

W dzisiejszym społeczeństwie europejskim problemem wielkiej wagi jest sprawa kobiety [36]. Jedynie kultura uwzględniająca równość mężczyzny i kobiety może pokierować na właściwą drogę uzasadnione dążenia kobiet. Skłania ona nasze społeczności obywatelskie i polityczne, aby od wyraźnego i należnego uznania równości praw przeszły do ich wypełniania. Włączenie kobiet w struktury i instytucje powinno dokonywać się nie na tej samej zasadzie co mężczyzn, ale przy uwzględnieniu ich zadań w rodzinie

---

[31] Por. Jan Paweł II, Encyklika *Centesimus annus*, 46-47.

[32] Por. Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska *Gaudium et spes*, 76.

[33] Por. Jan Paweł II, Encyklika *Centesimus annus*, 5.

[34] Por. Kongregacja Wychowania Katolickiego, *instrukcja o potrzebie nauki społecznej*.

[35] Por. Jan Paweł II, *Encyklika Centesimus annus*, 42-43.

[36] Por. Jan Paweł II, List apostolski *Mulieris dignitatem*.

i w przekazywaniu życia. W tych warunkach kobiety będą mogły poświęcić całą swoją działalność tworzeniu kultury i wypracowywania układu społecznego bardziej zgodnego z pełną prawdą jednostkową i społeczną człowieka.

Ponieważ prawo do życia w wielu narodach dzisiejszej Europy, czy to na Zachodzie, czy na Wschodzie jest całkowicie deptane, zwłaszcza jeśli chodzi o aborcję i eutanazję. Synod nasz poleca wszystkim Kościołom, a szczególnie Konferencjom Biskupów obchodzić we wszystkich wspólnotach i parafiach każdego roku „Dzień" lub „Tydzień życia" i w przyszłości wspólnie ustalić jego czas i charakter.

Należy bronić prawa do zachowania zdrowia jak też w miarę możności do jego odzyskania; zapobiegliwość całego społeczeństwa i troska duszpasterska Kościoła powinny być skierowane do wszystkich, którzy cierpią na skutek choroby, zwłaszcza choroby tego wieku. Pracownicy służby zdrowia powinni otrzymywać formację także w dziedzinie moralności i bioetyki.

Kościół wysoko ceni wartość rodziny, zbudowanej w oparciu o małżeństwo, ponieważ jest to instytucja Stwórcy i kamień węgielny do budowania Kościoła i społeczeństwa. I dlatego Kościół zwraca się do wszystkich, a w szczególny sposób do tych, którzy ponoszą odpowiedzialność za sprawy polityczne, ustawodawcze, administracyjne, społeczne i ekonomiczne, aby bronili rodziny i w jej prawach ją wspomagali. Dlatego Synod zwraca uwagę sprawującym władzę na przygotowaną przez Stolicę Apostolską Kartę Praw Rodziny (1983), a także na zbliżający się Światowy Rok Rodziny (1994). Polityka społeczna, kierowana do słabszych grup ludności, winna być zunifikowana i wzmocniona również poprzez aktywne i odpowiedzialne uczestnictwo samych rodzin i ich związków. Duże znaczenie posiadają w Europie organizacje i stowarzyszenia świeckich na rzecz rodziny. Dlatego każdy, kto przyczynia się do ochrony i wspierania małżeństwa i rodziny, ma ogromną zasługę dla przyszłego losu Europy.

Wspólnym i zespolonym działaniem przy współpracy władz państwowych trzeba dążyć do usunięcia tego wszystkiego, co szkodzi i co sprzeciwia się godności ludzkiej, a więc pornografii, handlu i używania narkotyków oraz zorganizowanej przemocy. Procesy jednoczenia w Europie, a w szczególny sposób instytucje europejskie, oraz Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy Europejskiej zakładają wyjątkową odpowiedzialność Kościołów. Wspólny dom Europy posiada wtedy pewne fundamety, kiedy buduje się go na czymś więcej aniżeli tylko na wartościach ekonomicznych. Co więcej, budowanie nowej Europy zakłada zgodę i uznanie wartości podstawowych i domaga się pokrewieństwa ideałów. Z tego względu wkład Kościoła w nową Europę na pewno nie jest

drugorzędny; powinien mu towarzyszyć wysiłek ludzi świeckich, zaangażowanych w działalność społeczną i polityczną.

Niestety, podczas gdy zmierza się ku jedności Europy to w różnych jej częściach mamy do czynienia na nowo z ostrymi napięciami między narodami. Narody tworzą kulturowe wartości wyrażające bogactwo Europy. Dlatego odmienności narodowe nie powinny zanikać, wprost przeciwnie, należy je podtrzymywać i otaczać opieką, jako historycznie dojrzały fundament europejskiej solidarności. Po załamaniu się rządów marksistowskich, które wiązały się z przymusową uniformizacją narodów oraz z uciskiem mniejszości narodowych, często pojawia się zarówno we wschodniej, jak i zachodniej Europie niebezpieczeństwo nacjonalizmu. Tożsamość zaś narodowa urzeczywistnia się tylko w otwarciu na inne narody i w solidarności z nimi. Dlatego konflikty należy rozwiązać poprzez dialog i negocjacje, a nie uciekając się do przemocy podporządkowującej sobie drugi naród. W czasie trwania Synodu, zgodnie ze świadectwem biskupów Chorwacji, taka przemoc nie przestawała niszczyć ich Ojczyznę. Nie można zapominać o prawach mniejszości, a przeciwnie tradycje każdego narodu powinny być zachowane i otoczone opieką. Kościół katolicki będąc wspólnotą wielu narodów i przekraczając wszelkie partykularyzmy potwierdza i uznaje wartości narodowe. Ścisła więź z Kościołem powszechnym, z Piotrem i w podporządkowaniu Piotrowi, często w przedziwny sposób sprawiła, że Kościoły partykularne nie ulegały wchłonięciu przez systemy nacjonalistycznego panowania. Także więc i w dzisiejszych stosunkach ta zasada katolickości winna pozostać w mocy.

11. *Europa otwarta na powszechną solidarność*

Europa przekazała innym częściom świata liczne dobra kulturowe i techniczne, stanowiące dzisiaj dziedzictwo światowej cywilizacji. W jej historii jednak znajduje się wiele ciemnych stron, a między innymi imperializm i połączony z grabieżą ucisk wielu narodów. Należy odrzucić eurocentryzm, którego smutne konsekwencje można dzisiaj łatwo zauważyć.

W naszych dniach, dzięki przezwyciężeniu konfliktu między Wschodem i Zachodem, przyszłość Europy jest otwarta jak nigdy dotąd. Jakkolwiek odbudowa wolnych państw w wielu regionach Europy postępuje trudniej, aniżeli można się było tego spodziewać — wymaga bowiem zgodnego wysiłku wszystkich — to jednak Europa stoi przed koniecznością wyjścia poza swoje granice i spojrzenia wolnego od dążenia do korzyści. Wołanie Chrystusa cierpiącego dochodzi dziś do nas ze szczególną siłą z południowych części świata, gdzie najbiedniejsi podejmują odważną i skuteczną walkę z głodem, z różnorodnymi trudnościami oraz

z niesprawiedliwościami, jakie ich dręczą. Na to wołanie trzeba odpowiedzieć konkretnymi inicjatywami, zmierzającymi do zniesienia handlu bronią, otwarciem naszych rynków zbytu, sprawiedliwszą polityką odnośnie do międzynarodowego zadłużenia, troską o wzrost kultury i ekonomii na owych obszarach, a równocześnie poparciem dla rozwoju demokracji. Zresztą sama Europa korzysta ze skarbów innych narodów i kultur.

Palące potrzeby ujawniają się nie tylko w krajach ubogich, lecz także pod wpływem narastającej migracji dotyczą coraz bardziej Europy. Sprawiedliwość i miłość domagają się, żeby ci wszyscy ludzie znaleźli na własnej ziemi chleb, pracę i uznanie dla własnej godności, a nie musieli opuszczać Ojczyzny i iść na niepewny los tułaczy. Równocześnie trzeba pamiętać o obowiązku przyjęcia emigrantów, którzy do nas przybędą i nie zapominać o podejmowaniu szybkich i konkretnych działań, mogących służyć ich integracji, z zachowaniem oczywiście ich tożsamości. Nie można jednak pominąć milczeniem faktu, że narody przyjmujące emigrantów często płacą za to obniżeniem się poziomu życia.

Wielorakie potrzeby i bolesne doświadczenia świata przywołują na pamięć Boże obietnice eschatologiczne, które na tym świecie nie są do urzeczywistnienia. Niemniej jednak czynna solidarność i miłość, obecne w podzielonej i rozdartej ludzkości, mogą zasiać ziarna przyszłego spełnienia się w wieczności.

Zakończenie

Św. Paweł przybył do Europy po raz pierwszy w czasie drugiej podróży misyjnej *(por. Dz 15,36; 18,22)*. Nocą w Troadzie otrzymał widzenie przyszłości: „Jakiś Macedończyk stanął przed nim i błagał go: 'przepraw się do Macedonii i pomóż nam!' Zaraz po tym widzeniu staraliśmy się wyruszyć do Macedonii w przekonaniu, że Bóg nas wezwał, abyśmy głosili im Ewangelię" *(Dz 16,9-10)*. I tak dokonało się przejście do Europy: sam Duch Boży otworzył do niej drogę dla Ewangelii.

Jest rzeczą godną uwagi, że już w tym zaczątku wiary w Europie pojawia się słowo „ewangelizacja", które dzisiaj stało się głównym słowem naszego życia i misji chrześcijańskiej. Europa oświadczyła przez Macedończyka, że jest przygotowana na przyjęcie Ewangelii. Wiemy dobrze, z jak wieloma przeciwnościami wypadło walczyć Pawłowi w przepowiadaniu Ewangelii, zwłaszcza w Atenach i Koryncie *(por. Dz 17,34; 18,1-17)*. Przykład i nieugięta wiara Apostolska wzywają nas do odważnego podjęcia dzieła nowej ewangelizacji.

W tych dniach Adwentu, w których przygotowujemy się na przyjęcie Pana, prosimy Boga Ojca, za pośrednictwem świętych Benedykta, Cyryla i Metodego, aby ludzie Europy świadomi swo-

ich głębokich potrzeb, prosili o tę pomoc, która naprawdę zbawia, a także za wzorem Macedończyka by zaprosili Chrystusa i Jego zwiastunów tymi słowami: „przepraw się... i pomóż nam!

Maryja, Matka Pana i przyczyna naszej nadziei, uczy nas otwarcia na Boże natchnienia i pokornego oczekiwania zbawienia, obowiązku przyjęcia słowa Bożego i oddania się mu całym sercem: „A Matka Jego chowała wiernie wszystkie te wspomnienia w swym sercu" (*Łk 2,51*). W ten sposób towarzyszyła swojemu Synowi od początku dzieła ewangelizacji. Także i dzisiaj pozostaje Ona „jednomyślnie na modlitwie", jak przed Zielonymi Świątkami *(por. Dz 1,14)*, w pośrodku Kościoła i uprasza z nami Ducha Świętego. „Świeci jako Gwiazda ewangelizacji domagającej się odnowy" [37], wskazując przed nami jako *„Hodigitria"*, drogę do Chrystusa i do pełnej jedności Jego uczniów, „aby świat uwierzył" *(J 17,21)*. Tak więc Ona sama w tych dniach jako Najsłodsza Matka bierze nas w swoje ręce i prowadzi do Bożego Dziecięcia w żłóbku, będącego Panem i Odkupicielem świata, podczas gdy wielki niebieski chór aniołów wielbi Boga słowami *(por. Łk 2,14)*:

Chwała na wysokości Bogu,
a na ziemi
pokój ludziom dobrej woli"

---

[37] Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*, 82.

21

NUNCJATURA APOSTOLSKA
W POLSCE

N. 2100/92

00-582 Warszawa 25 marca 1992 r.
al. I Armii Wojska Polskiego, 12

KOMUNIKAT

Ojciec Święty Jan Paweł II w trosce pasterskiej o dobro Kościoła, który jest w Polsce, podjął następujące decyzje:

I. Utworzył 13 nowych diecezji:

1. Diecezję Bielsko-Żywiecką z wydzielonego terytorium Archidiecezji Krakowskiej i Diecezji Katowickiej;
2. Diecezję Elbląską z wydzielonego teorytorium Diecezji Warmińskiej, Gdańskiej i Chełmińskiej;
3. Diecezję Ełcką z wydzielonego terytorium Diecezji Warmińskiej i Łomżyńskiej;
4. Diecezję Gliwicką z wydzielonego terytorium Diecezji Opolskiej, Katowickiej i Częstochowskiej;
5. Diecezję Kaliską z wydzielonego terytorium Archidiecezji Poznańskiej, Gnieźnieńskiej i Wrocławskiej, oraz Diecezji Włocławskiej, Częstochowskiej i Opolskiej;
6. Diecezję Legnicką z wydzielonego terytorium Archidiecezji Wrocławskiej;
7. Diecezję Łowicką z wydzielonego terytorium Archidiecezji Warszawskiej, Diecezji Płockiej i Łódzkiej;
8. Diecezję Radomską z wydzielonego terytorium Diecezji Sandomiersko-Radomskiej;
9. Diecezję Rzeszowską z wydzielonego terytorium Diecezji Przemyskiej obrządku łacińskiego i Tarnowskiej;
10. Diecezję Sosnowiecką z wydzielonego terytorium Archidiecezji Krakowskiej, Diecezji Częstochowskiej i Kieleckiej;

11. Diecezję Toruńską z wydzielonego terytorium Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Diecezji Chełmińskiej;

12. Diecezję Warszawsko-Praską z wydzielonego terytorium Archidiecezji Warszawskiej i Diecezji Płockiej;

13. Diecezję Zamojsko-Lubaczowską z wydzielonego terytorium Diecezji Lubelskiej i Administratury Apostolskiej w Lubaczowie.

Dokonał zmian:

a) nazwy Diecezji Sandomiersko-Radomskiej na Sandomierską, przyłączając do niej wydzielone terytorium Diecezji Lubelskiej, Przemyskiej obrządku łacińskiego oraz Tarnowskiej,
b) nazwy Diecezji Chełmińskiej na Peplińską przyłączając do niej wydzielone terytorium Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej,
c) nazwy i stolicy Diecezji Gorzowskiej na Zielonogórsko-Gorzowską, przenosząc jej stolicę do Zielonej Góry.

Wyraźnie określił granice terytorialne Diecezji i jurysdykcję poszczególnych Biskupów obrządku łacińskiego i Biskupa obrządku binzantyńsko-ukraińskiego w aktualnych granicach III Rzeczypospolitej Polskiej.

II. Nadał nową strukturę pięciu Prowincjom Kościelnym istniejącym w Polsce (Gnieźnieńskiej, Krakowskiej, Poznańskiej, Warszawskiej, Wrocławskiej) i ustanowił osiem nowych: Przemyską obrządku łacińskiego, Szczecińsko-Kamieńską, Gdańską, Warmińską, Białostocką, Częstochowską, Katowicką, Lubelską, przydzielając im Diecezje Sufragalne:

1. Metropolia Gnieźnieńska	— Diec. sufragalna:	Włocławska
2. Metropolia Krakowska	—	Kielecka, Tarnowska, Bielsko-Żywiecka
3. Metropolia Poznańska	—	Kaliska
4. Metropolia Warszawska	—	Warszawsko-Praska, Łowicka, Płocka, Przemyska obrządku Bizantyńsko-Ukraińskiego, Ordynariat dla wiernych obrządku wschodniego żyjących w Polsce i nie mających własnego Ordynariusza
5. Metropolia Wrocławska	—	Legnicka
6. Metropolia Przemyska obrządku łacińskiego	—	Zamojsko-Lubaczowska, Rzeszowska

7.	Metropolia Szczecińsko-Kamieńska	— Diec. sufragalne:	Koszalińsko-Kołobrzeska, Zielonogórsko-Gorzowska
8.	Metropolia Gdańska	—	Peplińska, Toruńska
9.	Metropolia Warmińska	—	Elbląska, Ełcka
10.	Metropolia Białostocka	—	Łomżyńska, Drohiczyńska
11.	Metropolia Częstochowska	—	Radomska, Sosnowiecka
12.	Metropolia Katowicka	—	Opolska, Gliwicka
13.	Metropolia Lubelska	—	Sandomierska, Siedlecka

Diecezję Łódzką ustanowił Archidiecezją bezpośrednio podległą Stolicy Świętej.

III. Rozwiązał unię zwaną „aeque principaliter" Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej oraz unię „ad personam" Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Warszawskiej.

IV. Potwierdził Ks. Kard. Józefa Glempa Arcybiskupem Metropolitą Warszawskim.
Postanowił też, że tytuł Prymasa Polski pozostaje związany z historycznym dziedzictwem i relikwiami Św. Wojciecha w Archidiecezji Gnieźnieńskiej, dlatego Ks. Kardynał Józef Glemp, jako Kustosz relikwii Św. Wojciecha, czczonych w Katedrze Gnieźnieńskiej, będzie nadal nosił tytuł Prymasa Polski.

V. Przyjął rezygnację Ks. Biskupa Kazimierza Majdańskiego z urzędu pasterskiego Ordynariusza Diecezji Szczecińsko-Kamieńskiej — złożoną zgodnie z Kan. 401 par. 1 KPK — i mianował Go Arcybiskupem „ad personam".

VI. Podniósł do godności Arcybiskupa Metropolity następujących Ordynariuszy:

1. Ks. Bpa Ignacego Tokarczuka, dotychczasowego Arcybiskupa Biskupa Przemyskiego obrządku łacińskiego;
2. Ks. Bpa Tadeusza Gocłowskiego, dotychczasowego Biskupa Gdańskiego;
3. Ks. Bpa Edmunda Piszcza, dotychczasowego Biskupa Warmińskiego;
4. Ks. Bpa Edwarda Kisiela, dotychczasowego Biskupa Białostockiego;
5. Ks. Bpa Stanisława Nowaka, dotychczasowego Biskupa Częstochowskiego;
6. Ks. Bpa Damiana Zimonia, dotychczasowego Biskupa Katowickiego;

7. Ks. Bpa Bolesława Pylaka, dotychczasowego Biskupa Lubelskiego.

VII. Podniósł do godności arcybiskupiej Ks. Bpa Władysława Ziółka, dotychczasowego Biskupa Łódzkiego.

VIII. Mianował:

1. Arcybiskupem Metropolitą Gnieźnieńskim Ks. Bpa Henryka Muszyńskiego, dotychczasowego Biskupa Włocławskiego;

2. Arcybiskupem Metropolitą Szczecińsko-Kamieńskim Ks. Bpa Mariana Przykuckiego, dotychczasowego Biskupa Chełmińskiego;

3. Biskupem Bielsko-Żywieckim Ks. Prałata Tadeusza Rakoczego, Pracownika Sekretariatu Stanu Jego Świątobliwości;

4. Biskupem Elbląskim Ks. Bpa Andrzeja Śliwińskiego, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Arindela i Pomocniczego Diecezji Chełmińskiej;

5. Biskupem Ełckim Ks. Bpa Wojciecha Ziembę, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Falerone i Pomocniczego Diecezji Warmińskiej;

6. Biskupem Gliwickim Ks. Bpa Jana Wieczorka, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Timida i Pomocniczego Diecezji Opolskiej;

7. Biskupem Kaliskim Ks. Bpa Stanisława Napierałę, dotychczasowego Biskupa Tytularnego San Leone i Pomocniczego Archidiecezji Poznańskiej;

8. Biskupem Legnickim Ks. Bpa Tadeusza Rybaka, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Benepota i Pomocniczego Archidiecezji Wrocławskiej;

9. Biskupem Łowickim Ks. Bpa Alojzego Orszulika, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Vissalsa i Pomocniczego Diecezji Siedleckiej;

10. Biskupem Pelplińskim Ks. Bpa Jana Szlagę, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Mascula i Pomocniczego Diecezji Chełmińskiej;

11. Biskupem Radomskim Ks. Bpa Edwarda Materskiego, dotychczasowego Biskupa Sandomiersko-Radomskiego;

12. Biskupem Rzeszowskim Ks. Bpa Kazimierza Górnego, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Pertusa i Pomocniczego Archidiecezji Krakowskiej;

13. Biskupem Sandomierskim Ks. Prałata Wacława Świerzawskiego, Rektora Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie;

14. Biskupem Sosnowieckim Ks. Adama Śmigielskiego, SDB, Inspektora Prowincji Wrocławskiej Salezjanów;

15. Biskupem Toruńskim Ks. Bpa Andrzeja Suskiego, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Pulcheriopoli i Pomocniczego Diecezji Płockiej;

16. Biskupem Warszawsko-Praskim Ks. Bpa Kazimierza Romaniuka, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Veneria i Pomocniczego Archidiecezji Warszawskiej;

17. Biskupem Włocławskim Ks. Prałata Bronisława Dembowskiego, Rektora Kościoła Św. Marcina w Warszawie;

18. Biskupem Zamojsko-Lubaczowskim Ks. Bpa Jana Śrutwę, dotychczasowego Biskupa Tytularnego Liberalia i Pomocniczego Diecezji Lubelskiej;

19. Biskupem Pomocniczym Diecezji Drohiczyńskiej Ks. Jana Chrapka, CSMA, Generała Zgromadzenia Św. Michała Archanioła, przydzielając mu stolicę tytularną Cataquas;

20. Biskupem Pomocniczym Diecezji Radomskiej Ks. Dr Stefana Siczka, Kapelana Domu Generalnego Służek Najśw. Maryi Panny w Mariówce, przydzielając mu stolicę tytularną Dagno;

21. Biskupem Pomocniczym Diecezji Sosnowieckiej Ks. Prałata Tadeusza Pieronka, Profesora Prawa Kanonicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, przydzielając mu stolicę tytularną Cufruta.

IX. Przeniósł następujących Biskupów Pomocniczych:

1. Ks. Bpa Janusza Zimniaka, Biskupa Tytularnego Polignano, z Diecezji Katowickiej do Diecezji Bielsko-Żywieckiej;

2. Ks. Bpa Józefa Wysockiego, Biskupa Tytularnego Precausa, z Diecezji Warmińskiej do Diecezji Elbląskiej;

3. Ks. Bpa Edwarda Samsela, Biskupa Tytularnego Montecorvino, z Diecezji Łomżyńskiej do Diecezji Ełckiej;

4. Ks. Bpa Gerarda Kusza, Biskupa Tytularnego Tagarbala, z Diecezji Opolskiej do Diecezji Gliwickiej;

5. Ks. Bpa Adama Dyczkowskiego, Biskupa Tytularnego Altava, z Archidiecezji Wrocławskiej do Diecezji Legnickiej;

6. Ks. Bpa Józefa Zawitkowskiego, Biskupa Tytularnego Ausana, z Archidiecezji Warszawskiej do Diecezji Łowickiej;

7. Ks. Bpa Piotra Krupę, Biskupa Tytularnego Acque Albe di Bizacena, z Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej do Diecezji Pelplińskiej;

8. Ks. Bpa Adama Odzimka, Biskupa Tytularnego Tadamata, z Diecezji Sandomiersko-Radomskiej do Diecezji Radomskiej;

9. Ks. Bpa Edwarda Białogłowskiego, Biskupa Tytularnego Pomaria, z Diecezji Przemyskiej obrządku łacińskiego do Diecezji Rzeszowskiej;

10. Ks. Bpa Mariana Zimałka, Biskupa Tytularnego Isola, z Diecezji Sandomiersko-Radomskiej do Diecezji Sandomierskiej;

11. Ks. Bpa Edwarda Frankowskiego, Biskupa Tytularnego Tigamibena, z Diecezji Przemyskiej obrządku łacińskiego do Diecezji Sandomierskiej;

12. Ks. Bpa Piotra Skuchę, Biskupa Tytularnego Segisama, z Diecezji Kieleckiej do Diecezji Sosnowieckiej;

13. Ks. Bpa Zbigniewa Kraszewskiego, Biskupa Tytularnego Orreomarga, z Archidiecezji Warszawskiej do Diecezji Warszawsko-Praskiej;

14. Ks. Bpa Stanisława Kędziorę, Biskupa Tytularnego Tucci, z Archidiecezji Warszawskiej do Diecezji Warszawsko-Praskiej.

X. Postanowił że:

1. Kapłani diecezjalni pełniący urząd na terytorium nowo utworzonej Diecezji (np. Proboszczowie, Rektorzy kościołów, Wikariusze, Katecheci itp.) zostają inkardynowani do tej diecezji „ipso facto" w chwili ogłoszenia niniejszej decyzji.

Sytuacje wyjątkowe można rozwiązywać zgodnie z przepisami kan. 267 KPK.

2. Wszystkim innym Kapłanom diecezjalnym i Diakonom inkardynowanym do diecezji macierzystej zaleca inkardynację — zgodnie z przepisami kann. 267 i 268 KPK — do nowo utworzonej diecezji, jeśli ich parafia rodzima znajduje się na jej terenie lub przemawiają za tym racje duszpasterskie i organizacyjno-administracyjne.

3. Alumni studiujący w Seminarium diecezji macierzystej winni kierować się tym samym kryterium przy określaniu swej przynależności diecezjalnej.

4. Poszczególne diecezje w nowych granicach stają się — w momencie ogłoszenia niniejszych decyzji — pełnoprawnym właścicielem wszystkich diecezjalnych dóbr kościelnych znajdujących się na jej terenie.

† Józef Kowalczyk
Nuncjusz Apostolski w Polsce

NUNCJATURA APOSTOLSKA
W POLSCE

00-582 Warszawa, 25 marca 1992 r.
al. I Armii Wojska Polskiego, 12

DEKRET

O USTANOWIENIU I OKREŚLENIU GRANIC NOWYCH DIECEZJI I PROWINCJI KOŚCIELNYCH W POLSCE ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI METROPOLITALNEJ POSZCZEGÓLNYCH DIECEZJI

Jego Świątobliwość Jan Paweł II Bullą „TOTUS TUUS Poloniae Populus", z dnia 25 marca 1992 roku, dokonał reorganizacji Diecezji i Prowincji Kościelnych w Polsce; utworzył nowe Diecezje i Metropolie, potwierdził już istniejące, określił granice wszystkich Diecezji i ich przynależność Metropolitalną:

Księża Kardynałowie,
Arcybiskupi, Biskupi
Duchowieństwo i cały Lud Boży
w Polsce

I. GNIEŹNIEŃSKA PROWINCJA KOŚCIELNA
(Metropolia Gnieźnieńska)

ARCHIDIECEZJA GNIEŹNIEŃSKA — Gnesnen(sis)

Stolica Archidiecezji: Gniezno

Katedra: Bazylika p.w. Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny w Gnieźnie

Dekanaty: Gniezno I, Gniezno II, Białośliwie, Bydgoszcz I, Bydgoszcz II, Bydgoszcz III, Bydgoszcz IV, Gniewkowo, Inowrocław I, Inowrocław II, Kcynia, Kłecko, Kruszwica, Łobżenica, Miłosław, Mogilno, Nakło, Pakość, Pobiedziska, Rogowo, Strzelno, Szubin, Trzemeszno, Wągrowiec, Witkowo, Września, Złotniki Kujawskie, Żnin; oraz część dekanatu Fordon, położonego w obrębie granic administracyjnych miasta Bydgoszcz-Fordon (z Diecezji Chełmińskiej).

DIECEZJA WŁOCŁAWSKA — Vladislavien(sis)

Stolica Diecezji: Włocławek

Katedra: Kościół p.w. Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny we Włocławku

Dekanaty: Włocławek I, Włocławek II, Bądkowo, Czernikowo, Golina, Izbica, Kleczew, Kłodawa, Koło, Konin I, Konin II, Kowal, Lipno, Lubraniec, Nieszawa, Radziejów, Sieradz I, Sieradz II, Słupca, Sompolno, Szadek, Tuliszków, Turek, Uniejów, Warta, Zagórów.

II. KRAKOWSKA PROWINCJA KOŚCIELNA
(Metropolia Krakowska)

ARCHIDIECEZJA KRAKOWSKA — Cracovien(sis)

Stolica Archidiecezji: Kraków

Katedra: Bazylika p.w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika oraz Św. Wacława w Krakowie
Kościół p.w. Ofiarowania Najśw. Maryi Panny w Wadowicach staje się Bazyliką

Dekanaty: Kraków-Mariacki, Kraków-Kazimierzowski, Kraków-Św. Szczepan, Kraków-Najświętszy Salwator, Kraków-Podgórze, Kraków-Nowa Huta, Bolechowice, Chrzanów, Czernichów, Dobrzyce, Jabłonka, Kalwaria, Krzeszowice, Maków Podhalański, Mszana Dolna, Myślenice, Trzebinia, Wadowice, Wieliczka, Zakopane, Zator.

DIECEZJA KIELECKA — Kielcen(sis)

Stolica Diecezji: Kielce

Katedra: Bazylika p.w. Wniebowzięcia Najśw Maryi Panny w Kielcach

Dekanaty: Bodzentyn, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Jędrzejów, Kazimierz, Kielce-Południe, Kielce-Północ, Kielce-Śródmieście, Koniecpol, Koszyce, Lelów, Małogoszcz, Miechów, Nowy Korczyn, Piekoszów, Pilica (tylko z parafiami: Dobraków, Kidów, Łany Wielkie, Wierbka, Żarnowiec), Pińczów, Proszowice, Sędziszów, Skalbmierz, Słomniki, Stopnica, Sułoszowa (tylko z parafiami: Ibramowice, Minoga, Ojców, Skała, Smardzowice), Szczekociny, Wiślica, Włoszczowa, Wodzisław.

DIECEZJA TARNOWSKA — Tarnovien(sis)

Stolica Diecezji: Tarnów

Katedra: Bazylika Narodzenia Najśw. Maryi Panny w Tarnowie

Dekanaty: Biecz (tylko z parafiami: Czermna, Olszyny, Ołpiny, Swoszowa, Szerzyny, Żurowa), Bobowa, Bochnia, Brzesko, Czchów, Dąbrowa Tarnowska, Dębica-Wschód, Dębica-Zachód, Gorlice-Południe (tylko z parafiami: Bystra, Łosie, Szymbark, Uście Gorlickie, Wysowa), Gorlice-Północ (tylko z parafiami: Kwiatonowice, Łużna, Moszczenica, Mszanka, Staszkówka, Turza, Wola Łużańska, Zagórzany), Grybów, Krościenko, Krynica, Limanowa, Lipnica, Łącko, Mielec-Południe, Mielec-Północ, Nowy Sącz-Południe, Nowy Sącz-Północ, Pilzno, Piwniczna, Radłów, Radomyśl, Ropczyce (tylko z parafiami: Lubzina, Ostrów, Skrzyszów), Sędziszów (tylko z parafią Ocieka), Stary Sącz, Szczucin, Tarnów-Centrum, Tarnów-Wschód, Tarnów-Zachód, Tuchów, Tymbark, Ujanowice, Uście Solne, Wojnicz, Zakliczyn.

DIECEZJA BIELSKO-ŻYWIECKA — Bielscen(sis)-Żyviecen(sis)

Stolica Diecezji: Bielsko Biała

Katedra: Kościół p.w. Św. Mikołaja w Bielsku Białej

Konkatedra: Kościół p.w. Narodzenia Najśw. Maryi Panny w Żywcu

Patronowie: Św. Maksymilian Maria Kolbe; Św. Jan Kanty; Bł. Jan Sarkander

Dekanaty: Andrychów, Biała, Kęty, Oświęcim, Żywiec I, Żywiec II (odłączone od Archidiecezji Krakowskiej); Bielsko-Centrum, Bielsko-Zachód, Cieszyn, Czechowice, Istebna, Skoczów, Strumień, Wisła (odłączone od Diecezji Katowickiej).

III. POZNAŃSKA PROWINCJA KOŚCIELNA (Metropolia Poznańska)

ARCHIDIECEZJA POZNAŃSKA — Posnanien(sis)

Stolica Archidiecezji: Poznań

Katedra: Bazylika Św. Apostołów Piotra i Pawła w Poznaniu

Dekanaty: Poznań I, Poznań II, Poznań III, Poznań IV, Poznań V, Poznań VI, Borek, Buk, Chodzież, Czarnków, Gostyń,

Grodzisk Wielkopolski, Jutrosin, Kostrzyn, Kościan, Krobia, Krzywiń, Leszno I, Leszno II, Lwówek, Międzychód, Murowana Goślina, Nowe Miasto, Oborniki, Pniewy, Przemęt, Puszczykowo, Rawicz, Rogoźno, Stęszew, Szamotuły, Śmigiel, Śrem, Środa, Wolsztyn, Wronki, Zbąszyń.

DIECEZJA KALISKA — Calissien(sis)

Stolica Diecezji: Kalisz

Katedra: Kościół p.w. Św. Mikołaja w Kaliszu

Konkatedra: Kościół p.w. Św. Stanisława Biskupa w Ostrowie Wlkp.

Patron: Święta Rodzina

Dekanaty: Błaszki, Kalisz I, Kalisz II, Koźminek, Stawiszyn, Złoczew (z Diecezji Włocławskiej); Bralin, Kępno, Koźmin, Krotoszyn, Odolanów, Ołobok, Ostrów I, Ostrów II, Ostrzeszów (z Archidiecezji Poznańskiej); Czermin, Jarocin, Pleszew (z Archidiecezji Gnieźnieńskiej); Bolesławiec (bez parafii Skomlin), Lututów (bez parafii Naramice), Wieruszów (z Diecezji Częstochowskiej); Syców (za wyjątkiem parafii Poniatowice), Twardogóra, oraz trzy parafie — Cieszków, Gądkowice, Trzebicko — z dekanatu Milicz (Archidiecezja Wrocławska); Wołczyn oraz dwie parafie — Uszyce i Zdziechowice — z dekanatu Gorzów Śląski (Diecezja Opolska).

IV. WARSZAWSKA PROWINCJA KOŚCIELNA
(Metropolia Warszawska)

ARCHIDIECEZJA WARSZAWSKA — Varsavien(sis)

Stolica Archidiecezji: Warszawa

Katedra: Bazylika p.w. Św. Jana Chrzciciela w Warszawie

Dekanaty: Bielany, Mokotów, Ochota, Stare Miasto, Śródmieście, Ursynów, Wola, Żoliborz (w samym obrębie miasta); Błonie, Goszczyn, Grodzisk Mazowiecki, Grójec, Piaseczno, Pruszków, Tarczyn, Warka, oraz 7 parafii z dekanatu Nowy Dwór Mazowiecki, którego siedziba zostaje przyłączona do Diecezji Warszawa-Praga: Górki Kaminowskie, Kazuń, Leoncin, Łomianki, Łomna, Secymin, Wiersze.

DIECEZJA WARSZAWSKO-PRASKA — Varsavien(sis) Pragen(sis)

S t o l i c a   D i e c e z j i: Warszawa-Praga

K a t e d r a: Kościół p.w. Św. Floriana (Warszawa-Praga)

K o n k a t e d r a: Kościół p.w. Matki Boskiej Zwycięskiej (Warszawa-Praga)

P a t r o n: Matka Boska Zwycięska

D e k a n a t y: Anin, Bródno, Grochów, Praga (w obrębie miasta); Jadów, Legionowo, Mińsk Mazowiecki, Otwock, Radzymin, Rembertów, Siennica, Stanisławów, Wołomin i Nowy Dwór Mazowiecki, tylko z dwiema parafiami: Św. Michała Anioła i Św. Ap. Piotra i Pawła (poza obrębem miasta); ponadto należeć będzie do tej Diecezji parafia Rybienko Leśne oraz miejscowości: Arciechów, Kania Polska, Myszyniec, Popielarze i Zegrze Południowe, z diecezji Płockiej.

DIECEZJA ŁOWICKA — Lovicen(sis)

S t o l i c a   D i e c e z j i: Łowicz

K a t e d r a: Kolegiata p.w. Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny w Łowiczu

P a t r o n: Bł. Honorat Koźmiński

D e k a n a t y: Biała Rawska, Brzozów, Krośniewice, Kutno, Lubochnia, Łowicz-Kolegiata, Łowicz-Św. Ducha, Mszczonów, Rawa Mazowiecka, Skierniewice, Sochaczew, Żychlin, Żyrardów (z Archidiecezji Warszawskiej); Łęczyca, Tum, oraz cztery parafie z dekanatu Stryków: Dmosin, Głowno, Głowno Osiny, Głowno Zabrzeźnia (z Diecezji Łódzkiej); oraz następujące parafie z Diecezji Płockiej: Osmolin, Pacyna, Sanniki, Słubice, Zyck (z dekanatu Gąbin); Suserz i Trębki (z dekanatu Gostynin).

DIECEZJA PŁOCKA — Plocen(sis)

S t o l i c a   D i e c e z j i: Płock

K a t e d r a: Bazylika Matki Boskiej Mazowieckiej czczonej w Tajemnicy Wniebowzięcia

D e k a n a t y: Płock, Bielsk, Bodzanów, Ciechanów, Dobrzyn nad Drwęcą, Dobrzyn nad Wisłą, Gąbin (tylko z parafiami: Ciechomice, Czermno, Dobrzyków, Gąbin, Korzeń, Troszyn); Gostynin (tylko z parafiami: Duninów, Gostynin, Lucień, Soczewka, Soko-

łów, Solec, Szczawin); Maków Mazowiecki (z parafiami: Gołymin, Karniewo, Krasne, Maków Mazowiecki, Szwelice, Węgrzynowo); Mława, Nasielsk, Płońsk, Przasnysz (z parafiami: Bogate, Czernice, Dzierzgowo, Pawłowo, Przasnysz Św. Wojciech, Przasnysz Św. Stanisław Kostka, Rostkowo, Święte Miejsce, Węgra, Zielona Ciechanowska); Pułtusk (bez miejscowości: Kania Polska, Popielarze); Raciąż, Rypin, Sierpc, Strzegowo, Wyszogród, Zakroczym (bez miejscowości: Arciechów, Myszyniec i Zegrze); Żuromin, oraz następujące parafie: Duczymin, Janowo, Krzynowłoga Mała, Krzynowłoga Wielka, Skierkowizna (z dekanatu Chorzele, który przechodzi do Diecezji Łomżyńskiej).

DIECEZJA PRZEMYSKA OBRZĄDKU BIZANTYŃSKO-UKRAIŃSKIEGO

Stolica Diecezji: Przemyśl

Katedra: Kościół p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa w Przemyślu

Dekanaty: Przemyśl, Wrocław, Koszalin, Olsztyn (odpowiadające jednakowo brzmiącym nazwom Diecezji łacińskich w których skupieni są wierni obrządku bizantyńsko-ukraińskiego).

ORDYNARIAT DLA WIERNYCH OBRZĄDKU WSCHODNIEGO ŻYJĄCYCH W POLSCE I NIE MAJĄCYCH WŁASNEGO ORDYNARIUSZA

V. WROCŁAWSKA PROWINCJA KOŚCIELNA (Metropolia Wrocławska)

ARCHIDIECEZJA WROCŁAWSKA — Vratislavien(sis)

Stolica Archidiecezji: Wrocław

Katedra: Kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu

Dekanaty: Borów, Brzeg-Południe, Brzeg-Północ, Bystrzyca Kłodzka, Dzierżoniów-Południe, Dzierżoniów-Północ, Góra Śląska, Jelcz-Laskowice, Kamieniec Ząbkowicki, Kąty Wrocławskie, Kłodzko, Malczyce (z następującymi parafiami: Chomiąża, Lubiąż, Malczyce, Wilczków i Wrocisławice), Międzylesie, Milicz (tylko z parafiami: Krośnice, Milicz, Pakosławsko, Sułów, Wierzchowice), Namysłów, Nowa Ruda, Oleśnica, Oława, Ołdrzychowice Kłodzkie, Polanica Zdrój, Prusice, Sobótka, Strzelin, Środa Śląska, Świdnica-Wschód, Świdnica-Zachód, Trzebnica, Wiązów, Włochy, Wołów, Wrocław-Katedra, Wrocław-Śródmieście, Wrocław-

Południe, Wrocław-Północ I, Wrocław-Północ II, Wrocław-Wschód, Wrocław-Zachód, Wrocław-Zachód I, Ząbkowice Śląskie, Ziębice; ponadto do niej będą należały następujące parafie: Kostomłoty (z dekanatu Gościsław należącego do Diecezji Legnickiej); Poniatowice (z dekanatu Syców); Jemielno i Krzelów (z dekanatu Ścinawa w Diecezji Legnickiej).

DIECEZJA LEGNICKA — Legnicen(sis)

Stolica Diecezji: Legnica

Katedra: Kościół p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Legnicy

Patronowie: Św. Apostołowie Piotr i Paweł

Dekanaty: Bolesławiec-Wschód, Bolesławiec-Zachód, Chocianów, Głuszyca, Gościsław (z następującymi parafiami: Buków, Gościsław, Imbramowice, Konary, Pichorowice, Piekary); Gryfów Śląski, Jawor, Jelenia Góra-Wschód, Jelenia Góra-Zachód, Kamienna Góra-Wschód, Kamienna Góra-Zachód, Legnica-Wschód, Legnica-Zachód, Leśna, Lubań Śląski, Lubin, Lubomierz, Mysłakowice, Polkowice, Strzegom, Ścinawa (z następującymi parafiami: Chobienia, Olszany, Ścinawa, Tymowa, Wielowieś), Świebodzice, Świerzawa, Wałbrzych-Południe, Wałbrzych-Północ, Węgliniec, Zgorzelec, Złotoryjna; ponadto do Diecezji Legnickiej przejdą następujące parafie z dekanatu Malczyce, który pozostaje przy Archidiecezji Wrocławskiej: Kawice, Kosiska, Ujazd Górny.

VI. PRZEMYSKA PROWINCJA KOŚCIELNA
(Metropolia Przemyska)

ARCHIDIECEZJA PRZEMYSKA OBRZĄDKU ŁACIŃSKIEGO — Premislien(sis) - Latinorium

Stolica Archidiecezji: Przemyśl

Katedra: Bazylika Św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia Najśw. Maryi w Przemyślu

Dekanaty: Bircza, Błażowa, Brzozów, Dubiecko, Dukla, Dynów, Grabownica, Jaćmierz, Jarosław-Wschód, Jarosław-Zachód, Kańczuga, Krosno I, Krosno II, Krosno III, Lesko, Leżajsk, Lutowiska, Łańcut I, Łańcut II, Pruchnik, Przemyśl I, Przemyśl II, Przemyśl III, Przeworsk I, Przeworsk II, Radymno, Rymanów, Rzepedź, Sanok-Wschód, Sanok-Zachód, Sieniawa, Ustrzyki, Żołynia, Żurawica.

DIECEZJA ZAMOJSKO-LUBACZOWSKA — Zamoscien(sis) - Lubacien(sis)

Stolica Diecezji: Zamość

Katedra: Kolegiata p.w. Zmartwychwstania Pańskiego i Św. Tomasza Apostoła w Zamościu

Konkatedra: Kościół p.w. Błogosławionego Jakuba Strzemię w Lubaczowie

Dekanaty: Biłgoraj, Cieszanów, Hrubieszów, Józefów, Lubaczów, Narol, Szczebrzeszyn, Tarnogród, Tarnoszyn, Tomaszów Lubelski, Tyszowice, Uchanie, Zamość-Kolegiata, Zamość-Nowe Miasto.

Dotychczasowa Kapituła Kolegiaty w Zamościu staje się *Kapitułą Katedralną Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej.*

Natomiast Kapituła Metropolitarna w Lubaczowie staje się *Kapitułą Konkatedrze Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej.*

DIECEZJA RZESZOWSKA — Rzeszovien(sis)

Stolica Diecezji: Rzeszów

Katedra: Kościół p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa w Rzeszowie

Dekanaty: Brzostek, Czudek, Frysztak, Głogów, Jasło-Wschód, Jasło-Zachód, Rzeszów I, Rzeszów II, Rzeszów III, Rzeszów IV, Sokołów, Strzyżów, Tyczyn, Żmigród (z Diecezji Przemyskiej); Kolbuszowa, oraz 37 parafii z Diecezji Tarnowskiej: Brzeziny, Chechły, Glinik, Łączki Kucharskie, Mała, Nawsie, Niedźwiada, Ropczyce, Wielopole Skrzyńskie (z dekanatu Ropczyce); Będziemyśl, Borek Wielki, Bystrzyca, Czarna Sędziszowska, Góra Ropczycka, Kamionka, Klęczany, Nockowa, Sędziszów Małopolski, Witkowice, Zagorzyce (z dekanatu Sędziszów); Biecz, Binarowa, Kryg, Libusza, Lipinki, Rożnowice, Wójtowa (z dekanatu Gorlice-Północ); Gładyszów, Gorlice-Najświętszej Maryi Panny, Gorlice-Glinik Mariampolski, Małastów, Ropica Dolna, Sękowa, Smerekowiec (z dekanatu Gorlice-Południe).

VII. SZCZECIŃSKO-KAMIEŃSKA PROWINCJA KOŚCIELNA
(Metropolia Szczecińsko-Kamieńska)

ARCHIDIECEZJA SZCZECIŃSKO-KAMIEŃSKA
Sedinen(sis) - Caminen(sis)

Stolica Archidiecezji: Szczecin

Katedra: Bazylika p.w. Św. Jakuba w Szczecinie

Konkatedra: Kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela w Kamieniu Pomorskim

Dekanaty: Banie, Barlinek, Cedynia, Chojna, Choszczno, Dębno, Drawno, Golczewo, Goleniów, Gryfice, Gryfino, Ińsko, Kamień Pomorski, Kołbacz, Łobez, Maszewo, Mieszkowice, Myślibórz, Nowogard, Police, Pyrzyce, Stargard Szczeciński, Szczecin-Dąbie, Szczecin-Południe, Szczecin-Północ, Szczecin-Wschód, Szczecin-Zachód, Świnoujście, Trzebiatów.

DIECEZJA ZIELONOGÓRSKO-GORZOWSKA
Viridimontan - Gorzoviensis

Stolica Diecezji: Zielona Góra

Katedra: Kościół p.w. Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny w Gorzowie Wlkp.

Konkatedra: Kościół p.w. Św. Jadwigi w Zielonej Górze

Dekanaty: Babimost, Drezdenko (tylko z parafiami: Drezdenko, Trzebicz, Niegosław i niezależny Wikariat Rąpin), Głogów-Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, Głogów Św. Mikołaja, Gorzów-Chrystusa Króla, Gorzów-Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej, Gorzów Św. Trójcy, Gubin, Kostrzyn, Kożuchów, Krosno, Lubsko, Łęknica, Nowa Sól, Pszczew, Rzepin, Sława, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Sulęcin, Świebodzin, Szprotawa, Wschowa, Zielona Góra-Św. Jadwigi, Zielona Góra-Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, Żagań, Żary.

DIECEZJA KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKA —
Coslinen(sis) - Colubregan(sis)

Stolica Diecezji: Koszalin

Katedra: Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny w Koszalinie

Konkatedra: Kościół p.w. Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny w Kołobrzegu

Dekanaty: Barwice, Białogard, Czarne, Darłowo, Drawsko Pomorskie, Jastrowie, Kołobrzeg, Koszalin-Południe, Koszalin-Północ, Miastko, Mirosławiec, Polanów, Połczyn Zdrój, Sławno, Słupsk-Południe, Słupsk-Północ, Szczecinek, Świdwin, Wałcz, Złotów (wszystkie dekanaty już należące do Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej); Piła, Trzcianka i następujące parafie z dekanatu Drezdenko, należące do Diecezji Gorzowskiej: Dzierżążno Wielkie, Krzyż Wielkopolski, Wieleń nad Notecią, Żelichowo.

VIII. GDAŃSKA PROWINCJA KOŚCIELNA (Metropolia Gdańska)

ARCHIDIECEZJA GDAŃSKA — Gadanen(sis)

Stolica Archidiecezji: Gdańsk

Katedra: Bazylika Trójcy Świętej w Gdańsku-Oliwie

Dekanaty: Gdańsk-Śródmieście, Gdańsk-Dolne Miasto, Gdańsk-Oliwa, Gdańsk-Południe, Gdańsk-Przymorze, Gdańsk-Wrzeszcz, Gdańsk-Wyżyny, Pruszcz Gdański, Sopot, Żuławy Steblewskie, już należące do Diecezji; Gdynia I, Gdynia II, Puck, Wejherowo I, Wejherowo II, Żarnowiec, Żuchowo, przyłączone z Diecezji Chełmińskiej.

DIECEZJA PELPLIŃSKA — Pelplinen(sis)

Stolica Diecezji: Pelplin

Katedra: Bazylika p.w. Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny w Pelplinie

Dekanaty: z Diecezji Chełmińskiej: Brusy, Chojnice, Czersk, Gniew, Kamień Krajeński, Kartuzy, Koronowo, Kościerzyna, Nowe, Osiek, Sierakowice, Skarszewy, Starogard Gdański, Świecie I, Świecie II, Tczew, Tuchola, Zabory, Zblewo; z Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej: Bytów, Człuchów, Główczyce, Lębork, Łeba, Łupawa; z Archidiecezji Gnieźnieńskiej: Wierzchucin Królewski i Fordon (w części leżącej poza granicami administracyjnymi miasta Bydgoszcz).

DIECEZJA TORUŃSKA — Thorunien(sis)

Stolica Diecezji: Toruń

Katedra: Bazylika p.w. Świętych Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty w Toruniu

Patron: Matka Boska Nieustającej Pomocy

Dekanaty: z Diecezji Chełmińskiej: Bierzgłowo, Brodnica, Chełmno, Chełmża, Działdowo, Golub, Grudziądz, Lembarg, Lidzbark, Lubawa, Łasin, Nowe Miasto Lubawskie, Radzyń, Toruń I, Toruń II, Wąbrzeźno; z Archidiecezji Gnieźnieńskiej: Toruń-Podgórz.

IX. WARMIŃSKA PROWINCJA KOŚCIELNA (Metropolia Warmińska)

ARCHIDIECEZJA WARMIŃSKA — Varmien(sis)

Stolica Archidiecezji: Olsztyn

Katedra: Bazylika p.w. Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny we Fromborku

Konkatedra: Kościół p.w. Św. Jakuba w Olsztynie

Dekanaty: Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec Warmiński, Braniewo, Dobre Miasto, Górowo Iławieckie, Grunwald, Jeziorany, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mrągowo, Nidzica, Olsztyn-Gutkowo, Olsztyn-Jaroty, Olsztyn-Kormoran, Olsztyn-Śródmieście, Olsztyn-Zatorze, Orneta (z wyjątkiem parafii Dobry), Ostróda (z wyjątkiem parafii: Miłomłyn, Samborowo, Szymonowo), Pieniężno, Reszel Rozogi, Szczytno; oraz parafie: Boguchwały, Florczaki, Łukta, Miłakowo (z dekanatu Morąg).

DIECEZJA ELBLĄSKA — Elbinganen(sis)

Stolica Diecezji: Elbląg

Katedra: Kościół p.w. Św. Mikołaja w Elblągu

Konkatedry: Kościół p.w. Św. Jana Ewangelisty w Kwidzyniu,
Kościół p.w. Św. Wojciecha w Prabutach

Dekanaty: z Diecezji Gdańskiej: Nadmorski, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw i Malbork-Kałdowo; z aktualnej Diecezji Warmińskiej: Dzierzgoń, Elbląg-Południe, Elbląg-Północ, Elbląg-Śródmieście, Iława, Kwidzyn, Malbork, Morąg (tylko z parafiami: Chojnik, Jarnołtowo, Kalnik, Morąg, Słonecznik, Stróżyna, Wilanowo), Pasłęk, Susz, Sztum; oraz parafia Dobry z dekanatu Orne-

ta i następujące parafie: Miłomłyn, Samborowo, Szymonowo z dekanatu Ostróda a także parafia Janowo z Diecezji Chełmińskiej.

Dotychczasowa Kapituła Kolegiacka w Prabutach staje się *Pomezańską Kapitułą Konkatedralną w Prabutach.*

DIECEZJA EŁCKA — Liccanen(sis)

Stolica Diecezji: Ełk

Katedra: Kościół p.w. Św. Wojciecha w Ełku

Konkatedry: Kościół p.w. Najśw. Maryi Panny Matki Kościoła w Gołdapii,
Kościół p.w. Św. Aleksanda w Suwałkach

Dekanaty: Biała Piska, Ełk, Giżycko, Gołdap, Mikołajki Mazurskie, Olecko, Pisz, Węgorzewo (z Diecezji Warmińskiej); Augustów-Wschód, Augustów-Zachód, Sejny, Suwałki-Południe, Suwałki-Północ i następujące parafie: Pruska (Wólka Karwowska), Rajgród, Rydzewo z dekanatu Grajewo w Diecezji Łomżyńskiej.

Dotychczasowa Kapituła Kolegiacka w Gołdapii staje się *Sammijska Kapituła Konkatedralna w Gołdapii.*

X. BIAŁOSTOCKA PROWINCJA KOŚCIELNA (Metropolia Białostocka)

ARCHIDIECEZJA BIAŁOSTOCKA — Bialostocen(sis)

Stolica Archidiecezji: Białystok

Katedra: Bazylika p.w. Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny w Białymstoku

Dekanaty: Białystok-Południe, Białystok-Północ, Białystok-Zachód, Dąbrowa Białostocka, Knyszyn, Korycin, Krynki i Sokółka.

Dotychczasowa Kapituła Bazyliki Metropolitarnej staje się *Białostocką Kapitułą Metropolitarną.*

DIECEZJA ŁOMŻYŃSKA — Łomzen(sis)

Stolica Diecezji: Łomża

Katedra: Kościół p.w. Św. Michała Archanioła w Łomży

Dekanaty: z Diecezji Łomżyńskiej: Łomża-Wschód, Łomża-Zachód, Czyżew, Grajewo (z wyjątkiem parafii: Pruska/Wól-

ka Karwowska/, Rrajgród, Rydzewo), Jedwabne, Kobylin, Kolno, Łapy, Myszyniec, Ostrołęka-Południe, Ostrołęka-Północ, Ostrów Mazowiecka, Szczuczyn, Wysokie Mazowiecka, Zambrów; z Diecezji Płockiej: Różan, Wyszków (bez parafii Rybienko Leśne), oraz następujące parafie: Brodowe Łąki, Chorzele Olszewka, Parciaki, Zaręby (z dekanatu Chorzele); Gąsewo, Jaciążek, Krasnosielc, Płoniawy, Sypniewo (z dekantu Maków Mazowiecki); Baranowo, Drążdżewo, Jednorożec (z dekantu Przasnysz).

DIECEZJA DROHICZYŃSKA — Drohiczinen(sis)

Stolica Diecezji: Drohiczyn

Katedra: Kościół p.w. Trójcy Przenajświętszej w Drohiczynie

Dekanaty: Bielsk-Podlaski, Brańsk, Ciechanowiec i Drohiczyn, już należące do Diecezji Drohiczyńskiej; Sokołów-Podlaski, Sterdyń, Węgrów, Liw (do którego będą należały tylko parafie: Kąty, Korytnica Węgrowska, Liw), oraz parafie: Chłopków, Łysów, Platerów, Rusków, Sarnaki (z dekanatu Łosice), i Gnojno, Horoszki Duże, Serpelice (z dekantu Janów Podlaski) odłączone z Diecezji Siedleckiej.

Dotychczasowa „Kapituła Katedralna" staje się *Drohiczyńską Kapitułą Katedralną.*

XI. CZĘSTOCHOWSKA PROWINCJA KOŚCIELNA (Metropolia Częstochowska)

ARCHIDIECEZJA CZĘSTOCHOWSKA — Częstochovien(sis)

Stolica Archidiecezji: Częstochowa

Katedra: Bazylika p.w. Świętej Rodziny w Częstochowie

Dekanaty: Częstochowa-Św. Józefa, Częstochowa-Najświętszej Maryi Panny Jasnogórskiej, Częstochowa-Św. Wojciecha, Częstochowa-Św. Zygmunta, Częstochowa-Blachownia (z wyjątkiem miejscowości Herby Polskie), Brzeźnica, Działoszyn, Gidle, Gorzkowice, Kłobuck, Kłomnice, Kodrąb, Krzepice, Mstów, Myszków, Olsztyn, Osjaków, Pajęczno, Poraj, Praszka, Radomsk-Św. Lamberta, Radomsk-Najśw. Serca Pana Jezusa, Rozprza, Sulmierzyce, Truskolasy, Wieluń-Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, Wieluń-Św. Wojciecha Biskupa Męczennika, Zawiercie-Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, Zawiercie-Św. Apostołów Piotra i Pawła, Żarki; oraz parafie Skomlin i Naramice

(należące odpowiednio do dekanatów Bolesławiec i Lututów, które przechodzą do Diecezji Kaliskiej).

DIECEZJA SOSNOWIECKA — Sosnovien(sis)

Stolica Diecezji: Sosnowiec

Katedra: Kościół p.w. Wniebowzięcia Napśw. Maryi Panny w Sosnowcu

Dekanaty: Będzin, Czeladź, Dąbrowa Górnicza-Św. Antoniego z Padwy, Dąbrowa Górnicza-Najświętszego Serca Pana Jezusa, Dąbrowa Górnicza-Najświętszej Maryi Panny Anielskiej, Łazy, Sączów, Sosnowiec-Chrystusa Króla, Sosnowiec-Św. Jadwigi Śląskiej, Sosnowiec-Św. Tomasza Apostoła, Sosnowiec-Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Siewierz (z Diecezji Częstochowskiej); Olkusz-Południe, Olkusz-Północ, Pilica (tylko z parafiami: Dzwono-Sierbowice, Giebło, Ogrodzieniec, Pilica-Biskupice, Pilica-Św. Jan Chrzciciela, Ryczów, Strzegowa), Sułoszowa (tylko z parafiami: Jerzmanowice, Przeginia, Sąspów, Sułoszowa, Zadroże), Wolbrom (z Diecezji Kieleckiej); Jaworzno (z Archidiecezji Krakowskiej).

DIECEZJA RADOMSKA — Radomien(sis)

Stolica Diecezji: Radom

Katedra: Kościół p.w. Opieki Najśw. Maryi Panny w Radomiu

Patron: Św. Kazimierz

Dekanaty: Drzewica, Iłża, Jedlińsk, Końskie, Kozienice, Lipsko (bez miejscowości Kępa Solecka i Kępa Gostecka), Opoczno, Pionki, Przedbórz, Przytyk, Radom-Południe, Radom-Północ, Radom-Wschód, Radom-Zachód, Radoszyce, Sienno, Skarżysko Kamienna, Skrzynno, Starachowice-Południe, Starachowice-Północ, Szydłowiec, Zwoleń, Żarnów.

XII. KATOWICKA (GÓRNOŚLĄSKA) PROWINCJA KOŚCIELNA
(Metropolia Katowicka)

ARCHIDIECEZJA KATOWICKA — Katovicen(sis)

Stolica Archidiecezji: Katowice

K a t e d r a: Kościół p.w. Chrystusa Króla w Katowicach

D e k a n a t y: Bieruń, Boguszowice, Chorzów, Gorzyce, Jastrzębie, Katowice-Centrum, Katowice-Południe, Katowice-Wschód, Knurów, Kochłowice, Leszczyny, Miedźna, Mikołów, Mysłowice, Orzesze, Pawłowice, Piekary (tylko z parafiami: Brzeziny Śląskie, Józefka, Kamień, Kozłowa Góra, Piekary Śląskie-Imienia Najświętszej Maryi Panny i św. Bartłomieja Apostoła, Piekary Śląskie-Zmartwychwstania Pańskiego, Radionków-św. Stanisława Biskupa Męczennika, Radzionów-św. Wojciecha, Rojca, Szarlej), Pogrzebień, Pszczyna, Pszów, Ruda Śląska, Rybnik-Centrum, Rybnik-Północ, Siemianowice, Świętochłowice, Tychy, Wodzisław, Żory.

DIECEZJA OPOLSKA — Opolien(sis)

S t o l i c a D i e c e z j i: Opole

K a t e d r a: Kościół p.w. Podwyższenia Świętego Krzyża w Opolu

D e k a n a t y: Biała, Branice, Dobrodzień, Głogówek, Głubczyce, Głuchołazy, Gorzów Śląski (tylko z parafiami: Biskupice, Bodzanowice, Gorzów Śląski, Kościeliska, Kozłowice, Sternalice), Gościęcin, Grodków, Kamień Śląski, Kędzierzyn, Kietrz, Kluczbork, Koźle, Krapkowice, Leśnica, Łany, Niemodlin, Nysa, Olesno, Opole-Szczepanowice, Otmuchów, Ozimek, Paczków, Pietrowice Wielkie, Prószków, Prudnik, Racibórz, Siołkowice, Skoroszyce, Strzelce Opolskie, Toszek (tylko z parafiami: Centawa, Kotulin, Płużnica Wielka), Tworków, Ujazd Śląski (tylko z parafiami: Chechło, Jaryszów, Klucz, Rudziniec, Ujazd Śląski), Zagwiździe, Zawadzkie (tylko z parafiami: Kielcza, Kolonowskie, Staniszcze Małe, Staniszcze Wielkie, Zawadzkie, Żędowice), oraz parafia Racibórz-Markowice, z dekanatu Kuźnia Raciborska.

DIECEZJA GLIWICKA — Glivicen(sis)

S t o l i c a D i e c e z j i: Gliwice

K a t e d r a: Kościół p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Gliwicach

P a t r o n o w i e: Św. Apostołowie Piotr i Paweł

D e k a n a t y: z Diecezji Opolskiej: Bytom, Bytom-Miechowice, Gliwice, Gliwice-Łabędy, Kuźnia Raciborska (z wyjątkiem parafii Racibórz-Markowice), Pyskowice, Toszek (tylko z parafia-

mi: Toszek, Sieroty, Świbie, Wielowieś, Wiśnicze, Wojska), Zabrze, Zabrze-Mikulczyce; oraz parafie: Bojszów, Pławniowice, Poniszowice, Rudno, Taciszów (z dekanatu Ujazd); Koty, Krupski Młyn, Tworóg (z dekanatu Zawadzkie); z Diecezji Katowickiej: Lubliniec, Sadów, Tarnowskie Góry-Centrum, Tarnowskie Góry-Zachód, Woźniki, oraz parafie dekanatu Piekary: Nowe Chechło, Świerklaniec, Orzech, Sucha Góra, a także miejscowość Herby Polskie z Diecezji Częstochowskiej.

XIII. LUBELSKA PROWINCJA KOŚCIELNA
(Metropolia Lubelska)

ARCHIDIECEZJA LUBELSKA — Lublinen(sis)

Stolica Archidiecezji: Lublin

Katedra: Kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela i Św. Jana Ewangelisty w Lublinie

Dekanaty: Bełżyce, Bychawa, Chełm-Wschód, Chełm-Zachód, Garbów, Konopnica, Krasnystaw-Wschód, Krasnystaw-Zachód, Kraśnik, Lubartów, Lublin-Południe, Lublin-Północ, Lublin-Śródmieście, Lublin-Wschód, Lublin-Zachód, Łęczna, Opole Lubelskie (oraz miejscowości Kępa Solecka i Kępa Gostecka, odłączone z Diecezji Sandomiersko-Radomskiej), Piaski, Puławy, Świdnik, Turobin, Zakrzówek.

DIECEZJA SANDOMIERSKA — Sandomirien(sis)

Stolica Diecezji: Sandomierz
Katedra: Bazylika p.w. Narodzenia Najśw. Maryi Panny w Sandomierzu

Dekanaty: Koprzywnica, Łagów, Opatów, Ostrowiec Świętokrzyski-Wschód, Ostrowiec Świętokrzyski-Zachód, Sandomierz, Staszów, Zawichost, odłączone od Diecezji Sandomiersko-Radomskiej; Gorzyce Tarnobrzeskie, Nisko, Raniżów, Rudnik nad Sanem, Stalowa Wola, Tarnobrzeg-Południe i Tarnobrzeg-Północ, odłączone od Diecezji Przemyskiej; Janów Lubelski i Zaklików, z Diecezji Lubelskiej; Baranów, odłączony z Diecezji Tarnowskiej.

DIECEZJA SIEDLECKA — Siedlcen(sis)

Stolica Diecezji: Siedlce

Katedra: Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny w Siedlcach

Dekanaty: Adamów, Biała Podlaska, Domanice, Garwolin, Janów Podlaski (z wyjątkiem parafii: Gnojno, Horoszki Duże, Serpelice), Łaskarzew, Łosice (z wyjątkiem parafii: Chłopków, Łysów, Platerów, Rusków, Sarnaki), Łuków, Międzyrzecz, Parczew, Radzyń, Ryki, Siedlce Katedra, Siedlce, Terespol, Wisznice, Włodawa, Żelechów.

Bezpośrednio podlegająca stolicy świętej:

ARCHIDIECEZJA ŁÓDZKA — Lodzen(sis)

Stolica Archidiecezji: Łódź

Katedra: Bazylika p.w. Św. Stanisława Kostki w Łodzi

Dekanaty: Bełchatów, Brzeziny, Konstantynów, Kurowice, Łask, Łódź-Śródmieście I, Łódź-Śródmieście II, Łódź-Południe, Łódź-Północ, Łódź-Wschód, Łódź-Zachód, Ozorków, Pabianice, Piotrków-Wschód, Piotrków-Zachód, Poddębice, Stryków (tylko z parafiami: Bratoszewice, Dobra, Koźle, Niesułków, Skoszewy, Stryków), Szczerców, Tomaszów Mazowiecki, Tuszyn, Widawa, Zelów, Zgierz.

ORDYNARIAT POLOWY

Siedziba: Warszawa

Katedra: Kościół p.w. Najśw. Maryi Panny, Królowej Polski w Warszawie

† Józef Kowalczyk
Nuncjusz Apostolski w Polsce

23.

NUNCJATURA APOSTOLSKA
W POLSCE

N. 2100/92

00-582 Warszawa, 25 marca 1992 r.
al. I Armii Wojska Polskiego, 12

DEKRET WYKONAWCZY
w związku z decyzjami Ojca Świętego Jana Pawła II zawartymi w Bulli „TOTUS TUUS Poloniae Populus".

Upoważniony przez Stolicę Apostolską postanawiam:

1. Wszystkie decyzje Ojca Świętego Jana Pawła II zawarte w Komunikacie Nuncjatury Apostolskiej N. 2100/92 z dnia 25 bm. i w Bulli „Totus Tuus Poloniae Populus" (Dekrecie) o ustanowieniu i określeniu granic Diecezji i Prowincji Kościelnych oraz przynależności metropolitarnej poszczególnych diecezji wchodzą w życie z dniem ogłoszenia.

Przeto winny być odczytane wraz z niniejszym Dekretem Wykonawczym w dniu 25 bm. w Katedrach Metropolitalnych, Diecezjalnych, a zwłaszcza w Katedrach nowo utworzonych Diecezji, w obecności kapłanów i wiernych, przez poszczególnych Biskupów Ordynariuszy lub ich delegatów.

W innych kościołach dokumenty te wraz z listem Ojca Świętego winny być odczytane w najbliższą niedzielę dnia 29 marca br.

2. Wyznaczony kapłan sporządzi protokół z odczytania przez Biskupa Ordynariusza lub jego delegata, wspomnianych dokumentów, w Katedrach nowo utworzonych Diecezji. Protokół ten, podpisany przynajmniej przez trzech kapłanów, winien być przesłany do Nuncjatury Apostolskiej. Stanowi on bowiem dokument kanonicznego objęcia nowej Diecezji przez Ordynariusza, który ma już sakrę biskupią.

3. Nowo utworzone Diecezje, których mianowani Biskupi Ordynariusze nie mają jeszcze sakry, pozostaną pod jurysdykcją Administratorów Diecezji mianowanych niniejszym Dokumentem (do chwili kanonicznego objęcia tych Diecezji przez wykonsekrowanych Biskupów Ordynariuszy):

Ks. Kard. Franciszek Macharski dia Diecezji Bielsko-Żywieckiej,

Ks. Abp Stanisław Nowak dla Diecezji Sosnowieckiej,

Ks. Bp Marian Zimałek dla Diecezji Sandomierskiej.

4. Kanoniczne objęcie innych Diecezji wakujących (poza wyliczonymi w punktach 2 i 3) winno się odbyć zgodnie z przepisami Kodeksu Prawa Kanonicznego.

5. Księża Arcybiskupi Metropolici winni wiernie przestrzegać swoich kompetencji i obowiązków określonych przez Prawo Kanoniczne. Winni przeto wziąć czynny udział w liturgicznym ingresie Biskupów do podległych im Diecezji sufragalnych.

6. Kanoniczne objęcie wszystkich wakujących diecezji i liturgiczne ingresy powinny się odbyć najpóźniej do dnia 29 czerwca br.

7. Wszelkie inne problemy zwłaszcza te, o których mowa w kann. 121-123 KPK, będą rozwiązywane albo przez samych zainteresowanych Biskupów, albo przez Konferencję Episkopatu, albo przez Stolicę Apostolską w wypadkach ściśle jej zarezerwowanych.

W tym celu ustanawiam, niniejszym Dokumentem, Specjalną Komisję w następującym składzie:

1. Ks. Abp Jerzy Stroba, Metropolita Poznański, Przewodniczący Komisji,
2. Ks. Abp Bronisław Dąbrowski, Sekretarz Episkopatu Polski,
3. Ks. Bp Zygmunt Kamiński, Ordynariusz Płocki,
4. Ks. Bp Tadeusz Pieronek, Biskup Pomocniczy Diecezji Sosnowieckiej,
5. Ks. Bp Piotr Hemperek, Biskup Pomocniczy Archidiecezji Lubelskiej.

Pasterzy Kościoła, który jest w Polsce, ich Współpracowników i cały Lud Boży polecam Matce Chrystusa i Kościoła upraszając dla wszystkich błogosławieństwo Zmarwychwstałego Chrystusa.

† Józef Kowalczyk
Nuncjusz Apostolski

24.

LIST PASTERSKI EPISKOPATU POLSKI ZAPOWIADAJĄCY NOWĄ ORGANIZACJĘ ADMINISTRACJI KOŚCIELNEJ W POLSCE

Umiłowani Siostry i Bracia!

Wstęp

Wielki Post ukazuje Chrystusa cierpiącego i uwielbionego. Na Górze Tabor Chrystus odsłonił Apostołom Piotrowi, Janowi i Jakubowi wspaniałość Swojego Bóstwa.

Kościół nieustannie prowadzi do Chrystusa Zmartwychwstałego, który objawia nam wspaniałość Tajemnicy Odkupienia. Równocześnie zabiega o to, aby spotkanie z Chrystusem żyjącym w Kościele dokonywało się w warunkach możliwie najkorzystniejszych, które wymagają także właściwych struktur organizacyjnych.

Kościół w Polsce od dawna oczekiwał usprawnienia tych struktur.

1. Wypełnienie nauki Soboru Watykańskiego II

Podejmując sprawę nowego podziału diecezji i metropolii pragniemy przede wszystkim wypełnić polecenie Soboru Watykańskiego II, który w sposób wyraźny nakazuje, „aby zależnie od wymagań dobra dusz co prędzej doszło w sposób rozsądny do odpowiedniej rewizji" terytorium kościelnego (Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele, 22). Do tych wskazań dekretu soborowego nawiązał Ojciec Święty w czasie wizyty biskupów polskich do Stolicy Apostolskiej a także podczas swojej ostatniej pielgrzymki do Polski. Wspomniany wyżej dekret wskazuje, że tego można dokonać przez podział diecezji, przez nowe określenie granic, przez scalenie diecezji lub zmiany stolic biskupich. Spełniając dawne oczekiwania czynimy to w wielkiej jedno-

myślności biskupów i przy współpracy Nuncjusza Apostolskiego. Nadto korzystając z daru łaski, jaką jest wolność pragniemy usprawnić zadania duszpasterskie Kościołów diecezjalnych. Powojenne granice państwa i zmiany w polskim życiu społecznym i gospodarczym domagają się także zmian organizacyjnych życia kościelnego.

Kościół w Polsce rozwija się w łączności z państwem. Zaczęło się to od chrztu Mieszka I w roku 966 i od posługi pierwszego biskupa Jordana w Poznaniu. Podwaliny niezależnej administracji kościelnej w Polsce powstały przy Grobie Świętego Wojciecha w Gnieźnie w roku tysięcznym. Z założonej tam metropolii oraz diecezji w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu powstały w ciągu wieków inne. Struktura kościelna była niezwykle silnym oparciem dla państwa i przyczyniała się do jego odradzania. Tak było podczas rozbicia dzielnicowego, podczas „potopu" szwedzkiego, jak i podczas zaborów czy okupacji. Upadek polityczny Polski pod koniec XVIII wieku spowodował także zmiany w administracji kościelnej. Dokonało się to na początku XIX wieku w odniesieniu do ziem trzech zaborów. Powstała wtedy archidiecezja warszawska skupiająca wokół siebie diecezje w granicach Królestwa Kongresowego, zaś diecezja poznańska została podniesiona do rangi metropolii i złączona z metropolią gnieźnieńską. W Drugiej Rzeczypospolitej z okazji Konkordatu w roku 1925 utworzono nowe diecezje i metropolie. Po II wojnie światowej przesunięcie granic Polski spowodowało pewne przemiany administracji kościelnej, które ze względu na nieprzychylność systemu komunistycznego były kanonicznie niepełne. Wprawdzie w roku 1972 doszło do utworzenia regularnych diecezji na Ziemiach Zachodnich i Północnych, jednakże pełna regulacja była bardzo utrudniona. Obecne czasy sprzyjają temu, aby podzielić duże diecezje, a niektóre miasta o bogatej tradycji kościelnej podnieść do godności stolic biskupich lub metropolii.

2. Boska i ludzka rzeczywistość Kościoła

Kościół nie wyczerpuje się oczywiście w formach zewnętrznych i strukturach organizacyjnych. Jego najgłębszą istotę stanowi obecność Chrystusa Zmartwychwstałego, uwielbionego przez Ojca, który w mocy Ducha Świętego dokonuje dzieła uświęcenia i zbawienia swojego ludu. Kościół jest więc tajemnicą, na którą składa się zarówno pierwiastek boski jak i ludzki (por. KK 8).

Kościół jest także wspólnotą Boga z ludźmi stanowiącą rodzinę dzieci Bożych. Bardzo korzystne warunki dla jego rozwoju stanowi rodzina naturalna, która przekazuje wiarę, chrzci dzieci, wspólnie się modli i pielęgnuje obyczajowość chrześcijańską; dlatego nazywana bywa kościołem domowym.

Dopełnieniem rodziny naturalnej jest rodzina parafialna i diecezjalna, której przewodzi biskup, następca Apostołów, członek Kolegium Biskupów. Pod przewodnictwem Ojca Świętego stanowią oni najwyższy widzialny autorytet Kościoła. Niektóre diecezje ze względu na ich znaczenie historyczne lub współczesne nazywają się archidiecezjami i są stolicami metropolii. Metropolie skupiając wokół siebie jedną lub więcej sąsiednich diecezji tworzą prowincje kościelne. W Polsce szczególne znaczenie ma metropolia gnieźnieńska, która jest siedzibą Prymasa Polski. Wszyscy biskupi tworzą Konferencję Episkopatu, w której wspólnie służą Kościołowi w Polsce, zawsze w ścisłej łączności ze Stolicą Apostolską pod przewodnictwem Piotra naszych czasów. Nowy podział ma usprawnić skuteczne pełnienie misji Kościoła, ma służyć budzeniu wiary, nadziei i miłości w sercach ludzkich; pasterze Kościoła pragną w swojej posłudze być coraz bliżej wiernych.

Mając na uwadze przedstawione wyżej potrzeby Kościoła polskiego Ojciec Święty podjął decyzję nowego podziału diecezji. Wczuwamy się w jego intencje przedstawione podczas czterech pielgrzymek do Polski, a także w encyklikach i dokumentach papieskich.

Zakończenie

Jesteśmy przekonani, że nowy administracyjny kształt diecezji w Polsce będzie skutecznym narzędziem nowej ewangelizacji i duchowego odrodzenia religijno-moralnego narodu na progu trzeciego tysiąclecia.

Chrystusa uwielbionego na Górze Tabor prosimy, aby umocnił nas w dążeniu do duchowej przemiany.

Maryi, Matce Kościoła obecnej na Jasnej Górze i w wielu sanktuariach naszej Ojczyzny wyznajemy: Maryjo jestem przy Tobie, pamiętam, czuwam.

Podpisali:
Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 253 Konferencji Plenarnej Episkopatu Polski

Warszawa, dnia 11-12 marca 1992 r.

25.

LIST PASTERSKI EPISKOPATU POLSKI NA TEMAT TRZEŹWOŚCI Z RACJI WIELKIEGO POSTU

Ukochani Bracia i Siostry!

1. Liturgia Kościoła wprowadza nas w okres Wielkiego Postu. Słowo Boże ukazuje nam w tym czasie w sposób szczególny świętość i miłość Boga, który nie pozostawia człowieka w osamotnieniu w obliczu wszelkiego zła i grzechu. Swoją tajemnicę objawia nam Bóg najpełniej w Jezusie Chrystusie, który jako nowy Adam skutecznie przeciwstawia się pokusom szatana. Bóg Ojciec objawia się nam w Chrystusie jako miłość, która nie przekreśla grzesznika lecz cierpliwie czeka na tych, którzy pobłądzili jak syn marnotrawny. Ta sama miłość prowadzi Jezusa drogą ku Jerozolimie by, gdy nadejdzie Jego godzina, ofiarować samego siebie, jako ostateczny wyraz miłości wynagradzającej i zbawiającej człowieka.

Wszyscy jesteśmy powołani, by mieć udział w tej Bożej miłości i świętości. Trwanie w Bogu przez miłość jest zadaniem bardzo wymagającym. Nieustannie doświadczamy, jak bardzo jesteśmy uwikłani we własne grzechy i słabości. Jesteśmy ciągle konfrontowani z wieloma pokusami i nie potrafimy się im przeciwstawiać tak stanowczo, jak uczynił to Chrystus na pustyni. Obecna sytuacja w Polsce stwarza możliwości i nadzieje nowego stylu życia osobistego, rodzinnego i społecznego, lecz z drugiej strony niesie ze sobą specyficzne trudności i zagrożenia. Wśród tych zagrożeń szczególnie niebezpieczna jest pokusa, by łatwiej i wygodniej żyć nawet kosztem tych wartości i zasad, które są podstawą i warunkiem egzystencji na miarę ludzkiego powołania.

2. Stojąc u progu Wielkiego Postu kierujemy do wszystkich wierzących ten list, jako Pasterze zaniepokojeni rosnącymi rozmiarami zagrożenia alkoholowego w naszej Ojczyźnie.

Nadużywanie alkoholu nie jest wyrazem wolności lecz sposobem szukania chwilowej choćby ulgi i zapomnienia o własnych lękach, niepokojach czy trudnościach. Tym samym oznacza ono rezygnację z wysiłku, by przemieniać to, co w naszym życiu jest niepokojące czy bolesne.

Nadużywanie alkoholu prowadzi do stopniowej utraty więzów miłości z Bogiem, z bliźnimi, a także z samym sobą. Powoduje degradację życia we wszystkich jego wymiarach. Stałe nadużywanie alkoholu prowadzi nieuchronnie do uzależnienia, które jest chorobą chroniczną i zwykle prowadzi do śmierci, jeśli nie następuje proces zdrowienia.

Odnotowujemy coraz więcej zjawisk negatywnych w dziedzi-

nie alkoholowej: państwo utraciło faktycznie kontrolę nad produkcją i dystrybucją alkoholu. Na rynku znajduje się znaczna ilość alkoholu nielegalnego pochodzenia. Ciągle wykrywane są nowe afery alkoholowe. Wzrasta ilość punktów sprzedaży i dostępność alkoholu. Podnosi się spożycie alkoholu wśród kobiet i młodzieży, a dodatkowo niepokoi brak dokładnych danych na ten temat.

3. Ukochani w Chrystusie! Okres Wielkiego Postu jest wezwaniem do budowania w sobie nowego człowieka, który ma udział w Bożej miłości i świętości. Nowy człowiek to człowiek żyjący w wolności i prawdzie, to człowiek kierujący się miłością i odpowiedzialnością. To także człowiek trzeźwy w wymiarze indywidualnym i społecznym. Pragniemy z całą mocą podkreślić, że trzeźwość Narodu zależy od wspólnego i solidarnego wysiłku wielu osób, środowisk i instytucji. Bardzo serdecznie zachęcamy całe społeczeństwo do wielkodusznej i ofiarnej współpracy w tej trudnej sprawie. Jest już wiele ludzi i środowisk bardzo konkretnie i wytrwale zatroskanych o poprawę w tej dziedzinie. Liczymy, że parlament, rząd, administracja państwowa i samorządy będą coraz konsekwentniej służyły trzeźwości Narodu poprzez nowe decyzje ustawodawcze i konsekwentną ochronę zdrowia obywateli. Zachęcamy dziennikarzy, aby problematyka trzeźwościowa i zagrożenia w tej dziedzinie były częstym tematem w środkach masowego przekazu, w proporcji do skali aktualnych zagrożeń.

Z uznaniem i nadzieją patrzymy na rozwijające się ruchy samopomocy, takie jak grupy Anonimowych Alkoholików (AA) i ich rodzin (Al-Anon i Al-Ateen) oraz Kluby Abstynenta, które bezpośrednio służą ludziom uzależnionym i ich najbliższym. Nadużywanie alkoholu jest przejawem kryzysu ducha, dlatego tak ważny jest w tej dziedzinie wymiar nadprzyrodzony oraz dojrzałe życie sakramentalne. Stąd też istotne znaczenie kościelnych bractw trzeźwości, Krucjaty Wyzwolenia Człowieka, Krucjaty Niepokalanej oraz innych wspólnot i ruchów trzeźwościowych w Kościele.

4. Praca na rzecz trzeźwości posiada dwa podstawowe wymiary: profilaktyczny, czyli związany z wychowaniem do trzeźwości, oraz terapeutyczny, obejmujący sprawy leczenia ludzi uzależnionych od alkoholu. Pomoc profilaktyczna dotyczy zarówno informowania, zwłaszcza młodego pokolenia, o naturze zagrożeń alkoholowych, jak i formowania odpowiednich postaw życiowych. Udzielanie rzeczowej informacji powinno być zadaniem szkoły. Zagrożenia w tej dziedzinie związane są bowiem często z ignorancją na temat przyczyn i mechanizmów nadużywania alkoholu oraz na temat natury, skutków i zasad leczenia choroby alkoholowej. Szkoły i instytucje wychowawcze powinny

jednocześnie w sposób jednoznaczny promować wzorce odpowiedzialnego i trzeźwego stylu życia, rozrywki, przeżywania wszelkich spotkań czy uroczystości.

Skuteczne zapobieganie nie może jednak ograniczać się tylko do podania informacji i promowania określonych wzorców zachowań. Musi ono sięgać głębiej tak, by służyć formowaniu dojrzałej i silnej osobowości. W dniach 21-23 listopada 1991 r. miało miejsce w Watykanie Międzynarodowe Sympozjum na temat Alkoholizmu i Narkomanii. Uczestnicy ze 110 krajów byli zgodni, że główną przyczyną nadużywania alkoholu i wszelkich uzależnień jest pustka egzystencjalna i brak podstawowych wartości, takich jak miłość, odpowiedzialność, wierność, wytrwałość. Nadużywanie alkoholu okazuje się bardzo atrakcyjną pokusą dla tych ludzi, dla których wartością podstawową staje się łatwość i wygoda życia lub dążenie do ucieczki od bólu czy niepokoju za wszelką cenę. Przemawiając na zakończenie Sympozjum Ojciec święty Jan Paweł II podkreślił z mocą, że alkoholizm i narkomania są przeciwko życiu, a „u podstaw nadużywania alkoholu stoi zwykle pustka egzystencjalna, związana z brakiem wartości oraz z niewiarą w siebie samego, w innych i w ogóle w życie”.

Skuteczne wychowanie do trzeźwości oznacza więc ostatecznie formowanie dojrzałych osób, które budują swe życie w oparciu o autentyczne ludzkie wartości, zakorzenione w więzach miłości z Bogiem i z bliźnimi. Jest to zadanie, do którego w sposób szczególny wezwani są rodzice, a następnie duszpasterze, katecheci i wszyscy wychowawcy.

Oprócz formowania postaw trzeźwościowych trzeba także na wzór Chrystusa pochylać się nad zagrożonymi i chorymi, nad tymi, którzy nadużywają alkoholu lub są od niego uzależnieni. Powodzenie wysiłków jest tym większe im szybciej i z większym zasobem wiedzy reaguje środowisko w obliczu nadużywania alkoholu. Konieczne jest zwłaszcza rozumienie mechanizmów choroby alkoholowej. Alkoholizm jest chorobą w sensie ścisłym, dlatego alkoholik to przede wszystkim człowiek chory, któremu powinno się pomóc w zdrowieniu, a nie człowiek zły, którego można jedynie piętnować. Dopiero zdrowienie przywraca możliwość zachowań, które są moralnie dobre i odpowiedzialne. Im wcześniej reaguje środowisko, tym większa jest szansa, że nie dojdzie do uzależnienia. W obliczu nadużywania alkoholu powinno się zacząć od przyjaznej i życzliwej obserwacji, że dany człowiek zbyt dużo pije i potrzebuje pomocy. Nie jest to oskarżenie lecz pełna troski informacja, która zaczyna drążyć świadomość zainteresowanego. Czasem konieczna okazuje się konfrontacja mimo, że jest ona trudna, bo pijący się broni a interweniujący lęka się, że może go zranić lub zniechęcić. Stawką jest tu jednak ratowanie życia. Gdy taka pomoc nie jest wystarczająca, należy

zwrócić się do osób z przygotowaniem zawodowym w tej dziedzinie.

Prawidłową reakcją środowiska wobec choroby alkoholowej jest terapia miłości, która w takich okolicznościach musi być miłością wymagającą i dostosowaną do sytuacji chorego. Skuteczną zaś drogą zdrowienia jest odzyskiwanie podstawowych wartości: wiary, nadziei i miłości. Kto kocha, ten cieszy się życiem i w nim trwa. Także wtedy, gdy życie niesie ze sobą trudności i niepokoje. Bardzo zachęcamy wszystkich, którzy cierpią na skutek nadużywania alkoholu i którzy może już wielokrotnie postanawiali zaprzestania picia, by tym razem zdobyli się na decyzję o podjęciu leczenia i szukania pomocy u specjalistów.

5. Umiłowani w Chrystusie! Przez chrzest staliśmy się dziećmi Bożymi, przez bierzmowanie zobowiązaliśmy się do dawania świadectwa o chrześcijańskim stylu życia i chrześcijańskich wartościach. Wielki Post jest szczególnym wezwaniem do świadectwa trzeźwości. Darem największym i świadectwem najbardziej owocnym jest całkowita abstynencja. Zachęcamy wszystkich, by zrezygnowali zupełnie z alkoholu w okresie Wielkiego Postu lub na czas dłuższy. Wynagradzajmy Panu Bogu za grzechy i cierpienia płynące z nadużywania alkoholu. Nie marnujmy pieniędzy: tylu jest wokół nas ludzi biednych, potrzebujących, tyle pięknych i szlachetnych działań, które potrzebują finansowego wsparcia. Módlmy się szczególnie w intencji tych, którzy są słabi i chorzy. Wspierajmy miłością i ofiarą ich próby leczenia się i zdrowienia. Niech troska o trzeźwość w jej różnych wymiarach i potrzebach będzie ważną częścią prac parafialnych kół synodalnych związanych z trwającym obecnie Synodem Plenarnym.

Szczególną zachętę kierujmy do Was, Droga Młodzieży. Obecny rok duszpasterski przeżywamy jako rok obecności Ducha Świętego w Kościele. Ojciec święty Jan Paweł II w czasie spotkania z młodzieżą na Jasnej Górze w sierpniu ubiegłego roku wzywał młodych do podejmowania mocą Ducha Świętego zadań nawet najtrudniejszych: „Ogień Ducha Świętego spala wszelką ludzką nędzę, każdy ciasny egoizm, każde małostkowe myślenie. Pozwólcie, by ogień ten wybuchał w waszych sercach" (Homilia, Jasna Góra, 15.08.91 r.).

Z sakramentem bierzmowania związane są postanowienia o abstynencji. Bądźcie wierni tym postanowieniom. Umacniajcie się na drodze abstynencji i trzeźwego stylu życia w oparciu o przyjaźń z Chrystusem oraz dary Ducha Świętego.

Zachęcamy wszystkich wiernych: poszczególne osoby, rodziny, parafie i środowiska do dawania świadectwa życia dojrzałego i trzeźwego, do odważnego przeciwstawiania się złu. Jakże bardzo potrzeba świadectwa i modlitwy nas wszystkich, by zstąpił Duch

Boży i odnowił oblicze naszej Ojczyzny, tak bardzo dotkniętej cierpieniem spowodowanym przez nadużywanie alkoholu.

Na trud wielkopostnego formowania w sobie nowego, trzeźwego człowieka oraz na trud uczestniczenia we wspólnym budowaniu trzeźwego społeczeństwa z głębi serca błogosławimy.

Podpisali:
Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi Polscy
zebrani na Konferencji Biskupów Diecezjalnych

Warszawa, 29.01.1992 r.

26

HENRYK KARADYNAŁ GULBINOWICZ
ARCYBISKUP METROPOLITA WROCŁAWSKI

WIELKOPOSTNY LIST PASTERSKI

Umiłowani Bracia Kapłani i Ludu Boży Dolnego Śląska,

1. Od Środy Popielcowej Kościół święty kieruje do nas wezwanie: „Pochylcie głowy wasze przed Bogiem", „Nawracajcie się i wierzcie Ewangelii".

Nawrócenie i wiara leżą u samych podstaw naszej chrześcijańskiej egzystencji. Przyjmując sakrament Chrztu świętego weszliśmy wszyscy na drogę nawrócenia.

Czymże jest nawrócenie w dziedzinie wiary? Jest zmianą sposobu życia. Przypomną nam o tym rekolekcje wielkopostne przeżywane w parafiach, jak również nasze tradycyjne nabożeństwa pasyjne.

Biorąc licznie udział w nabożeństwie „Drogi Krzyżowej", z Maryją będziemy szli za Jezusem, rozważając Jego posłuszeństwo wobec Ojca, aż do śmierci (por. Flp 2, 8) i Jego miłość wobec nas ludzi, aż do końca (por. J 13, 1). Uczestnicząc w „Gorzkich Żalach" będziemy „wchodzić w przepaść męki" Syna Bożego, dzięki której w sakramencie Chrztu świętego otrzymaliśmy nowe życie. Zgodnie z wielkopostnym zwyczajem, będziemy częściej niż zwykle uczestniczyć w codziennych Mszach świętych, aby w zjednoczeniu z Chrystusem przy stole słowa Bożego i Ciała Pańskiego znajdować siłę do opanowania namiętności i zapobiegania grzechom, na które jesteśmy ustawicznie narażeni (por. enc. Mysterium fidei).

2. Wielkopostne wezwanie do nawrócenia i pokuty kieruje Kościół święty do wszystkich ludzi. Wszystkich zaprasza, aby przez 40-dniową pracę duchową, przez post i wstrzemięźliwość, przez modlitwę i czyny miłosierdzia chrześcijańskiego przygotowali się do godnego uczestnictwa w zwycięstwie zmartwych-

wstałego Chrystusa. Zapowiadając radosne Alleluja Kościół wszystkim obiecuje Chrystusowy pokój, jako owoc czystego, odrodzonego sumienia.

Chrystus „powstawszy z martwych już więcej nie umiera" (Rz 6, 9), swoją śmiercią pokonał zło i grzech, zwyciężył szatana, stał się „Panem ku chwale Boga Ojca" (Flp 2, 11). Dzięki Jego zwycięstwu „umarliśmy dla grzechu" (Rz 6, 11), staliśmy się „dziećmi Boga" (J 1, 12), „synami Bożego przybrania" (Rz 8, 26), tworzymy Kościół, który jest Ciałem Chrystusa. Tajemnica Chrystusa zmartwychwstałego ożywia naszą nadzieję na życie wieczne z Chrystusem.

3. Umiłowani w Panu! Sobór Watykański II, w Konstytucji o świętej Liturgii, przypomniał nam, że tajemnicę zmartwychwstania swojego Pana czci Kościół nie tylko w uroczystość Wielkanocy, ale — zgodnie z tradycją sięgającą czasów apostolskich — świętuje w pierwszym dniu każdego tygodnia, który nazywa się Dniem Pańskim, czyli niedzielą (por. KL 102, 106). Przypomina nam też Sobór, że niedziela — dzień zmartwychwstania, dzień, w którym zwycięski Chrystus przekazał Apostołom otrzymane od Ojca posłannictwo zbawienia i obdarował ich mocą Ducha Świętego dla odpuszczania grzechów (J 20, 19-23), jest pierwszym i najstarszym dniem świątecznym Kościoła. Jest ona nie tylko kontynuacją starotestamentalnego szabatu — dnia modlitwy, religijnej lektury i szczególnego skupienia, lecz nade wszystko jest świętowaniem szczytowego wydarzenia w historii zbawienia, jakim na zawsze pozostanie Chrystusowe zmartwychwstanie. Głęboki związek chrześcijańskiej niedzieli z tajemnicą zmartwychwstania stanowi od początku jej wymiar główny. To właśnie tajemnica zmartwychwstania dyktowała potrzebę świętowania i przeżywania niedzieli, jako dnia upamiętniającego tryumf Chrystusa, Jego zwycięstwo nad grzechem. Wspólnota wierzących — Kościół — nigdy nie może tego dnia zapomnieć, ani też pomniejszyć jego wartości, bo w nim — dzięki zmartwychwstaniu Chrystusa — dopełniona została zbawcza wola Ojca, osiągnęła punkt kulminacyjny cała historia zbawienia i powstał Lud Boży Nowego Przymierza — Kościół święty, w dniu Pięćdziesiątnicy paschalnej ubogacony wielkanocnym Darem Ducha Świętego.

Wydarzenia wielkanocne, a więc zmartwychwstanie i uwielbienie naszego Zbawiciela oraz płynący z tej tajemnicy zupełnie nowy stan człowieka: odkupionego, uwolnionego z niewoli grzechu, obdarowanego godnością dziecka Bożego, zdolnego trwać w zjednoczeniu i przyjaźni z Bogiem, leżą u samych źródeł niedzieli chrześcijańskiej i wypełniają swą treścią cały ów Dzień Pański.

Paschalna-wielkanocna treść niedzieli chrześcijańskiej wiąże się organicznie przede wszystkim z Eucharystią. Dlatego też, od

czasów apostolskich, szczytowy punkt świętowania chrześcijańskiej niedzieli stanowi wspólnotowe sprawowanie Mszy świętej. Ta święta czynność Chrystusa i Ludu Bożego prowadzonego przez kapłanów jest najważniejszym wydarzeniem w życiu parafii. W niej bowiem stale uobecnia się i utrwala błogosławiona męka i chwalebne zmartwychwstanie naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa, a zgromadzeni wierni uczestniczą w dobrach tej Ofiary, zwłaszcza gdy w Komunii świętej przyjmują Ciało Pańskie, jednocząc się w ten sposób z umęczonym i uwielbionym dziś Chrystusem.

Nasz udział w niedzielnej Mszy świętej jest ponadto zasadniczym i najbardziej powszechnym sposobem publicznego wyznania wiary w Chrystusa ukrzyżowanego i zmartwychwstałego oraz w Jego dynamiczną obecność w zgromadzeniu Kościoła. Uczestniczenie w niedzielnej Eucharystii stanowi też konsekwencję włączenia chrześcijanina w tajemnicę śmierci i zmartwychwstania, dokonanego w sakramencie Chrztu i dopełnionego podczas Bierzmowania, potwierdza przynależność ochrzczonego do wspólnoty Kościoła, jest wreszcie prawem i zaszczytnym obowiązkiem chrześcijanina, powołanego do ustawicznego wzrostu według miary i wielkości Chrystusa.

4. Msza święta nie wyczerpuje oczywiście całego bogactwa dnia Pańskiego. Z niej jednak jako z centrum i szczytu niedzieli chrześcijańskiej wywodzą się wszystkie inne wartości, które winny wypełniać cały dzień Pański a także rozciągać się na pozostałe dni tygodnia i napełniać atmosferą paschalną całe życie ludzi wierzących: ich pracę, odpoczynek, cierpienia i radości, osiągnięcia oraz niepowodzenia.

Świąteczna atmosfera niedzieli, ożywiona optymizmem płynącym z wiary w Chrystusowe zwycięstwo, zachęca do dziękczynnej modlitwy, zarówno indywidualnej, jak i zbiorowej, skłania do intensywniejszej lektury i rozważania Pisma świętego, sprzyja wreszcie pogłębianiu więzi łączących rodzinę chrześcijańską. Stwarza okazję spotkania się wszystkich członków rodziny i poświęcenia sobie wzajemnie czasu. Daje okazję dzielenia się swoimi doświadczeniami, także z zakresu przeżyć religijnych. Szczególną szansą pozostaje niedziela dla rodziców, na których — jak wiemy — spoczywa szeroko pojęta odpowiedzialność za formację osobowości ich dzieci. Przynajmniej w tym jednym dniu tygodnia mają oni okazję, by bliżej zainteresować się sprawami związanymi z wychowaniem swoich dzierci.

5. Od najdawniejszych czasów niedziela pozostaje dniem wolnym od pracy. Powstrzymanie się od pracy w dniu Pańskim harmonizuje z rangą tego święta oraz ukazuje jego wielkie znaczenie w życiu chrześcijanina. Odpoczynek od pracy jest niezbędny dla każdego człowieka i należy mu się z naturalnego prawa do rege-

neracji sił, po tygodniowej pracy. Ale powstrzymanie się od pracy w niedzielę to nie tylko kwestia odpoczynku. Niedziela nie jest dniem zwyczajnej przerwy w produkcji, mającym jedynie umożliwić człowiekowi nabranie nowych sił do pracy w następnym tygodniu. Jest natomiast niedziela dniem, w którym człowiek świadomie odrywa się od działalności zawodowej i zarobkowej, aby podjąć te czynności, które mogą go ubogacić duchowo. Powstrzymanie się od pracy w niedzielę stanowi pewien czynnik równowagi w ogólnym rozwoju człowieka, element równowagi pomiędzy zajęciami zawodowymi: fizycznymi czy umysłowymi — a troską o własny rozwój duchowy. Odpoczynek niedzielny winien pomagać człowiekowi zachować w życiu właściwą hierarchię watości, w której zjednoczenie z Bogiem na modlitwie i przez Eucharystię, stanowi „lepszą cząstkę" (Łk 10, 42), która przetrwa w wieczności, podczas gdy dobra materialne, dobra tego świata, przeminą.

Umiłowani w Panu Bracia i Siostry! Niech tajemnica śmierci i zmartwychwstania naszego Pan, którą sakramentalnie przeżywamy w każdą niedzielę, i do udziału w której przygotowujemy się w sposób szczegółowy w okresie Wielkiego Postu, stanowi dla nas niewyczerpane źródło mocy duchowej, niech umacnia w nas wiarę i nadzieję w ostateczne zwycięstwo dobra, sprawiedliwości i Bożego pokoju.

W tym duchu Wam błogosławię.

† Henryk Kardynał Gulbinowicz
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

Wrocław, Środa Popielcowa 1992 r.

27.

HENRYK KARADYNAŁ GULBINOWICZ
ARCYBISKUP METROPOLITA WROCŁAWSKI

L.dz. 1044/92 Wrocław, dnia 29.03.1992 r.

DEKRET
o podziale dotychczasowego dekanatu Gościslaw

Ojciec Święty Jan Paweł II Bullą „Totus Tuus Poloniae Populus", z dnia 25 marca 1992 r. dokonał podziału Archidiecezji Wrocławskiej, ustanawiając nową Diecezję w LEGNICY, do której został włączony dekanat Gościsław, bez parafii KOSTOMŁOTY.

W związku z tym na mocy kan. 374 § 2 K.P.K. w/w parafię przyłączam do dekanatu Kąty Wrocławskie.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 31 marca 1992 r.

† Henryk Kardynał Gulbinowicz
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

Ks. Stanisław Pietraszko
Kanclerz Kurii

28.

HENRYK KARADYNAŁ GULBINOWICZ
ARCYBISKUP METROPOLITA WROCŁAWSKI

L.Dz. 1045/92 Wrocław, dnia 29.03.1992 r.

DEKRET
o podziale dotychczasowego dekanatu Syców

Ojciec Święty Jan Paweł II Bullą „Totus Tuus Poloniae Populus" z dnia 25 marca 1992 r. dokonał podziału Archidiecezji Wrocławskiej, ustanawiając nową Diecezję w KALISZU, do której został włączony dekanat Syców, bez parafii PONIATOWICE.

W związku z tym mocą kan. 374 § 2 K.P.K. w/w parafię przyłączam do dekanatu Oleśnica.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 31 marca 1992 r.

† Henryk Kardynał Gulbinowicz
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

Ks. Stanisław Pietraszko
Kanclerz Kurii

29.

HENRYK KARDYNAŁ GULBINOWICZ
ARCYBISKUP METROPOLITA WROCŁAWSKI

L.dz. 1046/92 Wrocław, dnia 20.03.1992 r.

DEKRET

o podziale dotychczasowego dekanatu Ścinawa

Ojciec Święty Jan Paweł II Bullą „Totus Tuus Poloniae Populus" z dnia 25 marca 1992 r. dokonał podziału Archidiecezji Wrocławskiej, ustanawiając nową Diecezję w LEGNICY, do której został włączony dekanat Ścinawa, bez parafii JEMIELNO.

W związku z tym mocą kan. 374 § 2 K.P.K. w/w parafię przyłączam do dekanatu Góra Śląska.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 31 marca 1992 r.

† Henryk Kardynał Gulbinowicz
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

Ks. Stanisław Pietraszko
Kanclerz Kurii

30.

PATIENTIA ET CARITAS

CZYNNOŚCI DUSZPASTERSKIE KSIĘDZA KARDYNAŁA ARCYBISKUPA METROPOLITY WROCŁAWSKIEGO W ROKU 1991

STYCZEŃ

1 I. Nowy Rok. Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki.

2 I. Praca w Kurii. O godz. 16.00 wizyta u SS. Karmelitanek we Wrocławiu z okazji kolędy.

3 I. Praca w Kurii. Wizyta p. prof. Czernera. O godz. 17.00 Msza św. i spotkanie opłatkowe z członkami Arcybiskupiego Komitetu Charytatywnego.

4 I. Wizytacja byłego budynku „Albertinum" przy ul. Przybyszewskiego oraz kościoła p.w. św. Wincentego przy pl. Bpa Nankiera we Wrocławiu.

5 I. Kolęda w Kurii.

6 I. Niedziela. O godz. 13.00 Msza św. z homilią w parafii p.w. św. Bonifacego we Wrocławiu, poświęcenie Krzyży i spotkanie z nauczycielami.

7-10 I. Udział w posiedzeniu Komisji Episkopatu Polski d/s duszpasterstwa Ogólnego w Zakopanem nt.: „Ewangelizacja młodych".

11 I. Praca w Kurii. Spotkanie z p. dyrektorem Muzeum Narodowego we Wrocławiu.

12 I. Praca w Kurii. O godz. 16.00 spotkanie z Komitetem Organizacyjnym „Kongresu Pracy '91" w MWSD.

13 I. Niedziela. O godz. 17.00 Msza św. i spotkanie opłatkowe z Pracownikami Nauki środowiska wrocławskiego w MWSD.

14 I. Praca w Kurii. Spotkanie z p. senatorem Dudą i p. prof. Kleinerem. O godz. 11.00 sesja Księży Biskupów. O godz. 13.30 udział w posiedzeniu Komitetu d/s budowy pomnika „Orląt".

15 I. Wyjazd do Warszawy.

16-29 I. Pobyt w Rzymie.

30 I. Powrót do Wrocławia.

31 I. Praca w domu.

LUTY

1 II. Spotkanie z OO. Redemtorystami.

2 II. Święto Ofiarowania Pańskiego. XV rocznica ingresu do Katedry Wrocławskiej. O godz. 10.30 Msza św. z homilią dla Sióstr Zakonnych.

3 II. Niedziela. Wyjazd do Henrykowa, spotkanie z alumnami I roku MWSD.

4-7 II. Częstochowa. Rekolekcje dla Ludzi Pracy na Jasnej Górze.

8 II. Praca w Kurii. Spotkanie z p. rektorem Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu i towarzyszącymi mu osobami. O godz. 16.00 posiedzenie Arcybiskupiej Rady Społecznej.

9 II. Praca w Kurii. Wizyta p. ministra zdrowia dr Sidorowicza. O godz. 13.30 wyjazd do par. p.w. MB Miłosierdzia w Oleśnicy Śl. O godz. 18.00 spotkanie i kolacja z Kapitułą Wrocławską z okazji XV rocznicy ingresu do katedry wrocławskiej.

10 II. Niedziela. O godz. 11.00 przewodniczenie Mszy św. na zakończenie rekolekcji zamkniętych dla maturzystów w MWSD. O godz. 16.00 spotkanie z ks. prałatem Kruciną.

11 II. Praca w Kurii. O godz. 16.00 udział w Radzie Pedagogicznej w MWSD.

12 II. Praca w Kurii i spotkania z ks. dziekanami. O godz. 16.00 wizyta Matki Generalnej SS. Służebniczek.

13 II. Popielec. Przygotowanie homilii z okazji ingresu Bisku-

pa Polowego Sławoja Głodzia. O godz. 13.00 spotkanie z ks. prob. Jabłeckim.

14 II. Praca w Kurii. Wizyta p. prof. Pasyka i p. prof. Religi z Zabrza.

15 II. Praca w Kurii. O godz. 11.00 Sesja Księży Biskupów. O godz. 14.00 wyjazd do Henrykowa, erekcja Drogi Krzyżowej w alumnacie.

16 II. Wyjazd do Brzegu.

17 II. Niedziela. O godz. 13.00 spotkanie i obiad z ks. bpem J. Szlagą z Pelplina. O godz. 14.00 wizyta w kościele p.w. św. Wawrzyńca we Wrocławiu.

18 II. Praca w Kurii. O godz. 12.00 wizja lokalna placu budowy kaplicy we Wrocławiu-Gądowie w obecności ks. prałatów Kruciny i Góreckiego.

19 II. Praca w Kurii. O godz. 20.15 wizyta polityków z „Unii Demokratycznej".

20-21 II. Pobyt w Pradze — wizyta u kard. Tomaška.

22 II. O godz. 9.00 spotkanie z przedstawicielami wspólnoty „Samarytanie" z Anglii. O godz. 13.00 wyjazd do Częstochowy.

23 II. Częstochowa. O godz. 10.00 święcenia biskupie J.E. ks. Biskupa Polowego Generała Brygady Sławoja Głodzia. O godz. 15.00 wyjazd do Warszawy.

24 II. Niedziela. Warszawa. O godz. 11.00 homilia podczas ingresu Biskupa Polowego Generała Brygady Sławoja Głodzia do kościoła garnizonowego. O godz. 14.30 spotkanie i obiad w Centrum WP. O godz. 17.00 koncert „Mazowsza" z okazji 95 rocznicy urodzin p. Miry Ziemińskiej.

25 II. Wyjazd do Strzelina — wizja prac w domu Księży Emerytów.

26 II. Praca w domu.

27 II. Warszawa. Udział w posiedzeniu Rady Głównej Episkopatu Polski.

28 II. Warszawa. Udział w konferencji Biskupów Diecezjalnych.

MARZEC

1 III. O godz. 9.30 wizyta p. Kristiana Kenedy'ego, konsula USA w Polsce. O godz. 11.00 udział w posiedzeniu „Fundacji Uniwersytetu Wrocławskiego" i wspólny obiad na Uniwersytecie.

2 III. Praca w Kurii. Wizyta p. Wrony. Delegacja Polskiego Towarzystwa Ziemniańskiego.

3 III. Niedziela.

4 III. O godz. 9.00 sesja Księży Biskupów. O godz. 16.00 udział w radzie domowników MWSD. O godz. 18.00 spotkanie i kolacja z ks. prof. Nagy'm.

5 III. Praca w Kurii. O godz. 14.00 wyjazd do Henrykowa.

6 III. Praca w Kurii. Wizyta m.in. p. dr Kuźniar. O godz. 14.00 scrutinium z diakonami w MWSD.

7 III. Wyjazd do Kudowy Zdr. — par. p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa.

8 III. Praca w Kurii. Spotkanie z p. konserwatorem Kupczyńskim i ks. Mazurem. O godz. 14.00 scrutinium z diakonami MWSD we Wrocławiu.

9 III. Praca w Kurii. O godz. 13.00 wizyta p. A. Jurszenasa, konsula ZSRR z Poznania.

10 III. Niedziela. O godz. 15.00 spotkanie z ks. doc. Swastkiem, ks. dr Paterem i ks. dr Orłowskim — przygotowanie materiałów na „Kongres Pracy'91". O godz. 18.30 udział we Mszy św. w XVII rocznicę śmierci Bolesława Kardynała Kominka w katedrze wrocławskiej.

11 III. Praca w Kurii. Spotkanie z p. Ostoją-Rogóskim. O godz. 16.00 udział w Radzie Pedagogicznej w MWSD.

12 III. Praca w Kurii i spotkania m.in. z p. dyr. Kapelczakiem. O godz. 14.00 scrutinium z alumnami V roku przed diakonatem. Przyjazd ks. bpa S. Głodzia.

13 III. Praca w Kurii. Spotkanie z ks. bpem S. Głodziem i ks. kapelanami wojskowymi w Kurii. O godz. 12.00 spotkanie z ks. bpem S. Głodziem i p. konserwatorem wojewódzkim w kościele garnizonowym p.w. św. Elżbiety we Wrocławiu. O godz. 15.00 wizyta p. prof. Wrzesińskiego, rektora UWr.

14 III. Praca w Kurii. Spotkanie z przedstawicielami Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Chorych na Cukrzycę. O godz. 11.30 poświęcenie sali operacyjnej w Klinice przy ul. M. Curie Skłodowskiej we Wrocławiu. Po południu spotkanie z ks. bpem J. Martyniakiem.

15 III. O godz. 9.30 goście z Alzacji — 8 osób. O godz. 11.00 wizyta bpa Hakuo i towarzyszących mu osób.

16 III. Praca w Kurii. Wizyta p. Pietrasa, dyr. Opery Wrocławskiej.

17 III. Niedziela. O godz. 15.00 wyjazd do Henrykowa i spotkanie z o. opatem Cystersów.

18 III. Praca w Kurii i spotkania m.in. p. dyr. Chomicz, ks. prałat Owczarz. O godz. 15.00 spotkanie z wojewodą częstochowskim.

19 III. Wyjazd do Paradyża.

20 III. Praca w Kurii. O godz. 16.00 Msza św. i bierzmowanie w par. Polkowice (400 osób).

21 III. Konferencja księży Dziekanów w MWSD. O godz. 19.30 katedra wrocławska — zakończenie rekolekcji akademickich.

22 III. Praca w Kurii i spotkania, m.in. ks. Dębski i ks. Wojciechowski. O godz. 14.00 wizyta p. Poralli i p. Benke z Berlina.

23 III. Praca w Kurii. O godz. 14.00 scrutinium z alumnami V roku przed diakonatem. O godz. 19.00 spotkanie w auli z alumnami MWSD — „Sobotynka".

24 III. Niedziela Palmowa. O godz. 13.00 w parafii p.w. św. Piotra i Pawła w Legnicy poświęcenie sztandaru Policji. O godz. 16.00 spokanie z młodzieżą.

25 III. Praca w Kurii. O godz. 13.00 wizyta p. red. Zabłockiego.

26 III. O godz. 9.30 spotkanie z SS. Urszulankami. O godz. 12.00 wizyta w Politechnice Wrocławskiej w związku z „Kongresem Pracy'91".

27 III. Praca w Kurii i spotkania, m.in. z przedstawicielami komisji z USA. O godz. 12.30 wizyta w UWrocławskim.

28 III. Wielki Czwartek. O godz. 9.00 przewodniczenie Mszy św. koncelebrowanej z udziałem duchowieństwa Archidiecezji. Po Mszy św. spotkanie z duchowieństwem w MWSD i życzenia paschalne. O godz. 12.00 spotkanie z siostrami zakonnymi w Kurii i życzenia świąteczne. O godz. 16.45 spotkanie z gośćmi ze Szwecji, O godz. 18.30 udział we Mszy św. w katedrze. Celebruje ks. bp Pazdur.

29 III. Wielki Piątek. O godz. 10.00 sesja księży Biskupów. O godz. 16.00 życzenia paschalne dla TV w kaplicy Bożego Ciała katedry wrocławskiej. O godz. 18.30 udział w nabożeństwie Wielkiego Piątku w katedrze. Celebruje ks. bp J. Tyrawa.

30 III. Wielka Sobota. O godz. 18.30 udział w liturgii Wielkiej Soboty w katedrze. Celebruje ks. bp T. Rybak.

31 III. Niedziela Wielkanocna. O godz. 6.00 Msza św. z homilią i procesja rezurekcyjna w katedrze.

KWIECIEŃ

1 IV. Poniedziałek w oktawie Zmartwychwstania Pańskiego. O godz. 12.30 w par. p.w. św. Michała we Wrocławiu spotkanie z grupą „Emmaus".

2 IV. Wyjazd do Warszawy.

3-12 IV. Pobyt w Rzymie.

13 IV. O godz. 13.00 poświęcenie i otwarcie kościoła p.w. św. Wincentego we Wrocławiu.

14 IV. Niedziela. O godz. 13.00 Msza św. w parafii p.w. św. Piotra i Pawła w Legnicy w 750 rocznicę bitwy pod Legnicą. Kazanie wygłosił Biskup Polowy S. Głódź.

15 IV. Praca w Kurii. O godz. 15.15 wizyta konsula generalnego Francji. O godz. 16.00 udział w Radzie Wydziału PWT.

16. IV. Praca w Kurii i spotkania, m.in. Prowincjał OO. Pijarów, p. prof. Wrzesiński, rektor UWr. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii p.w. Podwyższenia Krzyża św w Strzelinie — 200 osób.

17 IV. Praca w Kurii. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii p.w. św. Jerzego w Ziębicach — 200 osób.

18 IV. Praca w Kurii. Wizyta p. prof. Przyłęckiego. O godz. 14.00 scrutinium dla alumnów V roku przed diakonatem.

19 IV. Praca w Kurii. Wizyta p. dr Kruklewskiego. O godz. 11.00 sesja Księży Biskupów. O godz. 15.00 scrutinium z alumnami V roku przed diakonatem.

20 IV. Wizyta w parafii p.w. św. Karola Boromeusza we Wrocławiu. Udział w uroczystościach 10-lecia Towarzystwa Brata Alberta. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii Królowej Różańca św. w Dzierżoniowie — 200 osób, poświęcenie kaplicy oraz placu pod budowę kościoła — tamże.

21 IV. Niedziela. O godz. 16.00 Msza św. i bierzmowanie w parafii p.w. Najśw. Maryi Panny Matki Kościoła we Wrocławiu — Polanowicach oraz poświęcenie domu parafialnego.

22 IV. Praca w Kurii.

23 IV. Praca w Kurii. Spotkanie z przedstawicielami Krajowego Komitetu Obywatelskiego. O godz. 10.00 wizyta p. posła Dobrosza. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii p.w. św. Jerzego we Wrocławiu-Brochowie — 150 osób.

24 IV. Praca w Kurii. Wizyta p. kurator Tomaszewskiej. O godz. 17.00 Msza św. i bierzmowanie w parafii p.w. św. Jerzego w Wałbrzychu-Białym Kamieniu.

25 IV. Niedziela. Wizyta p. Webera, konsula generalnego RFN; p. Lachowskiego. O godz. 13.00 spotkanie z ks. prof. Zdaniewiczem z ATK. Pisanie homilii do Gniezna.

26 IV. O godz. 8.00 Msza św. w kościele p.w. św. Piotra i Pawła we Wrocławiu dla absolwentek LO SS. Urszulanek. O godz. 10.00 spotkanie z dowództwem WP Okręg Dolny Śl. O godz. 16.00 spotkanie z prowadzącymi konwensatoria podczas „Kongresu Pracy'91" — 26 osób.

27 IV. O godz. 11.00 spotkanie z pielgrzymką nauczycieli w Bardzie Śl. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii p.w. Wniebowzięcia NMP w Bielawie — 400 osób.

28 IV. Gniezno. Homilia podczas uroczystości św. Wojciecha.

29. IV. Praca w Kurii. Spotkanie z przedstawicielami Dolnośląskiej Izby Lekarskiej. O godz. 16.00 wizyta w nowo wybudowanej kaplicy mszalnej w parafii p.w. św. Jacka we Wrocławiu — Swojcu.

30 IV. Warszawa. Udział w posiedzeniu Rady Głównej Episkopatu Polski. O godz. 15.00 udział w Konferencji Episkopatu Polski.

MAJ

1-2 V. Warszawa. Udział w posiedzeniu Konferencji Episkopatu Polski.

3 V. Częstochowa. Udział w uroczystościach 200-lecia Konstytucji 3-go Maja na Jasnej Górze.

4 V. Praca w Kurii. O godz. 12.30 wizyta p. ministra Kaczyńskiego oraz p. Maziarskiego z partii „Centrum". O godz. 17.00 poświęcenie kaplicy na Osiedlu Krzeszowskim w Kamiennej Górze i bierzmowanie — 140 osób.

5 V. Niedziela. Płock. O godz. 11.00 przewodniczenie uroczystej Mszy św.

6 V. O godz. 15.00 wizyta w parafii Osetno. O godz. 16.00 lustracja kościoła pomocniczego p.w. Bożego Ciała w Górze Śl. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii p.w. św. Katarzyny w Górze Śl. — 300 osób.

7 V. Praca w Kurii. Wizyta ambasadora i konsula USA z Poznania; p. dyr. Festiwalu „Vratislavia Cantas". O godz. 13.30 wizyta w UW. O godz. 19.00 przyjazd do Wrocławia kard. Etchegeraja na „Kongres Pracy'91".

8-12 V. Wrocław. Udział w „Kongresie Pracy'91".

13 V. Praca w Kurii.

14 V. O godz. 9.00 sesja Księży Biskupów. Wizyta Prowincjalnej SS. De Notre Dame z Opola.

15 V. Praca w Kurii. O godz. 15.00 w Lubomierzu spotkanie z księżmi święconymi w 1979 r. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii Lubomierz — 80 osób.

16 V. Praca w Kurii. O godz. 17.00 Msza św., poświęcenie organów oraz bierzmowanie — 200 osób w parafii p.w. św. Henryka we Wrocławiu.

17 V. Praca w Kurii.

18 V. O godz. 10.00 święcenia kapłańskie w katedrze. O godz. 17.00 święcenia kapłańskie w Chojnowie.

19 V. Niedziela Zesłania Ducha Świętego. O godz. 11.00 udział w uroczystościach nadania imienia Jana Pawła II Szkole Podstawowej nr 11 w Legnicy — Msza św. na placu szkolnym.

20 V. NMP Matki Kościoła. Zakończenie Synodu Archidiecezji Wrocławskiej 1985—1991. O godz. 11.00 przewodniczenie Mszy św. koncelebrowanej w Katedrze. O godz. 13.00 przewodniczenie uroczystej sesji plenarnej Synodu w MWSD.

21 V. Praca w Kurii. Wizyta p. senatora Pieńka. O godz. 11.30 spotkanie z p. prezydentem Kaczorowskim i towarzyszącymi mu osobami. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii Borek Strzeliński — 180 osób.

22 V. O godz. 11.00 udział w doktoracie „honoris causa" p. prezydenta Kaczorowskiego w UW. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii Lwówek Śl.

23 V. Praca w Kurii. Spotkanie z Prowincjałem OO. Jezuitów. O godz. 11.00 wizyta p. F. Romse, ambasadora Królestwa

Belgii. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii p.w. św. Jadwigi w Trzebnicy — 400 osób.

24 V. Praca w Kurii i spotkania, p. wicewojewoda Walkowski, ks. rektor Seminarium Duchownego w Bagnia, przedstawiciele „Solidarności" Rolników. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii Smolec — 80 osób.

25 V. O godz. 9.30 sesja Księży Biskupów. O godz. 17.00 święcenia kapłańskie w parafii p.w. Wniebowzięcia NMP w Bolesławcu Śl.

26 V. Niedziela. O godz. 13.00 poświęcenie kościoła w Wińsku. Lustracja kaplicy w Starym Wołowie.

27 V. Praca w Kurii i spotkania. O. Wypych, wizytator ks. Misjonarzy, ks. J. Szimek z Czechosłowacji. O godz. 17.00 spotkanie z o. Fr. Mejerem z Francji.

28 V. Praca w Kurii i spotkania, p. Wrzesiński, rektor UW, p. dr Półtorak. O godz. 10.30 sesja Księży Biskupów. O godz. 17.00 bierzmowanie w parafii Wiązów — 200 osób.

29 V. Spotkanie w Henrykowie z p. rektorem Akademii Sztuk Pięknych. Wizyta p. Glory Freiherr von Mylius, kawalera maltańskiego.

30 V. Uroczystość Najśw. Ciała i Krwi Pańskiej. Zgorzelec — procesja na stronę niemiecką.

31 V. Wyjazd do Koszalina na rozpoczęcie IV Pielgrzymki Ojca Świętego Jana Pawła II w Polsce.

CZERWIEC

1-9 VI. Udział w IV Pielgrzymce Jana Pawła II w Ojczyźnie.

10 VI. Praca w domu.

11 VI. Praca w Kurii. Spotkanie z SS. Karmelitankami z Sosnowca. O godz. 19.00 wizyta p. posła Niesiołowskiego i towarzyszących mu osób.

12 VI. Praca w Kurii. O godz. 10.30 udział w spotkaniu Rektorów wyższych uczelni m. Wrocławia w PWr. O godz. 18.00 poświęcenie kaplicy p.w. MB Bolesnej w par. Swojec.

13 VI. Praca w Kurii. Wizyta p. senatora Obertańca. O godz. 16.00 spotkanie z p. Biernackim z Londynu.

14 VI. Praca w Kurii. O godz. 15.00 sesja Księży Biskupów. O godz. 18.00 Msza św. z homilią w kościele p.w. św. Wincentego we Wrocławiu. O godz. 20.00 spotkanie z ks. bpem J. Martyniakiem.

15 VI. Praca w Kurii. O godz. 17.00 spotkanie i kolacja z ks. abpem Kowalczykiem, nuncjuszem Stolicy Apostolskiej w RP.

16 VI. Niedziela. Przewodniczenie uroczystościom kościelnym z okazji 750 rocznicy bitwy pod Legnickim Polem — Msza św. Wspólny obiad z przedstawicielami Wojska Polskiego w ich

Ośrodku w Legnicy; poświęcenie placu pod budowę ośrodka duszpasterskiego dla grekokatolików w Legnicy.

17 VI. Praca w Kurii. O godz. 17.00 poświęcenie Domu Opieki Brata Alberta we Wrocławiu, ul. Strzegomska — Msza św. z homilią do mieszkańców ośrodka.

18 VI. Praca w Kurii. O godz. 17.00 poświęcenie placu pod budowę kościoła w Kudowie Zdr. — Msza św. z homilią.

19 VI. Praca w Kurii. O godz. 18.00 poświęcenie odnowionego kościoła w Radwanicach.

20 VI. Posiedzenie Rady Głównej Episkopatu Polski we Wrocławiu. O godz. 18.00 uroczystości 425-lecia MWSD w katedrze z udziałem pp. rektorów wyższych uczelni m. Wrocławia, a następnie spotkanie i kolacja w MWSD.

21-23 VI. Łódź. Udział w Konferencji Episkopatu Polski oraz w nabożeństwie pobeatyfikacyjnym o. Rafała w kościele OO. Franciszkanów w Łodzi.

24 VI. O godz. 11.00 Msza św. z homilią w katedrze na jubileusz 25-lecia kapłaństwa — kurs Ks. Ratajczaka święceni 1966 r. O godz. 19.00 wizyta p. ministra Ślezaka z Warszawy.

25 VI. Praca w Kurii. O godz. 17.00 poświęcenie pomnika Witosa w par. Węgry.

26 VI. O godz. 10.00 udzielenie święceń diakonatu alumnom Ks. Salwatorianów w Bagnie.

27 VI. Sesja księży Biskupów. Lustracja kaplicy mszalnej w parafii Piekary Wielkie, poświęcenie kaplicy szpitalnej w Szpitalu Wojewódzkim w Legnicy.

28 VI. Praca w Kurii. O godz. 17.00 Msza św. i poświęcenie plebanii w par. Bożków.

29 VI. Świętych Apostołów Piotra i Pawła. O godz. 12.30 Msza św. z homilią i poświęcenie odnowionego kościoła w Kątach Wrocławskich. O godz. 17.00 konsekracja nowo wybudowanego kościoła p.w. Chrystusa Króla we Wrocławiu-Wojszycach.

30 VI. Niedziela. Poświęcenie i inauguracja Centrum Duchowości Klaretyńskiej w Krzydlinie Małej.

LIPIEC

1 VII. O godz. 10.00 wizyta w parafii p.w. św. Rodziny we Wrocławiu. O godz. 13.00 spotkanie z gośćmi z Lublina.

2 VII. Praca w Kurii i spotkania.

3 VII. Lustracja prac w Henrykowie.

4 VII. Praca w Kurii. Wizyta p. dyr. Chromicza, p. prof. Łazarkiewicza, rektora Akademii Medycznej.

5 VII. Wyjazd do Berlina.

6 VII. Berlin. Udział w ingresie kard. Sterzinsky'ego.

7 VII. Niedziela. Uroczystości 25 rocznicy koronacji figury Matki Bożej w Bardzie Śl.

8 VII. Wyjazd do Warszawy.

9 VII. Odlot do Rzymu.

10 VII-4 VIII. Pobyt w Rzymie.

SIERPIEŃ

5 VIII. Powrót do Wrocławia.

6 VIII. Praca w domu.

7 VIII. Praca w Kurii.

8 VIII. Praca w Kurii.

9 VIII. Praca w Kurii.

10 VIII. Praca w Kurii.

11 VIII. Niedziela. O godz. 16.00 poświęcenie odnowionego kościoła w Miedziance, par. Janowice Wielkie.

12 VIII. Praca w Kurii i spotkania, m.in. p. dyr. Juzwenko, p. Englert z Londynu. O godz. 13.30 wyjazd do Henrykowa.

13 VIII. Wyjazd do Krakowa. O godz. 17.00 udział we Mszy św. koncelebrowanej z Ojcem Świętym Janem Pawłem II.

14 VIII. Wadowice. O godz. 10.00 udział we Mszy św. koncelebrowanej z Papieżem Janem Pawłem II.

15 VIII. Wniebowzięcie NMP. Częstochowa. Udział w II wizycie Jana Pawła II w Polsce w 1991 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Młodzieży.

16 VIII. Praca w domu.

17 VIII. Przewodniczenie Mszy św. w Leśnicy Opolskiej z okazji 125-lecia SS. Służebniczek.

18 VIII. Spotkanie z grupą Francuzów. O godz. 13.30 wyjazd do Brzeziej Łąki i Oleśnicy Śl.

19 VIII. Praca w Kurii.

20 VIII. Praca w Kurii. Wizyta p. Chomicza i p. Tymowskiego. O godz. 13.30 wyjazd do Moniek.

24 VIII. Praca w Kurii. O godz. 16.00 Msza św. z homilią w parafii Stara Kamienica — jubileusz 750-lecia parafii.

25 VIII. Niedziela. Spotkanie z gośćmi z Włoch i Szwajcarii.

26 VIII. Częstochowa. Udział w uroczystościach Najśw. Maryi Panny Częstochowskiej. Konferencja Biskupów diecezjalnych na Jasnej Górze.

27-29 VIII. XXI Wrocławskie Dni Duszpasterskie. Przewodniczenie Mszy św. inauguracyjnej WDD, udział w obradach i podsumowanie WDD. Spotkanie z księżmi z Duszpasterstwa Ludzi Pracy.

30 VIII. Sesja Księży Biskupów.

31 VIII. Udział w promocji absolwentów WSOJW we Wrocławiu.

WRZESIEŃ

1 IX. Niedziela. Częstochowa. Przewodniczenie Mszy św. na Jasnej Górze z okazji ogólnopolskich uroczystości dożynkowych.

2 IX. Praca w Kurii.

3 IX. Praca w Kurii. Ogólnopolski zjazd księży rektorów WSD we Wrocławiu. O godz. 14.00 wyjazd do Henrykowa.

4 IX. Przewodniczenie Mszy św. i homilia z okazji obrad ks. rektorów WSD i wykład nt.: „Reminisencje z VII Synodu Biskupów w Rzymie".

5 IX. Praca w Kurii. O godz. 11.30 podsumowanie obrad konferencji ks. rektorów i wspólny obiad.

6 IX. Praca w Kurii.

7 IX. Praca w Kurii. Wizyta w kopalni węgla brunatnego w Bogatyni. Msza św. i poświęcenie kościoła p.w. Niepokalanego Poczęcia w Bogatyni po kapitalnym remoncie.

8 IX. Niedziela. O godz. 13.00 uroczystości 25-lecia parafii w Turowie, dożynki parafialne. O godz. 16.30 Msza św. z homilią i poświęcenie kościoła w Bobolicach, odnowionego staraniem Kurii i parafii.

9 IX. Praca w Kurii.

10 IX. Praca w Kurii.

11 IX. Praca w Kurii.

12 IX. Praca w Kurii.

13 IX. Praca w domu.

14 IX. Wyjazd do Częstochowy.

15 IX. Niedziela. Przewodniczenie Ogólnopolskiej Pielgrzymce Ludzi Pracy na Jasną Górę, Był obecny p. prezydent L. Wałęsa wraz z całą świtą. Pielgrzymów 150.000.

16 IX. Praca w Kurii.

17 IX. Konferencja Księży Dziekanów.

18 IX. Praca w Kurii. O godz. 17.30 udział w centralnych uroczystościach 800-lecia Wałbrzycha.

19 IX. Wyjazd do Niemiec.

20-24 IX. Wizyta w Niemczech.

25 IX. Powrót do Wrocławia.

26 IX. Praca w Kurii.

27 IX. Praca w Kurii. O godz. 16.00 spotkanie z kandydatami na posłów i senatorów w Izbie Rzemieślniczej we Wrocławiu.

28 IX. Spotkanie z kandydatami na posłów i senatorów w Kurii. O godz. 16.00 spotkanie z ojcami duchownymi MWSD.

29. IX. Niedziela. Msza św. z homilią i poświęcenie dzwonów w parafii Kamieniec Wrocławski.

30 IX. Praca w Kurii. O godz. 13.00 otwarcie wystawy insygniów prezydenckich w „Ossolineum" O godz. 16.00 udział w Radzie Wydziału PWT.

1 X. Udział w inauguracji roku akademickiego 1991/92 w UW. O godz. 18.30 przewodniczenie Mszy św. inaugurującej nowy rok akademicki dla młodzieży.

2 X. Praca w Kurii. Wizyta gości z Finlandii. O godz. 16.00 sesja Księży Buskupów. O godz. 18.00 wizyta w Konsulacie Niemiec, ul. Podwale 76, rocznica zjednoczenia.

3 X. Wizyta w kościele św. Franciszka we Wrocławiu.

4 X. Praca w Kurii. O godz. 16.00 spotkanie z grupą Niemców w katedrze.

5 X. Praca w Kurii.

6 X. Niedziela. Poświęcenie kościoła i pomnika ks. inf. Fr. Sudoła w parafii p.w. św. Jana Ap w Oleśnicy Śl.

7 X. Praca w Kurii. Spotkanie z grupą z CHSS.

8 X. Udział w inauguracji roku akademickiego PWT we Wrocławiu.

9 X. Wyjazd do Jawornika (CSRF) z ks. prałatami Kruciną i Drwięgą w sprawie przeniesienia szczątków kard. Bertrama.

10 X. Wizyta o. generała Salwatorianów. O godz. 10.00 Komisja Główna Synodu Archidiecezji Wrocławskiej.

11 X. Praca w Kurii.

12 X. Praca w Kurii. Wizyta p. woj. Jasińskiego z Wrocławia i towarzyszących mu osób; dyr. Kopalni „Bogatynia". O godz. 18.00 Msza św. z homilią w par. p.w. św. Michała we Wrocławiu.

13 X. Niedziela. Msza św. z homilią w Trzebnicy w intencji rolników.

14 X. Wyjazd do Warszawy.

15-17 X. Warszawa. Konferencja Episkopatu Polski.

18 X. Praca w Kurii.

19 X. Praca w Kurii. Konferencja Księży Dziekanów. Wizyta p. J. K. Bieleckiego, premiera RP. O godz. 16.00 poświęcenie odnowionego kościoła p.w. Narodzenia NMP w Złotoryi.

20 X. Niedziela. O godz. 13.00 Msza św. i poświęcenie nowo wybudowanego kościoła p.w. św. Cyryla i Metodego w Bolesławcu Śl.

21 X. Praca w Kurii. Lustracja odzyskanego na cele kościelne budynku przy pl. Katedralnym 16 we Wrocławiu. Godz. 17.00 wizyta u chorego profesora.

22 X. Wyjazd do Olsztyna.

23-25 X. Olsztyn. M.in. wykład w „Hozjanum" nt.: „Refleksje z VII zwyczajnego Synodu Biskupów — Rzym 1990".

26. X. Msza św. z homilią dla alumnów I roku MWSD w Henrykowie.

27 X. Niedziela. O godz. 8.00 udział w wyborach do Sejmu i Senatu RP. O godz. 12.00 poświęcenie odnowionego kościoła w Ścinawce Średniej.

28 X. Praca w Kurii. Przyjęcie 12 osobowej delegacji z Lubina nt. pomnika „Solidarność".

29 X. Praca w Kurii. O godz. 16.00 udział w posiedzeniu Komitetu Budowy Pomnika Orląt Lwowskich w PWr.

30 X. Warszawa. Konferencja Biskupów Diecezjalnych.

31 X. Praca w Kurii. Wizyta p. posła Obertańca. O godz. 15.00 sesja Księży Biskupów. O godz. 19.00 spotkanie i kolacja z Biskupem Polowym S. Głodziem i towarzyszącymi mu osobami w rezydencji.

LISTOPAD

1 XI. Uroczystość Wszystkich Świętych. Udział we Mszy św. celebrowanej przez Biskupa Polowego i księży kapelanów WP Dolnego Śl.

2 XI. Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych.

3 XI. Niedziela. O godz. 13.00 Msza św. z homilią i poświęcenie domu katechetycznego oraz lustracja miejsca pod budowę przyszłej plebanii w Wąsoszu.

4 XI. Praca w Kurii.

5 XI. Akademia Rolnicza we Wrocławiu. Udział w uroczystościach i gratulacjach składanych p. prof. Tołpie z okazji 90 rocznicy urodzin.

6 XI. Praca w Kurii. O godz. 14.00 odwiedzenie cmentarza p.w. św. Wawrzyńca przy ul. Bujwida.

7 XI. Praca w Kurii i spotkania, m.in. p. prof. Wiszniewski, Rektor P.Wr. O godz. 16.00 wizyta p. B. Webera, konsula generalnego RFN.

8-9 XI. Uroczystości translacji doczesnych szczątków Adolfa Kardynała Bertrama do Katedry Biskupów Wrocławskich z Jawornika (Czechosłowacja).

10 XI. Niedziela. O godz. 12.00 Msza św. z homilią z okazji 10-lecia parafii p.w. Matki Kościoła w Dzierżoniowie.

11 XI. O godz. 10.00 Msza św. w kościele p.w. św. Wincentego we Wrocławiu w intencji Ojczyzny. O godz. 15.00 odsłonięcie pomnika Orląt Lwowskich. O godz. 16.00 Msza św. z homilią w parafii św. Rodziny we Wrocławiu w intencji Orląt Lwowskich.

12 XI. Praca w Kurii. O godz. 10.30 Msza św i poświęcenie przedszkola SS. Jadwiżanek we Wrocławiu. O godz. 14.00 pogrzeb ś.p. E. Zaremby TS w Twardogórze.

13 XI. O godz. 10.00 posiedzenie Komisji Głównej Synodu.

14 XI. Praca w Kurii. Msza św. w katedrze na rozpoczęcie „Forum Młodych".

15 XI. O godz. 10.00 wizyta w kościele p.w. św. Henryka we Wrocławiu z racji planów odnowy prezbiterium. O godz. 17.00 koncert w auli Leopoldina z okazji Święta Nauki Wrocławskiej.

16 XI. Przyjazd abp. Wlk z Pragi — wizyta, udział jego w Forum Młodych w MWSD we Wrocławiu.

17 XI. Niedziela. O godz. 12.00 Msza św. z homilią i poświęcenie plebanii we Wrocławiu-Leśnicy. O godz. 18.00 Msza św. w parafii p.w. Opieki św. Józefa we Wrocławiu z okazji kanonizacji o. Rafała Kalinowskiego.

18 XI. Warszawa. Komisja Episkopatu Polski d/s Ludzi Pracy. O godz. 15.30 wizyta u ks. abpa Kowalczyka, nuncjusza Stolicy Apostolskiej przy Rządzie RP.

19-22 XI. Częstochowa. Rekolekcje Episkopatu Polski na Jasnej Górze.

23 XI. Praca w Kurii. O godz. 15.00 poświęcenie nowo wybudowanego kościoła p.w. Chrystusa Króla w Bolesławcu Śl.

24 XI. Niedziela. O godz. 13.00 poświęcenie nowo wybudowanego kościoła p.w. Chrystusa Króla we Wrocławiu. Wizyta u ks. Śmigielskiego, inspektora TS.

25 XI. Praca w Kurii.

26 XI. Praca w Kurii.

27 XI. Posiedzenie Komisji Głównej Synodu. O godz. 16.15 spotkanie ze spowiednikami alumnów MWSD.

28 XI. O godz. 11.30 spotkanie z Władzami województwa legnickiego. O godz. 13.00 spotkanie z p. gen. Dubyninem w obecności p. gen. Ochanowicza.

29 XI. Praca w Kurii.

30 XI. Praca w Kurii. Spotkanie z referentami misyjnymi.

GRUDZIEŃ

1 XII. Niedziela. Msza św. z homilią w parafii Polkowice z okazji św. Barbary — patronki górników.

2 XII Praca w Kurii. Wizyta p. gen. Ochanowicza. Spotkanie z dyrektorami Domów Księży Emerytów.

3 XII. Praca w Kurii. Spotkanie z rolnikami Dolnego Śl.

4 XII. Praca w Kurii. Wizyta p. rektora Akademii Sztuk Pięknych — proszą o lokal na wykłady.

5 XII. Praca w Kurii. Wizyta dziennikarzy PAP. O godz. 17.00 uroczystości św. Mikołaja w MWSD.

6 XII. Praca w Kurii.

7 XII. Nowa Ruda. O godz. 14.00 poświęcenie kościołów pomocniczych p.w. Krzyża Św. i Wniebowzięcia NMP parafii św. Mikołaja. O godz. 16.00 Msza św. z homilią w prafii św. Mikołaja.

8 XII. Niedziela.

9 XII. Praca w Kurii.

10 XII. Praca w Kurii. Wizyta p. gen. Ochanowicza i p. dyr. Juzwenki.

11 XII. Praca w Kurii.

12 XII. Wizyta Matki Prowincjalnej SS. Zmartwychwstanek. O godz. 10.00 Konferencja Księży Dziekanów — podziękowanie za pracę — 28 dekanatów odchodzi do nowej diecezji legnickiej.

13 XII. Posiedzenie Komisji Głównej Synodu. O godz. 18.30 Msza św. w rocznicę śmierci bpa W. Urbana w katedrze.

14 XII. Praca w Kurii. Życzenia imieninowe ks. bpa J. Tyrawy.

15 XII. Niedziela. 750-lecie parafii Stara Kamienica. Poświęcenie sztandaru parafii upamiętniający ten jubileusz.

16 XII. Praca w Kurii. Spotkanie z ks. prof. Kruciną, rektorem PWT i p. dyr. Juzwenko.

17 XII. Spotkanie przed wizytacją kanoniczną z księżmi dekanatu sycowskiego w Sycowie.

18 XII. Sesja Księży Biskupów. Wizyta p. dyr. Szkoły Podstawowej nr 11 z Legnicy.

19 XII. Spotkanie przed wizytacją kanoniczną z księżmi dekanatu namysłowskiego w Namysłowie. O godz. 17.00 opłatek z rzemieślnikami w Izbie Rzemieślniczej.

20 XII. Praca w Kurii. Opłatek z byłymi więźniami obozów koncentracyjnych w Kurii.

21 XII. O godz. 9.00 Msza św. w katedrze w 40 rocznicę święceń kapłańskich. O godz. 11.00 opłatek z siostrami zakonnymi w Kurii. O godz. 14.00 opłatek z katechetkami w Jeleniej Górze. O godz. 15.00 Msza św. i poświęcenie kaplicy w parafii p.w. św. Jana Ap. w Jeleniej Górze następnie opłatek z księżmi dekanatów jeleniogórskich.

22 XII. Niedziela. Msza św. z homilią z okazji 50-lecia parafii p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa w Ząbkowicach Śl. obsługiwanej przez OO. Pallotynów. O godz. 15.30 wizyta u SS. Klarysek.

23 XII. Praca w Kurii. O godz. 17.00 spotkanie opłatkowe z Policją.

24 XII. O godz. 16.00 wigilia dla bezdomnych w Domu Brata Alberta przy ul. Strzegomskiej. O godz. 17.00 wigilia w Domu Księży Emerytów. O godz. 24.00 Msza św. Pasterska w katedrze.

25 XII. Boże Narodzenie. O godz. 12.00 poświęcenie nowo wybudowanego kościoła p.w. św. Franciszka we Wrocławiu.

26 XII. Św. Szczepana, Pierwszego Męczennika. Wizyta w parafii p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Wałbrzychu — uroczystość nadania prałatury ks. prob. J. Sowie.

27 XII. Praca w domu.

28 XII. O godz. 11.00 Msza św. i poświęcenie polichromii w parafii Ścinawa. Spotkanie i kolacja z ks. bp. Kruszyłowiczem w rezydencji.

29 XII. Niedziela. Wizyta w parafii p.w. Wniebowzięcia NMP w Szczawnie Zdr. — uroczystość nadania prałatury ks. prob. J. Strugarkowi.

30 XII. Praca w Kurii.

31 XII. Praca w Kurii. Udział w nabożeństwie dziękczynnym na zakończenie roku 1991 w katedrze.

Ks. STANISŁAW TURKOWSKI

HOMILIA PODCZAS POGRZEBU Śp. Ks. Kan. ALEKSANDRA OBERCA

W 12 rozdziale Księgi Rodzaju znajdujemy taki zapis: „I rzekł Bóg do Abrahama: Wyjdź z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci ukażę... przez ciebie będą otrzymywały błogosławieństwo ludy ziemi". (1-3)

Uwierzył Abraham Bogu, a jego wiara stała się początkiem zbawienia świata. Opuścił ojczysty kraj Charan chaldejski i na Boży rozkaz udał się do ziemi Kanaan, Ziemi Obiecanej, Ziemi Świętej, uświęconej później Osobą i działalnością zbawczą Jezusa Chrystusa.

To wyjście Abrahama z ziemi ojców do Ziemi Świętej stało się zapoczątkowaniem nowej ery w historii zbawienia, dzięki właśnie jego wierze, która była odpowiedzią na Boże wezwanie, dzięki jego nadziei, która okazała się niezawodna i dzięki jego miłości, która była znakiem pełnego oddania się Bogu aż do gotowości ofiary.

Każde ludzkie życie jest wędrówką z doczesności do wieczności, z ziemi do domu Ojca, jest wypełnieniem powołania, realizacją Bożego planu zbawczego w określonym miejscu i czasie.

Takim szczególnym powołaniem jest wezwanie do posługi kapłańskiej „Wybrałem was, abyście szli i owoc przynieśli i owoc wasz trwał". (J. 15,16)

Każdy kapłan powołany przez Chrystusa tym osobistym, bezpośrednim wezwaniem: „Pójdź za Mną!" opuszcza rodzinny dom, swoją ojcowiznę, kraj lat dziecinnych i idzie, by służyć Bogu w ludzie wybranym, ludzie Bożym, w duchu wiary, nadziei i miłości.

Żegnamy dziś Kapłana, którego Chrystus powołał do swojej służby w Kościele świętym na polskiej Ziemi — Księdza Aleksandra O b e r c a, kanonika gremialnego Wrocławskiej Kapituły Metropolitalnej.

Urodzony 29.III.1910 r. w Jaśle nad rzeką Wisłoką... Urocza to ziemia naszego Podkarpacia, o pięknych wzgórzach pokrytych zielenią lasów, rozległych polach i łąkach, czystych wówczas jeszcze i nieskażonych rzekach i górskich potokach. Ziemia bogata w złoża naftowe, z charakterystycznymi dla tego krajobrazu szybami wiertniczymi. Wynaleziona i skonstruowana przez Ignacego Łukasiewicza w roku 1853 lampa naftowa oraz rozwijający się szybko przemysł naftowy nadały tej okolicy swoisty charakter i specyficzne znaczenie tej części Galicji pozostającej w latach zaboru austriackiego pod berłem Habsburgów. Przez Jasło przechodzi jedna z pierwszych w Polsce linia kolejowa, łącząca Lwów — stolicę dawnej Galicji z Krakowem i Wiedniem, zbudowana pod koniec XIX wieku, gdy cesarz Franciszek Józef I odbywał inspekcję wielkich manewrów wojskowych w Jaśle.

Wspominam o tym dlatego, że chcę podkreślić znaczenie naturalnego środowiska, w jakim przyszedł na świat i wyrastał zmarły Kapłan. Człowiek bowiem jest w pewnym sensie zwierciadłem, w którym odbija się gleba, która go zrodziła, środowisko, jakie go wydało i ukształtowało jego osobowość.

Żyjemy już dziś w innych czasach, w zmienionych warunkach ale każdy z nas działa — jak twierdzi stare adagium — zgodnie ze swoją naturą. Myślimy, czujemy, działamy wedle wzorów tradycji, zwyczajów, obyczajów, jakie przejęliśmy od naszych rodziców, od wychowawców w szkole, w tym środowisku, które uformowało naszą młodość i naszą dojrzałość. „To jest ojczyzna naszej duszy" — jak powiedział Żeromski. „Wyjdź z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci wskażę..."

Po zdaniu egzaminu dojrzałości w jasielskim znanym z wysokiego poziomu Gimnazjum typu humanistycznego, posłuszny Chrystusowemu wezwaniu: „Pójdź za Mną!" opuszcza młody maturzysta Aleksander Oberc swoją ziemię rodzinną w roku 1929 i przybywa do Lwowa — tego miasta, które w swych dziejach zawarło wszystkie najpiękniejsze i najistotniejsze cechy polskiej kultury i narodowej tradycji, promieniując nimi zawsze, a ze szczególną siłą w Odrodzonej i Niepodległej Rzeczypospolitej.

Magnesem przyciągającym młodych ludzi do tego środowiska był między innymi Uniwersytet Jana Kazimierza z Wydziałem Teologicznym oraz znana w Europie Politechnika Lwowska, a także — swoisty i niepowtarzalny urok tego miasta.

Aleksander Oberc znalazł się w Metropolitalnym Seminarium Duchownym obrządku łacińskiego, które mieściło się w pobliżu Wysokiego Zamku na jednym ze wzgórz miasta, przy ul. Czarnieckiego 30, skąd roztaczał się wspaniały widok na rozległą panoramę Lwowa z wieżami kościołów, cerkwi, trzech katedr, ratusza oraz innych okazałych budowli, tworzących przepiękną

harmonię, przypominającą — zdaniem niektórych zakochanych w tym mieście — renesansową Florencję.

Wychowawcze środowisko lwowskiego Seminarium Duchownego reprezentowali profesorowie i wychowawcy wysokiej klasy, cieszący się osobowym autorytetem charakterologicznym i naukowym. Trafnie oceniali rzeczywistość Kościoła w świecie i w Polsce, a w szczególności widzieli już wtedy konieczność konfrontacji polskiego katolicyzmu z bezbożnym bolszewizmem i wojującym ateizmem powiązanymi silnie zarówno wówczas jak i dzisiaj z międzynarodowym żydostwem i masonerią.

Nie przewidywano wówczas konkretów i szczegółów ale nastawiano alumnów na sytuacje trudne, na konieczność walki z przeciwnościami i potrzebę przezwyciężania własnych słabości. Nie ukazywano perspektyw łatwych, nie „głaskano po głowie" i nie karmiono „ptasim mlekiem" lecz stawiano twarde wymagania do tego stopnia, że niektórzy dobrowolnie rezygnowali z dalszych studiów i opuszczali mury seminaryjne nie mogąc sprostać surowym przepisom regulaminu. Twarda to bowiem była szkoła życia.

Ukończywszy studia uniwersyteckie uwieńczone stopniem magistra teologii, Ks. Aleksander Oberc otrzymuje w roku 1934 w katedrze lwowskiej z rąk ówczesnego metropolity ks. arcybiskupa Bolesława Twardowskiego święcenia kapłańskie.

Jako student teologii w latach 1929-1934, później — jako wikariusz w Złoczowie w latach 1934-1937, a następnie jako proboszcz parafii Hodowica pod Lwowem 1937-1945, gdzie czczony był słynący łaskami Obraz Matki Boskiej Pocieszenia, znajdujący się teraz w kościele Ojców Kapucynów we Wrocławiu, Ks. Oberc był świadkiem wielu ciekawych wydarzeń politycznych, społecznych i kulturowych w okresie międzywojennym. Wraz z całym narodem przeżywał głęboko klęskę wrześniową 1939 r. oraz tragedie kresowych Polaków w czasie II wojny światowej, z potrójną okupacją: sowiecką, niemiecką i ponownie sowiecką. To bardzo bolesny i koszmarny okres w naszym życiu kapłańskim i narodowym.

Wiele przeżywszy, wiele doświadczyliśmy i wiele nauczyliśmy się. To również wpłynęło na kształt naszych zachowań i na stosunek do wielu zagadnień także i współczesnych.

„Wyjdź z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci ukażę". Te słowa powtórnie usłyszał Zmarły Kapłan, gdy w roku 1945 na skutek układów jałtańskich oraz perfidnej, krótkowzrocznej polityki zachodnich mocarstw trzeba było opuścić wschodnie tereny Rzeczypospolitej i udać się na Ziemie Odzyskane. Nazywano to wówczas repatriacją ale w rzeczywistości — jak słusznie zauważono — była to właściwie deportacja, wysiedlenie, wyrwanie z korzeniami ze środowiska, oderwanie od

korzeni... Był to wielki wstrząs, który musiał wpłynąć na osobowość człowieka i jego postawę. Była to bowiem wielka i dramatyczna próba!

Ks. Aleksander Oberc przybył w roku 1945 do Bytomia na opolszczyźnie i rozpoczął pracę duszpasterską przy parafii św. Jacka, skąd został powołany przez ówczesnego Administratora Apostolskiego Ks. Dra Bolesława Kominka na stanowisko diecezjalnego dyrektora Caritasu. Po likwidacji tej instytucji kościelnej w brutalny i bezprawny sposób przez ówczesne władze państwowe, Ksiądz Oberc w latach 1954-1957 pracował w Bytomiu przy parafii N. M. Panny, skąd w roku 1957 Ks. Biskup dr Bolesław Kominek Ordynariusz Wrocławski powierzył mu stanowisko diecezjalnego dyrektora Akcji Dobroczynnej i referenta kurialnego do spraw charytatywnych. W następnym roku 1958 Ks. Oberc został kanonikiem gremialnym Kapituły Metropolitalnej Wrocławskiej, w roku 1959 otrzymał nominację na referenta spraw zakonnych, w 1960 — na wizytatora księży dziekanów, a w roku 1967 objął parafię św. Michała we Wrocławiu-Muchoborze Wielkim, z której w roku 1983 została wydzielona nowa parafia pod wezwaniem Opatrzności Bożej w Nowym Dworze. Tam Ks. Oberc rozpoczął trudne dzieło budowy kościoła parafialnego. W roku 1987 przeszedł na emeryturę. Oto w największym skrócie curriculum vitae śp. Ks. Kanonika Aleksandra Oberca.

Było w tym życiu o wiele więcej ważnych i ciekawych momentów niż te, które dało się ująć i dostrzec w takiej, jak niniejsza — relacji wspomnieniowej. Dziś Jego odejście nam to wyraziście uświadamia...

W psalmie 90 czytamy m.in. taki werset: „Miarą naszego życia jest lat siedemdziesiąt, a osiemdziesiąt, gdy jesteśmy mocni... a większość z nich to trud i marność, bo szybko mijają, a my odlatujemy...” (w. 10).

Blisko 82 lata życia, prawie 58 lat służby Kościołowi i Polsce w kapłaństwie Chrystusowym na różnych odpowiedzialnych stanowiskach kościelnych, to kawał historii, to olbrzymi wysiłek fizyczny i duchowy. To także wielka próba wierności Kościołowi i swemu powołaniu.

Owoce pracy kapłańskiej są niewymierne tak, jak niewymierne i niedostrzegalne jest działanie łaski Bożej i świateł nadprzyrodzonych w duchowym życiu człowieka. Rezultaty naszej posługi najlepiej zna i najsprawiedliwiej ocenia Bóg w swoim miłosierdziu.

Na drodze naszego życia kapłańskiego spotkaliśmy komunizm w jego najgorszym, bo stalinowskim wydaniu — tam na Wschodzie i tu na Zachodzie... I co ciekawsze — jak pisze któryś z publicystów — „nie spodobaliśmy się sobie nawzajem”. Różne były tego konsekwencje ale niestety — „wszyscy zostaliśmy pokale-

czeni tą epoką". Myśl ta ciągle powraca dziś w różnych debatach i ocenach rzeczywistości.

Koszmarny czas terroru państwowego jako jedna z form działania systemu zbrodni i kłamstwa pozostanie w naszych wspomnieniach jako wielki dramat osobisty i społeczny ale zarazem jako ubogacenie życiowych doświadczeń i umocnienie kapłańskiej więzi z Narodem, co stało się źródłem siły Kościoła w Polsce.

„Przemijają systemy, a Msza się nadal odprawia" — umierają kapłani, odchodzą do Pana, a zbawcze dzieło Kościoła trwa i przez posługę kapłaństwa wspomaga siły człowieka uwikłanego w ziemską doczesność.

Maria Czapska we wspomnieniach p.t. Europa w Rodzinie — zauważa, że „czas naszego życia prywatnego jest również czasem historii" Bowiem w ciągu dziesiątków lat, w jakich zamyka się nasze życie, działo się wiele wydarzeń, w których chcąc nie chcąc w jakimś stopniu uczestniczyliśmy wszyscy, nawet nie mając żadnego wpływu na ich przebieg i konsekwencje. Ale sama wiedza o tych wydarzeniach, autopsja, jest już jakimś uczestnictwem, jest częścią zbiorowej pamięci, która stoi u podstaw cywilizacji i kultury.

Zmarły Ks. Kanonik Oberc był świadkiem tego świata, który już powoli odchodzi do historii ale który ciągle jeszcze jawi się na kanwie wspomnień, powraca przy okolicznościowych spotkaniach towarzyskich i koleżeńskich.

Ks. Oberc był mistrzem gawędy i umiał spożytkować zarówno swoje uzdolnienia, wiedzę, jak i zdobyte doświadczenie w barwnych i ciekawych opowiadaniach. Pamiętał doskonale wiele wydarzeń, którymi potrafił urozmaicać swoje wystąpienia publiczne. I tak np. na spotkanie z kamerą telewizyjną w Muzeum Architektury we Wrocławiu jesienią 1990 roku przybył wszechstronnie przygotowany i zabłysnął erudycją na tak specyficzny temat, jakim jest twórczość słynnego w XVII wieku na Podolu — mistrza rzeźby barokowej — Pinzla, którego ocalałe z sowieckiego wandalizmu zabytkowe dzieła sztuki sakralnej prezentowano na międzynarodowej wystawie. Niemal do końca życia Ks. Oberc był aktywny w dzieleniu się tym, czym Bóg go obdarował.

Jakże trudno jest dziś mówić o Nim w tej chwili: „był" zamiast: „jest" i odsuwać w przeszłość to, co tak świeże i żywe w naszej świadomości. Człowiek każdy ma swoje dzisiaj i swoje jutro. Zmarłemu Księdzu Aleksandrowi to „jutro" zapewnia jego mocna wiara, zaufanie i miłość do Chrystusa, życie i praca dla dobra bliźnich, służba wierna Kościołowi i Polsce.

Sławomir Mrożek w eseju p.t. Trzy pokolenia — zamieszczonym w 32 numerze Tygodnika Powszechnego 1991 r. pisze o dziadku, który dużo pamięta, gdyż przy tym był, jak działy się różne rzeczy na świecie i obserwował zmiany, także zmiany i krę-

tactwa polityczne, jest więc niewygodnym świadkiem, sprawia kłopoty i trzeba dziadzia wysłać na placówkę dyplomatyczną.

Na wieczną placówkę odchodzą ci, którzy pamiętają, którzy to i owo widzieli, byli świadkami wydarzeń i z tej długotrwałej lekcji wiele się nauczyli i wiele zapamiętali dla przekazania potomnym... To ostatni Mohikanie, ostatni wysiedleńcy z polskich Kresów Wschodnich...

„Szczęśliwy jest ten, kto, przeszedłszy przez życie, wróci do miejsca skąd wyszedł..."

Obecnie już po raz trzeci i to w najgłębszym i najpełniejszym sensie kieruje Pan to wezwanie do śp. Zmarłego Ks. Oberca tak, jak ongiś do sędziwego Abrahama: „Wyjdź z twojej ziemi rodzinnej... do kraju, który ci ukażę..."

Duch Zmarłego Kapłana staje przed Panem, który wskaże mu krainę wiecznego szczęścia. Ufamy, że Chrystus, któremu On przez tak długie lata służył, któremu wierzył i ufał, którego kochał, ukaże mu mieszkanie w domu Ojca i obdarzy Go wiekuistą radością.

W naszej pokornej modlitwie o to Pana prosimy...

SPROSTOWANIE

Redakcja WWK uprzejmie informuje, że w artykule pt.: Czy w Polsce obowiązuje zawarcie „małżeństwa cywilnego" wydrukowanym we „Wrocławskich Wiadomościach Kościelnych" 1/1990 nastąpiła pomyłka w nazwisku autora. Autorem artykułu jest ks. Grzegorz KALWARCZYK a nie ks. Grzegorz Kowalczyk.

Za pomyłkę serdecznie przepraszamy.

REDAKCJA WWK

SPIS TREŚCI

Wydawca: Kuria Arcybiskupia we Wrocławiu
50-328 Wrocław, ul. Katedralna 13/15
Tel. Kurii Arcybiskupiej 22-50-81
Tel. Arcybiskupa Metropolity 22-42-14
Redaktor: Ks. Roman Drozd
Okładkę projektował: Ks. Jan G. Dębski

ppup PP Druk. Wrocław, ul. Krasińskiego 5, zam. 437-92 — 1000